

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

BAKALÁŘSKÉ KOMBINOVANÉ STUDIUM

2014–2015

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Marie Machová

**Výzkum vlivu zahraničního dobrovolnictví v percepci dospělého
jedince, rozvoji jeho osobnosti a seberealizace**

Praha 2015

Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Jana Zachová

JAN AMOS KOMENSKY UNIVERSITY PRAGUE

BACHELOR COMBINED (PART TIME) STUDIES

2014-2015

BACHELOR THESIS

Marie Machová

**Research on the influence of voluntary service abroad in perception
of adult person, personality development and self-realization**

Prague 2015

The Bachelor Thesis Work Supervisor: Mgr. Jana Zachová

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použitých zdrojů.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Praze dne

Marie Machová .....

Poděkování

Ráda bych tímto poděkovala vedoucí práce Mgr. Janě Zachové za cenné rady, věcné připomínky a vstřícnost a trpělivost při konzultování této práce.

Dále děkuji všem dobrovolníkům-respondentům, kteří věnovali svůj čas k vyplnění dotazníku.

Anotace

Bakalářská práce se zabývá tématem prospěšnosti vykonání zahraničního dobrovolnictví pro dospělého jedince. V teoretické části je proveden rozbor problematiky pomocí rešerše. V praktické části je na vzorku zahraničních dobrovolníků ověřeno, za použití kvantitativního výzkumu s dotazníkovým šetřením, přínos zahraniční dobrovolnické činnosti pro osobnostní růst jedince, jeho motivaci a seberealizaci. U respondentů bylo ověřeno zlepšení jazykové úrovně, zjištěno získání osobních zkušeností, nalezen kladný vliv pro další profesní či studijní působení a zlepšení vzdělání v oblasti měkkých dovedností (zejména zlepšení schopností adaptace a přijímání změn).

Klíčová slova

altruismus, dobrovolná služba, dospělost, dotazníkové šetření, etický kodex dobrovolníka, kvantitativní výzkum, měkké dovednosti, motivace, seberealizace, vzdělávání dospělého jedince, zahraniční dobrovolnictví, zkušenostní vzdělávání.

Annotation

This bachelor thesis deals with the topic of benefits of voluntary service and volunteering abroad focused on adult person. In the theoretical part there is the analysis of the topic by means of a research. In the practical part there is verified the benefit of voluntary service abroad for the personality development, motivation and self-realization on representative sample of foreign volunteers, using the quantitative research by questionnaire. Language improvement, gaining personal experience, discovered positive influence on future vocational or study qualification and improvement in soft skills (especially major improvement in adaptation skills and change accepting improvement) are found out in the sample of respondents.

Keywords

adulthood, altruism, education of adult person, experience education, foreign volunteering, motivation, quantitative research, questionnaire, self realization, soft skills, voluntary service, volunteers ethical code.

ÚVOD	9
TEORETICKÁ ČÁST	12
1 DOBROVOLNICTVÍ	12
1.1 Definice	12
1.2 Právní rámec dobrovolnictví	14
1.3 Zahraniční dobrovolnictví	16
1.4 Organizace zabývající se zahraničním dobrovolnictvím	18
1.5 Etika a Etický kodex dobrovolníka.....	20
2 DOSPĚLÝ DOBROVOLNÍK	22
2.1 Dospělý jedinec jako dobrovolník	22
2.2 Historické teorie.....	23
2.3 Současný trend dospělých jedinců.....	26
2.4 Motivace a altruismus u dobrovolníků	27
2.5 Definice dobrovolnickovy solidarity	32
2.6 Inteligence.....	34
3 ROZVOJ OSOBNOSTI	38
3.1 Vzdělávání dospělých jedinců.....	38
3.2 Sebepojetí a seberealizace	41
PRAKTICKÁ ČÁST	44
4 PŘÍPRAVA A STRATEGIE VÝZKUMU	44

4.1	Vymezení výzkumného cíle	46
5	VÝZKUMNÝ VZOREK.....	47
5.1	Kritéria přijatelnosti odpovědí.....	47
6	HYPOTÉZY A VÝZKUMNÉ OTÁZKY	49
6.1	Stanovení hypotéz	49
7	VYHODNOCENÍ	51
7.1	Vyhodnocení přijatelnosti respondentů.....	51
7.2	Vyhodnocení hypotéz.....	56
	ZÁVĚR	73
	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	76
	SEZNAM ZKRATEK	80
	SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A GRAFŮ	81
	SEZNAM PŘÍLOH.....	83

ÚVOD

„Když Vás inspiruje něco velkého, výjimečný cíl, mimořádný projekt, vaše myšlení prolomí všechny hranice. Vaše mysl překročí nejrůznější omezení, vaše vědomí se rozšíří do všech směrů a zjistíte, že se nalézáte v novém, úžasném a nádherném světě.“¹

V dnešní zrychlené době informační společnosti², kde lidé mnohdy navazují velmi povrchní vztahy, jen tak aby v sociálním kontextu zapojili minimální účast a spíše z takových vztahů těžili, je dobrovolnictví jako bílá vrána mezi černým hejnem. Dnešní vztahy navazujeme hlavně v zaměstnání, v rodině, ve škole nebo například ve sportovním oddílu. Důvěra v někoho blízkého a kamarádství, kterou jsme mohli pozorovat ve starých filmech, se stává utopií. Díky rozmachu informačních technologií přibývá jedinců, kteří se přátelí s ostatními jen prostřednictvím virtuálního prostoru na sociálních sítích. Častokrát lidé postupují vzdělání bez kontaktu s reálným světem a bez konfrontování s opravdovými problémy, které mohou na člověka působit jak fyzicky, tak emočně. Doba je rychlá a vývoj nezastavitelný. Rozhodnutí stát se dobrovolníkem se dá nazvat jízdou do světa, který má úplně jiný základ, než ten, který je současným trendem. Znamená to konat dobrovolně práci, bez ohledu na odměnu za vykonanou činnost. Dobrovolníci jsou lidé, kteří mají své morální hodnoty nastaveny z rodiny, nebo je ovlivnilo prostředí, ve kterém vyrůstali, někdy je ovlivnila i víra. Ale kdo takoví jedinci vlastně jsou? Co je k dobrovolnictví přivedlo? Co od něj očekávali a jak se vyvinul jejich další život a vzdělání po zkušenosti s dobrovolnou službou?

Téma bakalářské práce bylo vybráno s ohledem na zkušenosti s různým typem dobrovolné činnosti v zahraničí. Při setkání s dobrovolníky participujícími na zahraničních projektech byl zaznamenán velký vývoj a kladný posun v jejich

---

¹ PATANJALI, J. S. In: Covey, S. R. *8.návyk Od efektivnosti k výjimečnosti*. Praha: Management Press, 2010. s 21. ISBN 978-80-7261-138-6.

² GIDDENS, A. *Sociologie*. Praha: Argo. 2013. s. 794 a 797. ISBN 978-80-257-0807-1. Uvádí, že i vzdělávací systémy procházejí dnes na celém světě rychlými změnami. Jedním z důvodů těchto změn je neustálé šíření a rozvoj informačních a komunikačních technologií. Ekonomika znalostí vyžaduje počítačově gramotnou pracovní sílu a je jasné, že vzdělání zde musí hrát hlavní roli.

myšlení, ideách, činnostech a dalších projektech poté, co absolvovali dobrovolnou činnost, kterou konali ve prospěch druhých lidí bez nároku na finanční či materiální odměnu mnohdy ve velmi nepříznivých podmínkách. Stejně tak autorka práce pozorovala, po návratu ze zahraničních dobrovolných projektů, posun (vývoj) myšlení a chování vůči jiným lidem i v náhledu na směr dalšího života.

Rozhodnutí pro výkon dobrovolné služby je pro člověka v první řadě hlavně rozhodnutím ukrojit svůj volný čas ve prospěch ostatních. Tato skutečnost má prvořadý vliv na rozhodnutí stát se dobrovolníkem. Spousta ze současných lidí není ochotna ztrácet čas s něčím, co jim nepřináší světský požitek. A co teprve, když za dobrovolnictvím cestují. Odjet do jiné země, opustit na nějakou dobu své rodiny, zaběhlý životní styl, zázemí a kulturní prostředí a navíc pomáhat bezúplatně cizincům? Za dobrovolnictví nic nedostanu, co tam budu asi jíst, kde budu spát? Takovou cestu volí jen odvážní a bláhoví. Anebo to tak není a je to jen jednou z dalších možností dnešní společnosti, kdy se informace šíří optickými vlákny rychlostí světla, a pro dospělé jedince je to výzvou k tomu, aby se seznámili s opravdovým světem „face to face“? K tomu ještě procestují kus světa, procvičí cizí jazyk, seznámí se s odlišnou kulturou a naváží nové kontakty v prostředí, kam ještě chapadla civilizace nedosáhnou. A jak je to s rozvojem osobnosti člověka po zkušenosti s dobrovolnictvím ve světě? Pozmění ho to? Pomůže mu to v dalším životě? Právě na takové polemiky je zaměřena pozornost v této práci. Hlavní tezí této práce je, že dobrovolnictví, zejména to absolvované v zahraničí, má zásadní kladný vliv na vývoj osobnosti jedince, který je absolvoval. Tento fenomén představuje posun člověka v jeho motivaci, pohledu na další jeho působení, sebereflexi, sebejistotě, nabytí sociálního začlenění a vzdělání v sociálních vztazích. Zároveň může být dobrovolnictví do jisté míry i náhradou za vzdělání v oblasti „soft skills“, tedy měkkých dovedností (komunikační dovednosti, řešení konfliktů a vyjednávání, asertivní jednání, řešení problémů, apod.).

Bakalářská práce je členěna do několika základních částí. V teoretické části jsou pomocí odborné literatury a článků z oblasti psychologie, sociologie, sociální práce a dobrovolnictví vysvětleny základní termíny a pojmy týkající se tématu. Je zde také uveden základní právní rámec dobrovolnictví, vč. etického kodexu, který je vlastně také normou. V praktické části je popsána metodologie kvantitativního přístupu k výzkumu

s dotazníkovým šetřením na vzorku dobrovolníků, kteří alespoň jednou vycestovali za dobrovolnictvím do cizí země, a vyhodnocení šetření.

Cílem této bakalářské práce je zejména ověřit prospěšnost, růst osobnosti a nabytí motivace pro další činnosti zahraničního dobrovolníka. Dalším cílem práce je porovnat rozdíly a případně shodné komponenty osobnostních rysů těchto jedinců ze vzorku respondentů. Nadřazeným obecným cílem je výzkumem poukázat na důležitost a prospěšnost dobrovolnictví pro jedince, komunitu, případně celou společnost a propagovat dobrovolnictví směrem k nastartování motivace dospělých osob k této činnosti.

TEORETICKÁ ČÁST

1 DOBROVOLNICTVÍ

Člověk se od pradávna rodí do nějaké skupiny, rodiny, komunity respektive společnosti. Sociální návyky získává již od útlého dětství. Jak uvádí ve své Sociologii Giddens, lidské bytosti ve srovnání s živočichy mají jeden obzvláště specifický rys: vědomí sebe samých³. Další vývoj jedince má silně socializační charakter, na jeho cestě ho ještě ale ovlivňují další faktory jako je třída, etnicita a gender⁴. Socializace člověka je definována jako postupné začleňování jedince do společnosti prostřednictvím nápodoby a identifikace. Výsledkem je plně socializovaný jedinec s plně přijatými etickými a právními normami dané společnosti⁵.

Můžeme se tedy domnívat, že právě takový jedinec je potom schopný a možná i ovlivněný právě k tomu, aby byl schopen vykonávat dobrovolnou službu. Zároveň dobrovolnictví představuje pro jedince posun a je nástrojem pro vlastní identifikaci.

1.1 Definice

Dobrovolnictví se svými nespornými kořeny v historii je do jisté míry podmíněno náboženstvím a vírou. Dobrovolnictví však nemá ustálenou definici, a tedy jeho charakteristika je vždy směřována na cíl nebo směr činnosti, kterou má dobrovolník vykonat. Podle Tošnera a Sozanské je to člověk, který bez nároku na finanční odměnu poskytuje svůj čas, svoji energii, vědomosti, dovednosti ve prospěch ostatních lidí či společností⁶. Dobrovolník se tedy svobodně rozhodne vykonávat jím vybranou oblast pomoci, aniž by za to požadoval plat nebo materiální odměnu. Přínosem pro něj je zejména získání nových zkušeností, vědomostí, rozšíření okruhu dovedností, setkání s podobně smýšlejícími lidmi. V případě, že dobrovolnou činnost vykonává v zahraničí, je přínosem i komunikace v cizím jazyce a setkání s odlišnou kulturou.

---

³ GIDDENS, A. *Sociologie*. Praha: Argo. 2013. s. 266. ISBN 728-80-257-0807-1

⁴ GIDDENS, A. *Sociologie*. Praha: Argo. 2013. s. 276. ISBN 728-80-257-0807-1

⁵ HARTL, P. a HARTLOVÁ, H. *Psychologický slovník*. Praha: Portál, 2004. s.548 ISBN 80-7178-303-X

⁶ TOŠNER, J. a SOZANSKÁ, O. *Dobrovolníci a metodika práce s nimi v organizacích*. Praha: Portál, 2006. s. 35. ISBN 80-7178-514-8.

Podle Tutra se přínos pro dobrovolníka odvíjí od motivace. Benefit podle něj může být někdy i nezáměrný, jakýsi vedlejší produkt, jakým je zvýšení samostatnosti a osobní zralosti. Za logické považuje, že pokud jste v cizí zemi odkázáni více či méně na sebe a své rozhodování, vyrovnáváte se s cizím prostředím, jazykem, zvyklostmi, procházíte celkem intenzivním sebezkušenostním procesem⁷.

Jak již bylo uvedeno výše, pro pojem dobrovolnictví nalézáme v odborné literatuře několik společných ukazatelů. Dekker a Halman definují 3 základní rysy. Dobrovolnictví je nepovinné, neplacené a je ve prospěch druhých⁸. Navíc, jak uvádí Frič, dobrovolnictví, jako společenský fenomén, zahrnuje nejen dobrovolnické aktivity, ale i jejich organizační, institucionální a kulturní rámec⁹.

Frič s Vávrou z pohledu komunitního dobrovolnictví pojímají definici jako **pomoc jiným lidem vykonávanou ze svobodné vůle a bez nároku na odměnu**. Někdy je za dobrovolnictví považována jen pomoc, která je vykonávána prostřednictvím nějaké (neziskové, občanské) organizace a někdy podmínka formální organizovanosti není vyžadována¹⁰.

Sáhneme-li po definicích z ciziny, je podle manuálu Mezinárodní organizace práce OSN (ILO) definováno dobrovolnictví jako jakákoliv aktivita, která je spojená s neplaceným trávením času a konáním něčeho užitečného pro jinou osobu (jednotlivce nebo skupiny) kromě vlastního domova a nebo pro životní prostředí¹¹.

Tošner do dobrovolnictví zahrnuje nejen činnost na místní a národní úrovni, ale také mezistátní a mezinárodní programy. Dobrovolníci hrají nezanedbatelnou roli v humanitárních programech OSN, v technické spolupráci, obraně lidských práv,

---

⁷ Kolektiv autorů., *Dobrovolnictví bez hranic*. 2007. Kroměříž: Klub UNESCO Kroměříž, 2007. s. 21

⁸ DEKKER, P. a HALMAN, L. *Volunteering and Values: An Introduction*. New York: Kluwer Academic/Plenum Publishers, 2003. s. 1. ISBN 0-306-47737-8

⁹ FRIČ, P. a POSPÍŠILOVÁ, T. *Vzorci a hodnoty dobrovolnictví v české společnosti na začátku 21. století*. Praha: Agnes Agentura neziskového sektoru, 2010. s. 164. ISBN 978-80-903696-8-9.

¹⁰ FRIČ, P. a VÁVRA, M. *Tři tváře komunitního dobrovolnictví*. Praha: Agnes a Hestia, 2012. s.27 ISBN 978-80-90369-9-6.

¹¹ International Labour Organization. *Manual on the measurement of volunteer work*. 2011. p.12. ISBN 978-92-2-125071-5

v procesu podpory demokracie. Rovněž kampaně na podporu zvyšování gramotnosti a ochrany životního prostředí by se bez pomoci dobrovolníků neobešly¹².

Z hlediska komunitní společnosti si můžeme rozdělit dva typy dobrovolnictví. Prvním je **kolektivní typ**, kdy se směřuje k jednomu kolektivnímu cíli a hodnotám, a také přímé přidruženosti k organizaci. Tento typ vychází z období industrializace. Druhým typem je již soudobější pojetí, a to **reflexivní typ** dobrovolnictví, který se váže na post industriální období a charakterizuje jej individualismus (preference možnosti výběru, svoboda a nezávislost) a nevázanost k organizaci. Znamená to, že dobrovolník nemusí být přímým členem neziskové organizace¹³.

Dále bychom si mohli rozdělit dobrovolnictví na **neformální, formální a virtuální**. Neformální dobrovolnictví znamená, že takový jedinec není nikde organizován a koná svou činnost nezávisle na řízení nějakého spolku. Mezi takové činnosti patří například podpora někoho v hmotné nouzi, služba sociálně znevýhodněným skupinám, protislužby v rámci komunity, účast a zapojení se na společenském životě komunity. Formální dobrovolnictví je charakteristické organizovanými členskými dobrovolníky, kdy stupeň formalizace je závislý na velikosti takové komunity i organizace. Jako příklad můžeme uvést poskytování sociálních, zdravotních, vzdělávacích nebo kulturních služeb. Dále ochrana práv obyvatelstva formou advokacie anebo podpora víry a náboženství. Virtuální dobrovolnictví se rozvinulo vlivem nástupu informační společnosti, kdy díky rozmachu internetu a informačních technologií vstupují na scénu on-line (kyber) dobrovolníci, kteří dobrovolně svůj čas poskytují prostřednictvím internetu, ať již z kanceláře nebo kavárny nebo z domova¹⁴.

1.2 Právní rámec dobrovolnictví

Česká republika má od 1. ledna 2003 v právním řádu zakotven **zákon č. 198/2002 Sb. o dobrovolnické službě a o změně některých zákonů o dobrovol-**

---

¹² TOŠNER, J. a SOZANSKÁ, O. *Dobrovolníci a metodika práce s nimi v organizacích*. Praha: Portál, 2006. s. 24. ISBN 80-7178-514-8.

¹³ FRIČ, P. a VÁVRA, M. *Tři tváře komunitního dobrovolnictví*. Praha: Agnes a Hestia, 2012. s.31 ISBN 978-80-90369-9-6.

¹⁴ FRIČ, P. a VÁVRA, M. *Tři tváře komunitního dobrovolnictví*. Praha: Agnes a Hestia, 2012. s.33-36 ISBN 978-80-90369-9-6.

nictví (zákon o dobrovolnické službě). Tento zákon upravuje podmínky, za kterých stát podporuje dobrovolnickou službu organizovanou podle tohoto zákona a vykonávanou dobrovolníky bez nároku na odměnu.

V rámci zákona o dobrovolnické službě můžeme vymežit několik důležitých pojmů¹⁵:

Akreditovaná¹⁶ vysílající organizace - nestátní neziskovou organizaci se sídlem v České republice, která je držitelem akreditace MV. Tato organizace pracuje s dobrovolníky, kteří mají zájem vycestovat (provádí výběr, evidenci, přípravu a podepisuje smlouvy, pojištění, doprava, případné očkování). Současně může vysílat dobrovolníky do zahraničí i přijímat dobrovolníky do ČR. Je zde možnost čerpání dotace¹⁷.

Přijímací organizace - právnická nebo fyzická osoba v ČR nebo v zahraničí, kde se bude dobrovolnická služba vykonávat. Tato organizace nemusí být akreditována. Zajišťuje vlastní pracovní pozici dobrovolníka, tedy náplň dobrovolné služby.

Smlouva s dobrovolníky - uzavíraná mezi dobrovolníkem a vysílající organizací a upravuje mezi nimi vzájemné vztahy. Dobrovolník v zahraničí je vždy starší 18-ti let. Doporučuje se uzavírat písemnou smlouvu.

Smlouva mezi organizacemi - vysílající a přijímací organizace spolu také uzavírají smlouvy, kde jsou vymezeny vztahy mezi těmito organizacemi a za jakých podmínek bude dobrovolnická činnost konána¹⁸.

Jako reakce na změnu a zavedení Nového občanského zákoníku – Zákona č. 89/2012 Sb., účinného od 1. ledna 2014, zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích) a z usnesení vlády č. 611/2007 ke Koncepci státní politiky pro oblast dětí a mládeže na období 2007-2013 a usnesení vlády č. 108/2013 o Národním akčním plánu podporujícím pozitivní stárnutí pro období let 2013-2017, byla vydána **novela zákona** o dobrovolnické službě provedená zákonem

---

¹⁵ Zákon č. 198/2002 Sb. o dobrovolnické službě a o změně některých zákonů o dobrovolnictví (zákon o dobrovolnické službě). In: *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2002. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/>.

¹⁶ Akreditace se uděluje na základě podané žádosti a akceptace akreditační komise na dobu 3 let (současnost 4 roky).

¹⁷ Státní účelová dotace na neinvestiční výdaje a může získat maximálně 70% nákladů od MV.

¹⁸ Kolektiv autorů. *Dobrovolnictví bez hranic*. Kroměříž: Klub UNESCO Kroměříž, 2007 s. 16,17

č. 86/2014 Sb., kterým se mění zákon č. 198/2002 Sb., o dobrovolnické službě a o změně některých zákonů (zákon o dobrovolnické službě), ve znění zákona pozdějších předpisů¹⁹. V této novele stojí za zmínku například vymezení názvosloví ve smluvních vztazích vzhledem k novému občanskému zákoníku, povinnost vydat dobrovolníkovi na jeho žádost osvědčení o vykonané dlouhodobé dobrovolnické službě, a také platnost akreditace, která se ze 3 let prodlužuje na 4 roky.

1.3 Zahraníční dobrovolnictví

Evropský rok dobrovolnictví

Dne 24. 11. 2009 Rada ministrů EU zodpovědných za kulturu přijala rozhodnutí a vyhlásila rok 2011 „Evropským rokem dobrovolných činností na podporu aktivního občanství“. Bylo stanoveno, že obecným účelem evropského roku je podněcovat a podporovat úsilí, které Společenství, členské státy, místní a regionální orgány vyvíjejí, aby občanské společnosti vytvořily podmínky pro dobrovolnictví v Evropské unii (EU) a zajistily větší zviditelnění dobrovolných činností v EU, a to zejména výměnou zkušeností a osvědčených postupů²⁰.

V tomto roce bylo uspořádáno mnoho aktivit a propagačních činností ve prospěch dobrovolné činnosti. Celý koncept měl metodickou, legislativní a propagační podporu, kterou byly průřezové pracovní skupiny. Do Evropského roku dobrovolnictví byly zapojeny projekty z různých oblastí: dobrovolnictví s dětmi a mládeží, v církvích a náboženských společnostech, v kultuře, při mimořádných a krizových situacích, v ochraně životního prostředí, v sociálních službách, ve sportu, ve zdravotnictví. Dále potom firemní, komunitní a mezinárodní dobrovolnictví.

Dobrovolnická služba

Jedná se o dobrovolnou činnost trvající nějakou dobu v zahraničních organizacích. Vysílající organizací může být i česká společnost. Statut dobrovolníka v rámci vztahu

---

¹⁹ Zákon č.86 ze dne 23. dubna 2014, kterým se mění zákon č. 198/2002 Sb., o dobrovolnické službě a o změně některých zákonů (zákon o dobrovolnické službě), ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2014. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/>

²⁰ *Evropský rok dobrovolnictví 2011* [online] [cit. 2014-11-22]. Dostupné z <http://www.dobrovolnik.cz/>

mezi vysílající organizací a jím, je možné na základě dlouhodobé dobrovolné práce získat státní sociální podporu a tuto práci lze započítat pro účely důchodového pojištění. Jako dlouhodobá dobrovolná služba je označováno dobrovolnictví v délce minimálně čtyř měsíců, může ale trvat i několik let. Při splnění zákonem stanovených podmínek může stát hradit zdravotní pojištění po dobu výkonu dobrovolnické služby, při dvaceti hodinách práce v týdnu²¹. Dobrovolnická služba může být realizována téměř kdekoliv na světě. Podmínkou je pouze to, aby zde byla organizace, která realizuje projekty, kde využívá a potřebuje dobrovolníky pro svůj chod a účel projektu. Z časového hlediska lze rozdělit dobrovolnictví na:

- a) Krátkodobé dobrovolnické projekty,
- b) Dlouhodobé dobrovolnické projekty.

V prvním případě se jedná o časové rozmezí od jednoho dne či víkendu, až po několikátýdenní službu. Zde si dobrovolníci mohou vybrat z různorodých akcí, jako jsou například sportovní, kulturní, vzdělávací a osvětové akce. Dobrovolná služba v příhraničních regionech v rámci zvyšování kvality vztahů v daných oblastech, kde mezi konkrétní činnost může patřit například úklid města nebo přírodní památky. Jako další typ krátkodobého dobrovolnictví je Workcamp. Jedná se zpravidla o dvou, až čtyřtýdenní pobyty kdekoliv na světě. Setkávají se tu mladí dospělí lidé z celého světa a věnují se společně jednomu projektu. Věkově jsou workcampy omezené na 18 až 30 let. Jedná se tedy hlavně o dobrovolníky z řad studentů vysokých škol nebo dobrovolníků v mladším dospělém věku, kteří mají k zaměření projektů nějaký vztah. Ve druhém případě dlouhodobého dobrovolného působení se setkáváme s časovým vymezením, které trvá déle jak dva a půl měsíce. Specifickou formou dlouhodobého působení dobrovolníků je potom dobrovolnická služba. Zatímco většina dlouhodobých dobrovolnických aktivit probíhá nárazově nebo pravidelně po několik hodin týdně či měsíčně, dobrovolnická služba je závazkem na plný úvazek²².

---

²¹ HODAČ, T., a další. *Dobrovolnictví*. Praha: Národní institut dětí a mládeže, 2009. s. 8-9.

²² BOČEK, J. a LOCHMAN, O. *Dobrovolně přes hranice*. Praha: Vydáno v rámci projektu Flagship ČR - Dobrovolnictví pro všechny, 2012. s. 10-23.

Možné oblasti dobrovolné činnosti v zahraničí

Jsou to ochrana životního prostředí, humanitární akce - pomoc při mimořádných a krizových situacích, sociální a zdravotní oblast, kulturní oblast, sportovní a vzdělávací akce, dobrovolnictví s dětmi a mládeží, v církvích a náboženských společnostech. Dále činnosti, které sdružují kombinaci oblastí.

1.4 Organizace zabývající se zahraničním dobrovolnictvím

IVS neboli International Voluntary Service - Volunteering for Peace and Social Justice je mezinárodní dobrovolná organizace - dobrovolnictví pro mír a sociální spravedlnost, která zprostředkovává dobrovolnou činnost tím, že sdružuje jak vysílající organizace, tak ty hostitelské a nabízí databázi dlouhodobých a krátkodobých projektů v rámci Velké Británie ale i jiných zemí (Asie, Afrika), které nabízí dobrovolníkům z celého světa. Krátkodobé projekty tu jsou organizovány ve spolupráci s pobočkami SCI (Service Civil International) a partnerskými organizacemi, které spolupracují s místními komunitami. Organizace se zaměřuje i na dlouhodobé projekty²³.

EVS/EDS/ Evropská dobrovolná služba (European Voluntary Service - EVS) je projekt Evropské unie, který umožňuje zájemci, aby po určitou dobu, pracoval jako dobrovolník v cizí zemi EU nebo ostatních státech Evropy, v neziskové organizaci (nebo státem zřízované organizaci). Evropská dobrovolná služba je financována z grantového programu EU. Dobrovolníkem se může stát každý ve věku 18 - 30 let. Projekty zpravidla trvají 2-12 měsíců, nejčastější jsou projekty na 6-12 měsíců²⁴.

HESTIA je českou organizací, která sdružuje veškeré aktivity týkající se dobrovolnictví. Tato organizace chápe dobrovolnictví jako ochotu člověka dát část svého času a sil ve prospěch potřebné organizace nebo člověka, aniž by s příjemcem pomoci byl vázán přátelskými či jinými vztahy. Z dobrovolné činnosti má přínos nejen její příjemce, ale i dobrovolník, kterému přináší nové přátelské vztahy, nové zkušenosti a dovednosti, někdy i částečné řešení problému nezaměstnanosti. Hestia vede programy a projekty, podporuje jejich rozvoj a zajišťuje jejich koordinaci. Zároveň

---

²³ *International Voluntary Service Volunteering for Peace and Justice* [online] [cit. 2014-11-22]. Dostupné z <http://ivsgb.org/info/>

²⁴ *Evropská dobrovolná služba (EDS)* [online] [cit. 2014-11-22]. Dostupné z <http://www.eurodesk.cz/>

je v sídle společnosti knihovna, která sdružuje odborné publikace, tiskoviny a studentské práce z oblasti dobrovolnictví²⁵.

INEX-SDA je nevládní nezisková organizace působící v oblasti mezinárodního dobrovolnictví, mezikulturního vzdělávání a výchovy k aktivnímu občanství v ČR. Zabývá se hlavně zprostředkováním dobrovolnických projektů po celém světě, organizuje mezinárodní dobrovolnické projekty a programy sociální integrace, environmentální výchovy a rozvoje venkova. Součástí organizace jsou i rozvojově- a mezikulturně-vzdělávací projekty a kampaně. Tato organizace vydává i brožury týkající se projektů, které sama pořádá nebo spoluorganizuje²⁶.

DUHA je organizací zabývající se mládeží a má akreditovaný program pro workcampy a dlouhodobé projekty. Její hlavní činností zabývající se zahraničním dobrovolnictvím je projekt Trochu jinak. Spolupracuje s mezinárodní dobrovolnickou organizací Service Civil International Volunteering for Peace (SCI), která sdružuje organizace pořádající workcampy po celém světě²⁷.

Působí zde i neziskové organizace, které mohou a nemusí být akreditovány a jejich projekty jsou zacílené přesně na určitou pomoc. Organizace v takovém případě hledá dobrovolníky, kteří musí disponovat již určitou mírou zkušeností a dovedností. Nejsou vhodné pro nezkušené osoby, které s dobrovolnictvím začínají.

Jedna z takových organizací je i Surya o.s., která realizovala stavbu Sluneční školy v 4200 m n. m. Škola zde zajišťuje celoroční výuku pro děti z vesnice Kargyak a přilehlých osad, s celkovou kapacitou 60 dětí. Speciální konstrukce stavby využívá slunečního záření, kterého je v těchto vysokohorských podmínkách dostatek. Díky škole zde probíhá výuka po celý rok a co je nejdůležitější, vyučuje se zde i v zimních měsících, kdy venkovní teplota klesá k -40 °C a výuka zde dříve nebyla možná. V současné chvíli je celý projekt předán vesnici a dobrovolníci z ciziny sem dojíždějí již jen příležitostně²⁸.

---

²⁵ *O Hestia* [online] [cit. 2014-11-22]. Dostupné z <http://www.hest.cz/cs-CZ/>

²⁶ *O Inexu* [online] [cit. 2014-11-22]. Dostupné z <http://www.inexsda.cz/>

²⁷ *Program Trochu jinak* [online] [cit. 2014-11-22]. Dostupné z <http://www.trochujinak.cz/cs/>

²⁸ MACHOVÁ, M. *Letem Dobrovolnickým světem: projekt zaměřený na dobrovolnou službu v zahraničí*. Jihlava, 2014. Absolventská práce. SVOŠS, o.p.s., Vedoucí AP: Mgr. Andrea Šeredová.

1.5 Etika a Etický kodex dobrovolníka

Etika má velmi důležitou úlohu ve společnosti. V řadě profesí je nutné důsledně dodržovat etické praxe. Tak jako policisté, novináři, lékaři musí dodržovat etické chování stejně tak mají činit i dobrovolníci. Pro jednodušší orientaci v etickém jednání slouží jako vodítko etické kodexy, které jsou vlastně soubory obecných i konkrétních pravidel. Tato pravidla pomáhají dobrovolníkovi v konkrétních situacích najít správnou cestu a směr rozhodování a jednání.

V psychologickém slovníku je pojem etika vysvětlen jako věda o mravnosti člověka, o původu a vývoji jeho morálního vědomí, svědomí, jednání; dle sociobiologů jsou lidské emocionální reakce a na nich založené etické zásady naprogramovány přirozeným výběrem po tisíce generací.²⁹

Jak uvádí Furger ve své úvaze o křesťanské etice, kde popisuje mechanismus rozhodování a jednání na základě svědomí, mravní schopnost člověka svobodně a odpovědně se rozhodovat označujeme slovem svědomí a myslíme tím jednak vlohou vzniklou z celkového osobního vývoje člověka, jednak vždy osobní rozhodnutí se pro čin, určený podle nejlepšího vědomí a svědomí. Tak můžeme rozlišovat harmonické svědomí, zvláště věrné pokynům autorit, jež charakterizuje zejména nedospělého člověka. Tento ještě nedokonalý stav se liší od svědomí usilujícího o vlastní odpovědnost, jež dokáže učinit rozhodnutí v plném smyslu osobní, podle svědomí, jako vlastní odpověď Boží oslovení a výzvu³⁰.

Kdokoliv, kdo se rozhodne, že se bude chovat eticky, může se řídit podle vlastního nejlepšího vědomí a svědomí, tedy subjektivního posouzení, co je dobré, morální, etické. Predispozicí mohou být vštěpované vzorce chování, které pocházejí od výchovy rodičů, ze školy, případně zájmových spolků. Člověk však nemusí být univerzálně připraven pro činnost v určité profesi, jelikož každá profese (práce) má svá specifika a rozhodování může být složité. Vodítkem v těchto případech jsou právě sepsané etické kodexy, které jsou souborem pravidel a zjednodušují rozhodování v běžné praxi.

---

²⁹ HARTL, P. a HARTLOVÁ, H. *Psychologický slovník*. Praha: Portál, 2004. s 144. ISBN 80-7178-303-X.

³⁰ FURGER, F. *Etika seberealizace, osobních vztahů a politiky*. Praha: Academia, 2003. s 11. ISBN 80-200-1061-0.

Furger ve své knize dále uvádí, že v rozhodnutí o konkrétní profesní výdělečné činnosti bude muset člověk zvažovat na rovině základního rozhodnutí také v jejím mezilidském rozměru, a ne jen z hlediska vlastní kariéry. Po zvážení vlastních schopností i konkrétní společenské situace pozná svou životní cestu (povolání jako povolání). Z toho mohou vzejít přímé, konkrétní rozhodovací kroky, například ve vztahu ke vzdělání. Zevšeobecňující etické reflexi a jejímu nutně abstraktně obecnému chápání se ovšem taková životní rozhodnutí vymykají. To odpovídá křesťanskému smýšlení. Není na teoretické etice, aby pronikala do intimní sféry osobního rozhodování. Co naproti tomu může poskytovat, je stále nové poukazování na nutnost takových rozhodnutí, nezbytných pro plnou realizaci člověka, ale také na střízlivou pomoc při konkrétním předběžném objasňování všech s tím spojených rizik³¹.

Další důležitý pojem související s etikou je mrav, což je ustálený způsob jednání vázaný na konkrétní zemi, národ, etnikum nebo společenskou skupinu. Mravnost je pak abstraktní pojem, jenž označuje správný způsob života, který se řídí obecně uznávanými mravními pravidly. Prakticky jde o rozeznávání dobra a zla u různorodých mravních jevů³².

Je běžné, že každá organizace, která se zabývá dobrovolnictvím má svůj etický kodex, který je dostupný každému, kdo má chuť stát se dobrovolníkem.

---

³¹ FURGER, F. 2003. *Etika seberealizace, osobních vztahů a politiky*. Praha: Academia, 2003. s 11,12. ISBN 80-200-1061-0.

³² GOLDMANN R., CICHÁ, M. *Etika zdravotní a sociální práce*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2004. ISBN 80-244-0907-0.

2 DOSPĚLÝ DOBROVOLNÍK

2.1 Dospělý jedinec jako dobrovolník

V této kapitole bude vysvětlen užitý výraz dospělý jedinec, který je uveden v názvu bakalářské práce pro účely výzkumu. Výraz je zde užíván s ohledem na ontologický vývoj jedince a také v koncepci dobrovolné činnosti v zahraničí, která má podmínku dovršení věku 18 let.

Dospělý člověk je ovlivňován lidskými vztahy, pracuje, plánuje svůj vlastní život, ale tím i životy druhých lidí s ním spojených. Dospělý člověk je sám subjektem pracovní činnosti, sám odpovídá za svůj život, sám se musí potýkat s těžkostmi při uskutečňování vlastních plánů. Proto život dospělého představuje ve srovnání s dětstvím a mládím vyšší kvalitu³³.

V lexikonu psychologie nalezneme vysvětlení formální dospělosti dovršením 18. roku věku, kdy člověk ještě nedosahuje žádoucí úrovně sociální zralosti, jejímiž znaky jsou mimo jiné smysl pro odpovědnost a odpovědné jednání, jehož podkladem je harmonické sjednocení citů a rozumu. Dospělost je pro naprostou většinu lidí obdobím životní stabilizace a životního realismu. Dělí se na mladší dospělost 18 - 30 let, střední 30 - 45 let a starší dospělost 45 - 60 let³⁴.

Je nutno podotknout, že věkové vymezení fází dospělosti se v různých publikacích liší. Rozdílly jsou ale v rozmezí jednotlivých roků, což pro účel této práce není podstatné.

Kučera k jednotlivým fázím přidává ještě krátkou charakteristiku jednotlivých období dospělosti:

- **mladší dospělost** - první bilancování (plánování dalšího směřování), stabilizace zodpovědnosti a zaměřenost na dlouhodobé cíle,
- **střední dospělost** - vrchol zralosti a narůstající zodpovědnosti, v prožívání střední dospělosti je vysoká interindividuální variabilita (například subjektivní

---

³³ HARTL, P. *Kompendium pedagogické psychologie*. Praha: Univerzita Karlova - nakladatelství Karolinum, 1999. s. 55. ISBN 80-7184-841-7.

³⁴ NAKONEČNÝ, M. *Lexikon psychologie*. Praha: Vodnář, 1995. ISBN 80-85255-74-X.

věk), často je to období spojené s tzv. krizí středního věku (zejména vlivem bilancování a reflexe životního stereotypu),

- **starší dospělost** - počátek stárnutí (mezník 50let) je spojený s vyšší únavou a se zhoršením fyzické kondice, jedinec je obvykle zaměřený na užívání dosažené pozice a na předávání získaných zkušeností³⁵.

2.2 Historické teorie

Vývojem člověka se v průběhu dějin zabývalo mnoho slavných filozofů, vědců a odborníků, jejichž teorie jsou dodnes používány v psychologii, sociologii a dalších vědách. Zde můžeme uvést několik nejzvučnějších jmen a nahlédnout do jejich teorií o vývoji se zdůrazněným detailem na dospělost.

Sigmund Freud (1856 - 1939) zakladatel psychoanalytického směru. Podle něj má každý člověk určité množství pudové energie (zvané libido), která se vybíjí dosahováním slasti. Rozdělil, v té době velmi kontroverzním způsobem, vývoj do 5 stadií: orální, anální, falické, latence a genitální. Každé pozdější libidinosní pohyby jiným směrem než ke genitalitě jsou podle něj projevem fixace či regrese. Pokud se průchod vývojovou fází nezdaří, dochází k fixaci, při opakovaném průchodu dochází v dospělosti k regresi. Podle Freuda se každá fixace či regrese v dospělosti projevuje buď psychickou poruchou, nebo sexuální perverzí.

Dále rozdělil psychiku člověka do 3 vrstev: vědomí, předvědomí a nevědomí. Vymezuje 3 složky, které se řídí rozdílnými, navzájem rozpornými principy a cíli: ID (ono) - je iracionální a zcela nevědomé, EGO (já) je racionální a zvažuje činy a jejich následky, Superego (nadjá) je moralizující silou v člověku, řídí se principem dokonalosti. Jednou jeho částí je svědomí, druhou částí je ideální ego, které usiluje o dokonalost³⁶.

Erik Homburger Erikson (1902 - 1994) tento německo-americký psycholog rozdělil vývoj člověka od narození po smrt do osmi fází. Základním východiskem je předpoklad, že vývoj člověka se děje celý život. V každé fázi vývojového modelu přijde specifická krize, jejímž řešením je další postup ve vývoji. Vývoj osobnosti je podle něj vázán na biologické, společenské, kulturní a historické faktory ovlivňující

---

³⁵ KUČERA, D. *Moderní psychologie*. Praha: Grada Publishing, 2013. ISBN 978-80-247-4621-0.

³⁶ NOVOTNÁ, J. *Vývojová psychologie*. Jihlava: SVOŠS, o.p.s., skripta, 2012.

vývoj. Na každém stupni se musí vysvětlit rozpor, získat tím ctnost aby vývoj pokračoval dále³⁷. Pokud se zaměříme pouze na dospělost, nalezneme ji zde ve 3 etapách:

6. etapa Stadium intimacy: Mladá dospělost, asi do 30 let, má před sebou hlavní dva úkoly: zakotvit v profesi a uspořádat své mezilidské vztahy. Hlavní úkol, výzva a příležitost tohoto stadia v nalezení a vybudování intimacy. Intimita znamená blízkost. Obvykle jde o erotickou a sexuální intimitu, která má být na vyšším stupni, než umožňuje milostný život dospívajícího. Teprve mladý dospělý je schopen na vztahu cílevědomě pracovat, partnerovi se přizpůsobovat a leccos mu obětovat. Ctností je zde láska.

7. etapa Stadium generativity: Dospělost. Úsek životní cesty, jehož smysl je ve dvou slovech: milovat a pracovat. Správně žijící člověk má v této fázi své těžiště mimo sebe sama. Především s láskou pečuje o to, co zplodil, případně i porodil a za co přijal odpovědnost. Může, ale nemusí jít vždy o vlastní potomstvo. Učitel může žít svou generativitu ve vztahu ke studentům, podnikatel ve vztahu k zaměstnancům, duchovní pastýř nebo guru ve vztahu k těm, kteří přijímají jeho vedení. Někdy nejde jen o lidi, ale o mimořádné dílo, které se stane smyslem života. Nebezpečím tohoto stadia je nedostatek odvahy doopravdy dávat, rozdat sám sebe. Může zvítězit křečovitě lpění na vyniknutí nebo touha získat moc, sám užít, co se ještě dá, zabezpečit se hromaděním majetku nebo přehnanou péčí o své zdraví. Výsledkem bývá stagnace.

8. etapa Stadium integrity: Zralý věk: je dobou hledání smyslu a řádu, dobou moudrosti a smíření. K dosažení integrity nastává překážka zoufalství. Integrita se projeví přijetím vlastního života v konfliktu se zoufalstvím a strachu ze smrti. Ctností je v této fázi moudrost³⁸.

Carl Gustav Jung (1875 - 1961) patří k zakladatelům analytické psychologie. Podle něj je osobnost samostatnou soustavou. Mezi základními termíny jeho psychologie jsou psyché, což zahrnuje kolektivní nevědomí (po předcích), osobní nevědomí (získané v průběhu života), ego (vědomé Já) a bytostné Já (spojník vědomí a nevědomí).

---

³⁷ NOVOTNÁ, J. *Vývojová psychologie*. Jihlava: SVOŠS, o.p.s., skripta, 2012.

³⁸ ŘÍČAN, P. *Psychologie osobnosti*. Praha: Grada Publishing, 2007. ISBN 978-80-247-1174-4.

Mezi další termíny patří archetyp - zejména persona (ochrana individuality před tlakem společnosti), animus/anima (mužnost/ženskost), stín a Já³⁹.

Jeho koncepcí popisuje první polovinu života jako fázi růstu a expanze a budování osoby. Tato persona je ovlivňována okolím a dosahuje úspěchu a hmotného zabezpečení sebe a rodiny. Člověk má na své osobě pracovat, ale nemá se s ní příliš identifikovat a lpět na ní. Hlavním posláním je totiž individuace, která má být hlavní náplní druhé poloviny života. Člověk by se jí měl věnovat naplno a jít v tom do hloubky⁴⁰.

Dennis Basil Bromley (*1924) dělí životní cyklus dospělého a starého člověka takto:

1. období - 21 až 25 let - raná dospělost: osvojení si návyků dospělého, právní dospělost, ekonomická zodpovědnost, manželství, zaměstnání, pokračování profesní přípravy, sport;

2. období - 25 až 40 let - střední dospělost: sladění společenských úloh s povoláním, vrchol intelektuálního vývoje, mírný úpadek některých fyzických a psychických schopností, hromadění materiálních statků a sociálního příbuzenstva;

3. období - 40 až 55 let - pozdní dospělost: pokračuje proces společenské a profesionální konsolidace, odchod dětí, zmenšení pohlavních a reprodukčních činností, další úpadek fyzických a psychických funkcí;

4. období - 55 až 65 let - období před odchodem do důchodu: ztelnější úpadek fyzických a psychických funkcí, vrcholí některé druhy společenského postavení a autority, částečné uvolňování z funkcí ve společenském životě, další snížení pohlavních funkcí a zájmů;

5. a 6. období se týká starých lidí⁴¹.

Lze se tedy domnívat, že i v historickém průběhu rozvíjejících se teorií a psychologických přístupů vědci počítali s tím, že osobnost se rozvíjí dále i v dospělém věku a utváří se po celý život. I díky rozvinuté medicínské vědě a demografickým

---

³⁹ KUČERA, D. *Moderní psychologie*. Praha: Grada Publishing, 2013. ISBN 978-80-247-4621-0.

⁴⁰ ŘÍČAN, P. *Psychologie osobnosti*. Praha: Grada Publishing, 2007. ISBN 978-80-247-1174-4.

⁴¹ HARTL, P. *Kompendium pedagogické psychologie*. Praha: Univerzita Karlova - nakladatelství Karolinum, 1999. s. 61. ISBN 80-7184-841-7.

ukazatelům se posouvá věková hranice starých lidí pořád výš. Lze tak konstatovat, že vývojová cesta života může zaznamenat lehký posun.

2.3 Současný trend dospělých jedinců

Mezi základní termíny, které se týkají dospělého věku, patří **zaměstnání**, které se stává součástí identity, ekonomickým zajištěním a zdrojem sociální prestiže. To přináší vrchol profesního postavení, ale také sebou nese riziko **vyhoření** (burn out). Dalším důležitým termínem je **životní partner** a založení **rodiny**, poskytování citové jistoty, seberealizace, vrcholem je potom **rodičovství**, kde je dítě považováno za zdroj pozitivních emocí, oporou v osamění a podporou kontinuity života. V dnešní době je také čtým modelem samostatný solitérní život tzv. **singles**⁴².

Životní styl v duchu singles se stává stále častěji běžnou záležitostí. Pokud se podíváme na statistiku, tak ve Velké Británii se počet singles domácností zvýšil z 18 % v roce 1971 na 29 % v roce 2003. Lidé častěji tráví více času v solitérním životě, tedy jako singles. Děje se tak z důvodu odsunutí partnerského života nebo poté, co se již rozvedli⁴³.

Tento fenomén potvrzuje i Český statistický úřad v tiskové zprávě z roku 2013. Uvádí se zde, že klesá počet úplných rodin, a rostou počty nejen neúplných rodin, ale především domácností jednotlivců, kteří tvoří téměř třetinu všech hospodařících domácností. Domácnosti jednotlivců jsou druhým nejčetnějším typem hospodařících domácností s 32,5 % a jejich počet roste nejrychleji. Z více než 1,4 mil. domácností jednotlivců jich nejvíce tvořily domácnosti jednotlivců mužů ve věku do 39 let (téměř dvě pětiny). Převážně jde o muže svobodné (téměř tři čtvrtiny)⁴⁴.

Giddens se ve své sociologii zaměřuje na rozdělení na ranou dospělost a zralou dospělost. Raná dospělost je teoreticky nový pojem hlavně v rozvinutých společnostech.

---

⁴² KUČERA, D. *Moderní psychologie*. Praha: Grada Publishing, 2013. ISBN 978-80-247-4621-0.

⁴³ HMSO, *National statistics*. [online] Social trends. edition 2004. no.34. page 26. table 2.1 Household by size. ISBN 0-11-621732-4. Dostupné z: <http://www.ons.gov.uk/ons/rel/social-trends-rd/social-trends/index.html>

⁴⁴ ŠKRABAL, J. *Jaké je složení domácností ČR?* www.csu.cz. Český statistický úřad. 2013. [Online] 7. 3. 2013. [Citace: 28. 12 2014.] Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/tz.nsf/i/jake_je_slozeni_domacnosti_v_cr20130307.

Má označovat lidi od 20 do 30 let a mírně nad 30 let, kteří žijí nezávislé životy, ale ještě nevstoupili do manželství a nemají děti. Toto stadium však neprožívají stejně všechny sociální vrstvy, třídy a etnické skupiny. Zejména v bohatších vrstvách věnují lidé po svém 20 roce svůj čas cestování a chtějí vyzkoušet různé sexuální, politické i náboženské vztahy. Význam takového oddalování odpovědnosti plné dospělosti pravděpodobně poroste mimo jiné i proto, že v rozvinutých zemích se nyní prodlužuje doba, kterou lidé věnují svému vzdělávání⁴⁵.

Zralá dospělost je podle Giddense charakterizována pro dnešní vyspělé společnosti dobrou možností představy, kam se bude ubírat život až do stáří. Dříve lidé všech věkových kategorií umírali z důvodu nemoci nebo zranění daleko častěji než dnes a ohroženou skupinou byly hlavně ženy z důvodu porodů. V té době však na lidi nepůsobily takové tlaky, jež nyní lidé zažívají. Lidé více udržovali vztahy se svými rodiči a dalšími příbuznými, než jak tomu je dnes z důvodu vysoké mobility. V současné době se největší nejistoty musí řešit v manželství, rodinném životě a dalších sociálních kontextech. Daleko více než v minulosti musí lidé své životy skutečně tvořit. V moderních společnostech získal na významu postoj zachovat si pohled do budoucnosti i ve středním věku⁴⁶.

2.4 Motivace a altruismus u dobrovolníků

Pro výkon dobrovolnictví a realizaci takové činnosti je potřeba jistá dávka soucítění s ostatními lidmi. Jde o jednání, které se vyznačuje tím, že od druhého za naši pomoc nic recipročně neočekáváme. Důležité jsou také pohnutky a motivy, které dobrovolníkům pomáhají k rozhodnutí pro výkon dobrovolné činnosti v zahraničí.

Dobrovolníci nepracují jen tak, pro nic za nic, ale mají k tomu své důvody, jsou motivováni. Ochota participovat na dobrovolnických aktivitách je formována hodnotami, které občané těmto aktivitám připisují a také v nich nacházejí⁴⁷.

Termín altruismus je v psychologickém slovníku popsán jako nesobecký charakter mezilidských vztahů, láska pro blaho druhých; projevuje se myšlením, cítěním

---

⁴⁵ GIDDENS, A. *Sociologie*. Praha: Argo. 2013. s. 280. ISBN 728-80-257-0807-1

⁴⁶ GIDDENS, A. *Sociologie*. Praha: Argo. 2013. s. 280. ISBN 728-80-257-0807-1

⁴⁷ FRIČ, P. a POSPÍŠILOVÁ, T. *Vzorci a hodnoty dobrovolnictví v české společnosti na začátku 21. století*. Praha: Agnes Agentura neziskového sektoru, 2010. s. 105. ISBN 978-80-903696-8-9.

a jednáním, které bere ohled na ostatní lidi. Adjektivum k tomuto výrazu je altruistický, což vyjadřuje nesobeckou lásku k druhým⁴⁸.

V jiné definici nalézáme pojem prosociální chování (altruismus), což je jednání ve prospěch druhé osoby, často spojené s osobní obětí. Existují různá vysvětlení altruistického či prosociálního jednání, kdy lidé jednají ve prospěch druhé osoby, anebo celé malé či velké skupiny (rodiny, národa, apod.)⁴⁹.

Z pohledu sociální psychologie uvádí Hayesová k altruismu toto. Určité chování můžeme označit jako altruistické tehdy, když je prospěšné druhým, ale ne jedinci, který je provádí. Jinými slovy, altruista je ten, kdo pomáhá druhým, a nic za to nedostává zpátky. Mnozí badatelé zkoumali různé formy altruismu a zvláště pak dvě témata: ochotu pomoci - výzkum okolností, za kterých aktivně pomáháme někomu jinému, který má potíže a spolupráci za různých podmínek - výzkum, který často využívá her a simulací. Přináší různé výsledky podle toho, zda je použita strategie spolupráce, nebo soutěžení⁵⁰.

Zůstaneme-li stále u sociálně psychologické koncepce, je prosociální chování (resp. chování poskytující pomoc) dalším konceptem z oblasti motivace sociálního chování nebo také altruismu. Jedná se buď o projevy altruismu vůbec, nebo o jeho specifický případ pomoci v nouzi, který je výzkumně přístupnější. Altruismus může, ale nemusí mít nutně znak pohotovosti zřící se vlastního dobra ve prospěch jiné osoby nebo celé skupiny osob. Nemusí také nutně souviset s obětí (například altruisticky motivované finanční příspěvky znamenají sice jistou finanční oběť, ale nikoli ve smyslu sebeobětování se). Altruistické činy existují a vzniká otázka, čím jsou motivovány, když povaha člověka je v podstatě egoistická⁵¹.

Stát se dobrovolníkem znamená překonat řadu bariér a samotná dobrovolnická práce vyžaduje vydávat určité penzum energie a času potřebného pro řešení pracovních úkonů. Ne každý je schopen a ochoten tyto bariéry překonat a věnovat dobrovolnické práci čas a energii. Tato dimenze vyjadřuje charakter a typickou strukturu hodnot, které

---

⁴⁸ HARTL, P. a HARTLOVÁ, H. *Psychologický slovník*. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-303-X. s 144

⁴⁹ NAKONEČNÝ, M. *Lexikon psychologie*. Praha: Vodnář, 1995. ISBN 80-85255-74-X.

⁵⁰ HAYESOVÁ, N. *Základy sociální psychologie*. Praha: Grada Publishing, 2013. ISBN 978-80-262-0534-0.

⁵¹ NAKONEČNÝ, M. *Sociální psychologie*. Praha: Academia, 1999. s. 105, 106. ISBN 80-200-0690-7

stojí v pozadí rozhodnutí (potenciálních dobrovolníků) pracovat pro neziskové organizace, svého souseda nebo přítele, apod. bez nároku na odměnu⁵².

Tošner se Sozanskou provedli statistickou analýzu a vytipovali tři základní deklarované motivace k dobrovolnictví - konvenční, reciproční a nerozvinutá:

Konvenční či normativní motivace má konvenční charakter, když se jeho nositel stal dobrovolníkem proto, že ho k tomu vedly morální normy buď svého nejbližšího okolí, anebo obecná neformální pravidla chování v dané společnosti. V širším slova smyslu se tato motivace opírá o principy křesťanské morálky a představby o správném způsobu života příslušné vrstvy obyvatelstva.

Reciproční motivace orientuje svého nositele k tomu, aby v dobrovolné práci hledal prvky, které by byly užitečné pro něho samého. Takto motivovaní dobrovolníci chápou svoji práci jako organické spojení dobra pro jiné a vlastního prospěchu. Typický je pro ně zájem o získávání nových zkušeností, navazování nových vztahů a snaha uplatnit svoje schopnosti a udržovat se díky dobrovolné práci v kondici.

Nerozvinutá motivace se omezuje na soubor prvků vytvářejících základní prostor pro rozhodování dobrovolníků. Jde o prvky, jako je důvěra v organizaci, pro niž by měli pracovat, přesvědčení o smysluplnosti dobrovolné práce v konkrétním případě a pocit, že se prostřednictvím dobrovolnictví mohou podílet na šíření dobré myšlenky.

Jde o motivace, které se navzájem prolínají, ale u konkrétních jednotlivců některá z nich nabývá dominantní vliv⁵³.

E. A. Witte (1989) utřídil pomoc přinášejícího chování a jeho jednotlivé třídy charakterizoval takto:

Plánovaná formální pomoc (např. návštěvy nemocného) je určována řídicími principy morálky, což předpokládá rozpoznání nouzové situace.

Spontánní neformální pomoc (např. upozornit někoho, že má špatnou informaci) spočívá na efektivní empatii a předpokládá spoluúčast a soucit.

---

⁵² FRÍČ, P. a POSPÍŠILOVÁ, T. *Vzorce a hodnoty dobrovolnictví v české společnosti na začátku 21. století*. Praha: Agnes Agentura neziskového sektoru, 2010. s. 39. ISBN 978-80-903696-8-9.

⁵³ TOŠNER, J. a SOZANSKÁ, O. *Dobrovolníci a metodika práce s nimi v organizacích*. Praha: Portál, 2006. s.46,47. ISBN 80-7178-514-8.

Pomoc v nouzové situaci (např. osobě postižené srdečním záchvatem) je řízena „sociálním humanismem“, který je opět určován konativními aspekty (schopnost pomoci) a aspekty kognitivními (rozpoznání nouze).

Pomoc v každodenní situaci (vhození nalezeného dopisu do schránky): uplatňuje se zde osobnost, resp. smysl pro sociální odpovědnost subjektu, a empatie.

Nepřímá pomoc (dar pro dobročinnou organizaci) je řízena osobní morálkou za předpokladu sociální odpovědnosti a rozpoznání nouzové situace.

Přímá pomoc (vlození se do ukončení sporu mezi dvěma skupinami) se vyznačuje smyslem pro sociální humanismus, soucitem a schopností pomoci.

Osobní pomoc (pomoc příteli) je vyvolávána soucitem a vyznačuje se empatií.

Anonymní pomoc (darování krve) je určována morálními principy a předpokládá rozpoznání nouzové situace a sociální odpovědnost⁵⁴.

Altruistickou motivaci k dobrovolnictví charakterizuje láska k bližnímu a citové pohnutí nad osudem méně šťastných, tj. pocity solidarity s chudými, soucit s lidmi v nouzi, milosrdenství a empatie projevovaná trpícím, snaha dodat naději v zájmu veřejného blaha, resp. dobra celé komunity, společnosti, lidstva. Díky svému sentimentálnímu základu, resp. sociálnímu citění ve svém pozadí bývá altruistická motivace nazývána i emocionální motivací⁵⁵.

Lze zde ještě uvést znaky altruistického chování dle Leedse (1963):

- jednání má účel samo v sobě a není zaměřeno na vlastní zisk,
- jednání je prováděno dobrovolně,
- jednání způsobuje dobro⁵⁶.

Ve výzkumech na otázku individuální motivace dobrovolníků, které uvádí Frič a Pospíšilová, byly vyzvednuty nejvíce tyto hodnoty:

---

⁵⁴ WITTE, E. A. In: NAKONEČNÝ, M. *Sociální psychologie*. Praha: Academia, 1999.s.108. ISBN 80-200-0690-7

⁵⁵ FRIČ, P. a POSPÍŠILOVÁ, T. *Vzorce a hodnoty dobrovolnictví v české společnosti na začátku 21. století*. Praha: Agnes Agentura neziskového sektoru, 2010. s. 108. ISBN 978-80-903696-8-9.

⁵⁶ LEEDS. In: NAKONEČNÝ, M. *Sociální psychologie*. Praha: Academia, 1999.s.109. ISBN 80-200-0690-7

1. Altruismus - lidský soucit, náhlé emoce, empatie
2. Solidarita - s členy komunity, sousedství, organizace, společnosti, zodpovědnost za osud bližních, sociální začlenění apod.
3. Reciprocita - zisk kvalifikace, vyššího sociálního statusu, vhodných kontaktů
4. Rovnost a sociální spravedlnost - oddanost vyšším principům a ideálům, ideologii lepší společnosti, ochrana před diskriminací, podpora příležitostí pro znevýhodněné aj.
5. Požitek - zábava, příjemné strávení volného času, seberealizace
6. Svoboda - možnost dělat věci podle vlastního uvážení bez vnějšího (existenčního, sociálního či politického) tlaku⁵⁷.

Allen Omoto a Mark Snyder zkoumali sociální prostředí dobrovolníků a odpověď nejen na otázku, proč lidé mezi dobrovolníky vstupují, ale také proč mezi nimi zůstávají. Otázka motivace dobrovolníků vytrvat v dobrovolnické aktivitě implikuje dynamický model dobrovolnické kariéry. Podle nich prochází životní cyklus dobrovolníka třemi stadii, v nichž je postupně dominantně ovlivňován jednou ze tří kategorií faktorů: precedenty, zkušenostmi a důsledky dobrovolnické participace. V prvním stadiu hrají rozhodující roli individuální dispozice, motivace stát se dobrovolníkem a podpora sociálního okolí, ve druhé fázi jsou to satisfakce, kterou dobrovolnická aktivita a organizační integrace přináší, a ve třetí důsledky pro dobrovolníka (změny v poznání, postojích, chování, motivaci, identitě⁵⁸).

Úkolem dobrovolnictví dnes není pouze sanovat neblahé dopady byrokratického řízení institucí anebo nelítostné konkurence, tj. být milosrdným samaritánem zachraňujícím zkrachovalé existence. Jsou do něj vkládány naděje spojené s emancipací altruistického pohledu na svět i s pozitivní perspektivou vývoje celé společnosti⁵⁹.

---

⁵⁷ FRIČ, P. a POSPÍŠILOVÁ, T. *Vzorce a hodnoty dobrovolnictví v české společnosti na začátku 21. století*. Praha: Agnes Agentura neziskového sektoru, 2010. s. 235. ISBN 978-80-903696-8-9.

⁵⁸ OMOTO, A. M. SNYDER, M. In: FRIČ, P. a VÁVRA, M. *Tři tváře komunitního dobrovolnictví*. Praha: Agnes a Hestia, 2012. s. 31. ISBN 978-80-90369-9-6.

⁵⁹ FRIČ, P. a POSPÍŠILOVÁ, T. *Vzorce a hodnoty dobrovolnictví v české společnosti na začátku 21. století*. Praha: Agnes Agentura neziskového sektoru, 2010. s. 37. ISBN 978-80-903696-8-9.

2.5 Definice dobrovolníkovy solidarity

Nejstarší charitativní a solidární zvyky můžeme nalézt již ve Starém zákoně. V Novém zákoně dochází k jejich rozšíření a upevnování.

Charitas znamená latinsky láska. Byla to jakási společenská láska soucítění. Skoro by se chtělo říci malá láska. Podobně jako ve fyzice známe několik druhů sil, z nichž gravitační síla je nejslabší (ve srovnání s ostatními silami skoro nepostřehnutelná), nicméně působí stále a na velké vzdálenosti. Gravitace je tedy podobná charitě v tom, že jde o slabou lásku, v porovnání s ostatními (prudkými a na jednoho nebo pár lidí koncentrovanými) láskami jen těžko postřehnutelnou. Ale stejně jako gravitační síla drží i charitas pohromadě velké celky, v našem případě společnosti. Z Nového zákona vychází postoj, že přerozdělování by mělo být činěno z dobré vůle a dobrovolně⁶⁰.

Nejvíce se solidaritou zabýval Émil Durkheim, francouzský vědec a profesor sociálních věd. Zaměřil se na skupinové jevy a sociální fakty jako je solidarita a náboženství. Rozdělil solidaritu na *mechanickou formu solidarity*, typickou pro společnosti s jednodušší organizací, a *organickou solidaritu*, která charakterizuje moderní průmyslové společnosti, organizované ve velkém měřítku. Mechanická solidarita existuje, je-li individualismus minimalizován a jedinec je pojímán v rámci kolektivu. Organická solidarita oproti tomu vzniká spolu s širokou dělbou práce v průmyslových společnostech, jež má sklon vytvářet spíše odlišnosti než podrobnosti. Organická solidarita vytváří daleko pevnější pouta vzájemné závislosti, poněvadž tyto formy nabízejí potenciál pro lepší vyváženost mezi individuálními rozdíly a kolektivním účelem⁶¹.

Ilustraci jak k takovému cítění docházelo, nám ukazuje Matoušek ve své knize. Během 19. století byl oblíbený romantismus, který vyzdvihoval neopakovatelnou lidskou individualitu, pěstoval smysl pro temné stránky života a všímal si lidí žijících na okraji společnosti. Sociální cítění vyšších a středních společenských vrstev jítřili žebráci, prostitutky, děti pracující v továrnách i dělnické rodiny obývající brlohy v nejchudších čtvrtích. Nositeli charity se tedy stávaly příslušníci vyšších a středních vrstev,

---

⁶⁰ SEDLÁČEK, T. *Ekonomie dobra a zla*. Praha: 65.pole, 2012. s. 167. ISBN 978-80-87506-10-3.

⁶¹ GIDDENS, A. *Sociologie*. Praha: Argo. 2013. s. 84,85. ISBN 728-80-257-0807-1.

motivovaní křesťanským soucitem s chudými. Dále to byl i někdy nevědomý tlak majetných vrstev a politiků pro udržení společenské stability⁶².

Vymezení definice solidarity nalezneme také v psychologickém slovníku. Solidarita znamená soudržnost, pospolitost, skupinová podpora morální, materiální, vyjádřena úzkou spoluprací⁶³.

Další filozoficky laděnou definicí, kterou uvádí Sokol, je solidarita vědomá a dobrovolná společenská soudržnost jako hodnota. Znamená vzájemnou podporu mezi členy společenství jako protiváhu vůči individualismu i kolektivistickému ovládnutí⁶⁴.

Solidarita je také jednou z hodnot a ideologií kulturního rámce dobrovolnictví. Zde se kromě ní nachází i liberalismus, kolektivismus, individualismus, paternalismus. Jde o světonázor, sdílené ideály dobra nebo lepší společnosti, tradice ovlivňující přístup společnosti k dobrovolnictví, tradiční normy občanské zodpovědnosti, perspektivy vnímání dobrovolnictví veřejností⁶⁵.

Nakonečný popisuje solidaritu ve svém lexikonu psychologie u tématu malých skupin, kam by se také dalo dobrovolnictví zařadit. Solidaritu zde chápe jako smysl pro vzájemnou podporu vyplývající z pocitu sounáležitosti, tedy soudržnost, svornost, jednotnost⁶⁶.

Člověk se rodí jako zoon politikon⁶⁷, tvor společenský. Do společnosti se nesdružuje kvůli svým nedostatkům, či nutnosti (nejedná se o primární důvod), ale díky své společenské povaze⁶⁸.

---

⁶² MATOUŠEK, O. *Základy sociální práce*. Praha: Portál, 2012. s.97 ISBN 978-80-262-0211-0

⁶³ HARTL, P. a HARTLOVÁ, H. *Psychologický slovník*. Praha: Portál, 2004. s. 550 ISBN 80-7178-303-X.

⁶⁴ SOKOL, J. *Malá filosofie člověka a slovník filosofických pojmů*. Praha: Vyšehrad, 2007. s. ISBN 978-80-7021-884-6.

⁶⁵ FRIČ, P. a POSPÍŠILOVÁ, T. *Vzorce a hodnoty dobrovolnictví v české společnosti na začátku 21. století*. Praha: Agnes Agentura neziskového sektoru, 2010. s. 40. ISBN 978-80-903696-8-9.

⁶⁶ NAKONEČNÝ, M. *Lexikon psychologie*. Praha: Vodnář, 1995. s. 56. ISBN 80-85255-74-X.

⁶⁷ Termín užitý Tomášem Akvinským, který jej převzal od Aristotela. Pro člověka je přirozené být bytostí společenskou a politickou a žít pospolitě.

⁶⁸ SEDLÁČEK, T. *Ekonomie dobra a zla*. Praha: 65.pole, 2012. s. 176. ISBN 978-80-87506-10-3.

Je-li tedy jedinec tvorem společenským, potřebuje, aby byl od jiných lidí podporován k dosažení vlastního cíle: to se však stane nejlépe tehdy, když mezi lidmi existuje vzájemná láska⁶⁹.

2.6 Intelligence

Intelligence je pojem, který člověka odlišuje od zvířat. Poprvé se o inteligenci začalo mluvit ve 14. století, ale největší rozmach zkoumání zažívá až v 19. století.

Podle Ebbinghause se jedná o schopnost kombinace, dle Wundta je to součinnost představivosti a rozumu. Přesnější definici přináší až Stern, který definoval inteligenci jako schopnost učit se ze zkušenosti, přizpůsobit se, řešit nové problémy, používat symboly, myslet, usuzovat, hodnotit a orientovat se v nových situacích na základě určování podstatných souvislostí a vztahů⁷⁰.

Postupem času se výzkumy intelligence rozšířily a stejně tak se objevilo i mnoho rozlišení různých typů intelligence.

Nejvíce se o rozdělení na druhy inteligencí zasloužil Gardner. Přišel s termínem Multiple intelligences neboli sedmero druhů inteligencí:

- Lingvistická intelligence - rozumět řeči, mluvit, číst, psát,
- Logicko-matematická intelligence - vědecké myšlení, řešení logických úloh, výpočty,
- Prostorová intelligence - dobrá orientace v prostoru, vizuální představy,
- Muzikální intelligence - zpěv, komponování, hra na hudební nástroje,
- Tělesně-pohybová intelligence - užívat své tělo k cílevědomým a obratným pohybům,
- Intrapersonální intelligence - rozumět sobě samému, chápat své emoce, myšlenky, činy,

---

⁶⁹ AKVINSKÝ, T. In: SEDLÁČEK, T. *Ekonomie dobra a zla*. Praha: 65.pole, 2012. s. 176. ISBN 978-80-87506-10-3.

⁷⁰ HARTL, P. a HARTLOVÁ, H. *Psychologický slovník*. Praha: Portál, 2004. s. 233 ISBN 80-7178-303-X.

- Interpersonální inteligence - takoví lidé mají rozvinutou schopnost rozumět druhým lidem a mezilidským vztahům⁷¹.

Dalším vývojem a výzkumem se rozvinuly další termíny jako je inteligence emoční nebo morální. K dobrovolnictví bezesporu inteligence patří. Interpersonální, sociální a emoční inteligencí by měli být obdařeni lidé, kteří se věnují dobrovolné činnosti, disponovat. Pro úplnost jsou žádoucí i další inteligence, které dobrovolníkovi dopomáhají k cílům v činnostech, které jsou v určité dobrovolnictví oblasti vykonávány – např. prostorová inteligence u dobrovolného stavebního inženýra pomáhajícího stavět školu v rozvojové části světa.

Sociální inteligence - postihuje soubor základních sociálních dovedností⁷². Jedná se o schopnost jednat s lidmi a tvořivě řešit mezilidské konflikty; její vysoký stupeň představuje tzv. sociální takt. Zahrnuje v sobě empatii, citlivost pro mezilidské vztahy a zběhlost v mezilidské komunikaci; shrnuje vlastnosti důležité pro jednání s druhými lidmi⁷³. Je to schopnost chápat vztahy mezi lidmi a účinně je ovlivňovat. Je označovaná také jako sociální obratnost nebo kompetence⁷⁴.

Můžeme ji nalézt i pod pojmem Emocionální inteligence (EI) neboli anglicky Education quotient (EQ), kde představuje znalost sebe sama, sebeuvědomění, sociální citlivost, empatii a schopnost úspěšně komunikovat. Mnoho výzkumů ukazuje, že v dlouhodobém časovém horizontu je emocionální inteligence schopna lépe než mentální inteligence orientovat naši komunikaci, vztahy a vedení tak, aby byly úspěšné⁷⁵.

Emoční inteligence - je schopnost jednotlivce používat vlastní emoce k rozvoji empatie, sebeovládání, entuziasmu, vytrvalosti a dalších kvalit. Dovednost emoce rozeznat, zhodnotit, zvládnout jak u sebe, tak i u jiných lidí. Emoční inteligence není považována za dědičnou, tedy je potřeba ji se jí učit⁷⁶. V další definici je teorie

---

⁷¹ ŘÍČAN, P. *Psychologie osobnosti*. Praha: Grada Publishing, 2007. s. 62. ISBN 978-80-247-1174-4.

⁷² KUČERA, D. *Moderní psychologie*. Praha: Grada Publishing, 2013. s. 103. ISBN 978-80-247-4621-0.

⁷³ HARTL, P. a HARTLOVÁ, H. *Psychologický slovník*. Praha: Portál, 2004. s. 235. ISBN 80-7178-303-X.

⁷⁴ NAKONEČNÝ, M. *Lexikon psychologie*. Praha: Vodnář, 1995. s. 264. ISBN 80-85255-74-X.

⁷⁵ COVEY, S. R. *8.návyk Od efektivnosti k výjimečnosti*. Praha: Management Press, 2010. s. 59. ISBN 978-80-7261-138-6.

⁷⁶ GIDDENS, A. *Sociologie*. Praha: Argo. 2013. s. 979. ISBN 728-80-257-0807-1.

komplexní emoční inteligence rozdělena na 4 kategorie: reflexivní řízení emocí podporující emoční a intelektuální růst (např. otevřenost vůči příjemnému pocitu); pochopení, analýzu a využívání emocí, emoční podporu myšlení (usměrňování pozornosti, podpora paměti); vnímání, posuzování a vyjadřování emocí (např. při interakci s okolím)⁷⁷.

Tento pojem byl poprvé použit v roce 1990 P. Saloveyem a J. Mayerem. Pojem dále zpopularizoval D. Goleman i mezi laickou veřejností, kdy ve svých knihách zdůrazňuje, že úspěch v praktickém životě a životní spokojenost s IQ tedy s mechanickou inteligencí téměř nesouvisí⁷⁸.

Teorie emocionální inteligence otřásla představami lidí, kteří svoji strategii úspěchu založili čistě na využití mentální inteligence. Člověk může dosáhnout maximálního skóre při měření inteligenčního kvocientu (IQ), ale současně mít velmi špatné výsledky, pokud jde o emocionální inteligenci⁷⁹.

Salovey a Mayer vycházeli při koncipování emoční inteligence z Gardnerovy teorie personální inteligence, kterou rozšířili na pět hlavních dimenzí. A takto je charakterizuje D. Goleman:

Znalost vlastních emocí, jejíž součástí je schopnost vědomě rozpoznat cit v okamžiku jeho vzniku, což usnadňuje rozhodování v důležitých osobních záležitostech.

Zvládání emocí tak, aby odpovídaly situaci. Schopnost zklidnit vlastní rozčilení, setřást ze sebe pocity úzkosti, sklíčenosti či podrážděnosti.

Schopnost sám sebe motivovat. Souvisí s city. Emoční sebeovládání - odkládání odměny nebo uspokojení a také potlačování zbrklosti - je základem jakéhokoliv úspěchu.

---

⁷⁷ KUČERA, D. *Moderní psychologie*. Praha: Grada Publishing, 2013. s. 103. ISBN 978-80-247-4621-0.

⁷⁸ BLATNÝ, M. a PLHÁKOVÁ, A. *Temperament, inteligence, sebepojetí*. Brno: Psychologický ústav Akademie věd ČR Brno a Sdružení SCAN, 2003. s. 78. ISBN 80-86620-05-0.

⁷⁹ COVEY, S. R. *8.návyk Od efektivnosti k výjimečnosti*. Praha: Management Press, 2010. s. 60. ISBN 978-80-7261-138-6.

Vnímavost k emocím jiných lidí - empatie úzce koresponduje se znalostí vlastních emocí. Empatičtí lidé jsou dokonaleji než ostatní naladěni na subtilní projevy toho, co druzí lidé chtějí či potřebují.

Umění mezilidských vztahů - sociální inteligence⁸⁰.

S tím souvisí i sociální interakce, což je jakákoliv forma sociálního střetnutí mezi jednotlivci. Rozumí se tím formální i neformální situace, v nichž se lidé setkávají⁸¹. Představuje tak aktivní působení a vzájemné ovlivňování jedinců a skupin, včetně jevů, které s tímto procesem souvisejí⁸².

K tomu, aby sociální interakce a komunikace byla využita ku prospěchu věci, je potřeba i umění naslouchat. Covey uvádí tabulku různých úrovní naslouchání, kde vyzdvihuje hlavně poslední úroveň a tou je empatické naslouchání.

Tabulka 1: Úrovně naslouchání

Úrovně naslouchání	
5. Empatické naslouchání	Naslouchání z pohledu druhé strany
4. Pozorné naslouchání	Naslouchání z vlastního úhlu pohledu
3. Selektivní naslouchání	
2. Předstírané naslouchání	
1. Ignorování	

Zdroj: COVEY, S. R. *8.návyk Od efektivnosti k výjimečnosti*. Praha: Management Press, 2010. s. 187. ISBN 978-80-7261-138-6.

Problém vidí v tom, že nasloucháme druhým a vnímáme, co nám říkají, z našeho vlastního úhlu pohledu. Pouze poslední z úrovní, empatické naslouchání, je nasloucháním, při němž vnímáme obsah sdělení z perspektivy toho, kdo s námi komunikuje. Skutečně naslouchat znamená přesáhnout vlastní zkušenost, vlastní život, opustit vlastní úhel pohledu, vlastní hodnotový systém, vlastní minulost, potlačit sklon hodnotit a podívat se důsledně na věc očima druhé strany⁸³.

⁸⁰ BLATNÝ, M. a PLHÁKOVÁ, A. *Temperament, inteligence, sebepojetí*. Brno: Psychologický ústav Akademie věd ČR Brno a Sdružení SCAN, 2003. s. 79. ISBN 80-86620-05-0.

⁸¹ GIDDENS, A. *Sociologie*. Praha: Argo. 2013. s. 994. ISBN 728-80-257-0807-1.

⁸² KUČERA, D. *Moderní psychologie*. Praha: Grada Publishing, 2013. s. 111. ISBN 978-80-247-4621-0.

⁸³ COVEY, S. R. *8.návyk Od efektivnosti k výjimečnosti*. Praha: Management Press, 2010. s. 187. ISBN 978-80-7261-138-6.

3 ROZVOJ OSOBNOSTI

Viktor Frankl se soustředil na potřebu smyslu a účelu života, něčeho, co přesahuje náš život a co nám dává vnitřní energii k životu. H. Selye ve svém díle uvádí, že dlouhý a zdravý a šťastný život je výsledkem prospěšnosti, což znamená mít smysluplné plány, které jsou pro nás samotné vzrušující a přispívají ke štěstí druhých⁸⁴.

Socializace a socializační procesy, jejichž prostřednictvím se u dětí budují hodnoty a normy s vědomím sebe samých však v dětském a mladém věku nekončí. Hrají i mimořádnou roli po zbytek života. Žádný člověk není imunní vůči reakcím ostatních, jež ovlivňují a utvářejí jeho chování ve všech fázích životního cyklu⁸⁵.

Dospělý je neustále ve složité interakci se svým prostředím, proto se vyvíjí a mění ve svých vlastnostech po celý život, i když v jednotlivých věkových úsecích nabývá tento proces vždy poněkud jiného charakteru. Dospělý člověk není vývojem pasivně utvářen, ale aktivně, vědomě se jej spoluúčastní, jeho život je vědomým tvůrčím procesem⁸⁶.

3.1 Vzdělávání dospělých jedinců

Jak se mění společnost a technologie, mění se též potřebné dovednosti, a i kdybychom chápali vzdělání jen z čistě pracovního hlediska - tedy jako něco, co nám poskytuje dovednosti nezbytné k práci, většina pozorovatelů souhlasí s tím, že v budoucnosti bude zapotřebí celoživotní přístup ke vzdělání⁸⁷.

Nepřetržité vzdělávání, neustálé zdokonalování a rozšiřování duševního obzoru, je velmi významným prostředkem duševní obnovy. Někdy se může jednat o účast na kursech, školeních nebo systemizovaných vzdělávacích programech; častěji však nikoliv. Proaktivní lidé si dovedou vymyslet velmi mnoho způsobů, jak se sami vzdělávat⁸⁸.

---

⁸⁴ COVEY, S. R. *7 návyků vůdčích osobností*. Praha: Pragma, 1994. s. 293. ISBN 80-85213-41-9.

⁸⁵ GIDDENS, A. *Sociologie*. Praha: Argo. 2013. s. 993. ISBN 728-80-257-0807-1.

⁸⁶ HARTL, P. *Kompendium pedagogické psychologie*. Praha: Univerzita Karlova - nakladatelství Karolinum, 1999. s. 54. ISBN 80-7184-841-7.

⁸⁷ GIDDENS, A. *Sociologie*. Praha: Argo. 2013. s. 778. ISBN 728-80-257-0807-1.

⁸⁸ COVEY, S. R. *7 návyků vůdčích osobností*. Praha: Pragma, 1994. s. 293. ISBN 80-85213-41-9.

Nasadě je otázka „kolik lidí po ukončení studia získalo titul, ale ne vzdělání?“ Nakonec zjistili, že uspět ve škole není totéž, jako úspěšně rozvíjet svoji mysl - schopnost uvažovat analyticky, tvořivě a na vysokých úrovních abstrakce, schopnost komunikovat ústně i písemně, schopnost překračovat hranice známého, schopnost pozvednout se nad zastaralé postupy a metody a řešit problémy novými, vhodnějšími postupy⁸⁹. Takové působení se využívá i v programech neformálního vzdělávání⁹⁰.

Průcha ve své nové publikaci dělí ještě neformální vzdělávání a informální vzdělávání. Neformální vzdělávání je podle něj součástí celoživotního vzdělávání dospělých. Probíhá ve vzdělávacích zařízeních podniků, v soukromých vzdělávacích institucích, v organizacích zájmového, sportovního, uměleckého a jiného vzdělávání. Učení dospělých je v tomto vzdělávání organizované, ale dobrovolné, bezplatné či za úplatu. Podstatné je to, že toto učení nevede k získání určitého státem uznávaného stupně vzdělání, i když může být ukončeno certifikátem, osvědčením, licencí apod. Oproti tomu informální vzdělávání (učení) probíhá v každodenních situacích běžného života. Člověk zde získává znalosti nahodile, bezděčně. Je to vlastně neúmyslné vzdělávání se v průběhu života. Je nesystematické, není realizováno v institucích, není organizované, nýbrž spontánní. Avšak jeho role je pro člověka obrovská a nenahraditelná⁹¹.

Knowlesova andragogická teorie v praxi znamená, že se vyučování pro dospělé musí zaměřovat více na proces a méně na osvojovaný obsah. Dospělí jsou podle něj zvyklí na sebeřízení a očekávají, že budou přebírat odpovědnost za své rozhodování⁹².

Délka a obsah výcviku dobrovolníků se volí podle náročnosti a rizik dobrovolnického působení. Zahrnuje seznámení s obsahem a posláním organizace, organizační strukturou a rolí v organizaci. Zde se dobrovolník nejen připravuje na samostatnou činnost, ale

---

⁸⁹ COVEY, S. R. *To nejdůležitější na první místo*. Praha: Management Press, 2009. s. 60. ISBN 978-80-7261-187-4.

⁹⁰ Kolektiv autorů. *Dobrovolnictví bez hranic*. 2007. Kroměříž: Klub UNESCO Kroměříž, 2007. s. 21.

⁹¹ PRŮCHA, JAN. 2014. *Andragogický výzkum*. Praha: Grada, 2014. stránky 23-24. ISBN 978-80-247-5232-7.

⁹² HARTL, P. *Kompendium pedagogické psychologie*. Praha: Univerzita Karlova - nakladatelství Karolinum, 1999. s. 93. ISBN 80-7184-841-7.

je zde prostor poznat i jak se dobrovolník v určitých situacích chová a jaké má zkušenosti⁹³.

Poznatky současné pedagogické psychologie ukazují, že učením a záměrnou výchovou je možné vytvářet nové návyky a postoje i vztahy k druhým lidem, hledat i nalézat nové a produktivnější způsoby jednání v nejrůznějších sociálních situacích. Jedním z možných cílených postupů je hraní rolí⁹⁴.

Každá role v našem životě má fyzickou dimenzi (vyžaduje nebo vytváří zdroje), duchovní dimenzi (vytváří spojení s posláním a principy), sociální dimenzi (vztahy s ostatními lidmi) a mentální dimenzi (vyžaduje učení se). Pro ty, kteří svoji roli vnímají z hlediska lidí, jsou příležitosti uspokojit potřeby druhých lidí, posilovat jejich pravomoci a pomáhat jim zdrojem hlubokého pocitu naplnění a uspokojení⁹⁵.

Je zde důležité také uvést jednu ze tří popsaných oblastí učení podle P. Burnarda. Zkušenostní vědění je poznání prostřednictvím vztahu tj. vědění osvojené přímým osobním kontaktem s osobou nebo věcí. Je zde důležitá osobní a citová podstata takového kontaktu⁹⁶. V tomto směru pokračoval i McGill, který vytvořil typologii čtyř skupin odborníků, kteří chápou zkušenostní učení v různých významech. Jednou ze skupin je i zkušenostní učení pro probuzení skupinového sebeuvědomování, komunitní činnosti a sociální změny. Na základě pochopení toho, jak se vyvíjelo předchozí učení (socializace, internalizace) se mohou u některých sociálních skupin objevit nové interpretace předchozího učení. Zkušenost je utvářena v historické, kulturní, ekonomické, sociální a politické situaci. Situace, v nichž se zkušenost odehrála

---

⁹³ FRIČ, P. a POSPÍŠILOVÁ, T. *Vzorci a hodnoty dobrovolnictví v české společnosti na začátku 21. století*. Praha: Agnes Agentura neziskového sektoru, 2010. s. 254. ISBN 978-80-903696-8-9.

⁹⁴ HARTL, P. *Kompendium pedagogické psychologie*. Praha: Univerzita Karlova - nakladatelství Karolinum, 1999. s. 71. ISBN 80-7184-841-7.

⁹⁵ COVEY, S. R. *To nejdůležitější na první místo*. Praha: Management Press, 2009. s. 139. ISBN 978-80-7261-187-4.

⁹⁶ HARTL, P. *Kompendium pedagogické psychologie*. Praha: Univerzita Karlova - nakladatelství Karolinum, 1999. s. 102. ISBN 80-7184-841-7.

a byla pochopena, jsou podle nich obsahem učení. Nejvíce jsou zapojeni do komunitních činností, svépomocných skupin a struktur⁹⁷.

3.2 Sebepojetí a seberealizace

Důležitou součástí duše dospělého jedince, který se zabývá dobrovolnou činností, je také pochopení a důvěra v sebe sama a rozvíjení svého duševna.

Definice sebepojetí podle slovníku znamená představa o sobě, jak jedinec vidí sám sebe. Jeho součástí je i sebedůvěra.⁹⁸ Já či Jáství je souhrn představ a hodnotících soudů, které člověk o sobě chová. Jedná se především o mentální reprezentace a percepce sebe sama, formované zkušeností s prostředím. Vyjadřuje vědomí o vlastní existenci a totožnosti⁹⁹.

Jáství znamená organizaci složek Já. Znamená sjednocující jádro osobnosti, které má integrativní funkci a udává směr celé psychice. Vlivem interakce se struktura osobnosti utváří a mění. Osobnost obsahuje 3 složky:

- Kognitivní složka: sebeuvědomování, sebepoznávání,
- Emocionální složka: sebepojetí, sebehodnocení,
- Konativní složka: seberozvíjení, seberealizace¹⁰⁰.

Kanning tvrdí, že naprostá většina lidí touží sice po vysoké hodnotě svého já, ale relativně dost lidí se hodnotí negativně, což mívá velmi nežádoucí psychické důsledky. Negativní projevy jsou pak nejen v držení těla, v řeči, v myšlení, ale také jako vnitřní neklid, vzrušivost nebo poruchy spánku¹⁰¹. Je tedy důležité pro rozvoj jedince, aby se cítil dobře.

Seberealizace znamená naplnění, rozvoj, plné využívání schopností a vloh člověka¹⁰². Rozumí se tím tendence k rozvíjení všech aspektů lidského potenciálu, tj. fyzických,

---

⁹⁷ HARTL, P. *Kompendium pedagogické psychologie*. Praha: Univerzita Karlova - nakladatelství Karolinum, 1999. s. 105. ISBN 80-7184-841-7.

⁹⁸ HARTL, P. a HARTLOVÁ, H. *Psychologický slovník*. Praha: Portál, 2004. s. 524. ISBN 80-7178-303-X.

⁹⁹ KUČERA, D. *Moderní psychologie*. Praha: Grada Publishing, 2013. s. 106. ISBN 978-80-247-4621-0.

¹⁰⁰ FARKOVÁ, M. *Vybrané kapitoly z psychologie*. Praha: VSJAK, 2006. s. 81. ISBN: 80-86723-22-4.

¹⁰¹ NAKONEČNÝ, M. *Úvod do psychologie*. Praha: Academia, 2003. s. 262. ISBN 80-200-0993-0.

¹⁰² HARTL, P. a HARTLOVÁ, H. *Psychologický slovník*. Praha: Portál, 2004. s. 524. ISBN 80-7178-303-X.

psychických i sociálních možností u lidí, kteří dosáhli uspokojování základních fyziologických potřeb a potřeby existenční jistoty a jsou zdraví; takoví lidé touží po dalším rozvoji své osobnosti¹⁰³.

Americký psycholog A. Maslow sestavil pozoruhodnou hierarchii potřeb podle pořadí naléhavosti a podle pořadí, ve kterém se základní lidské potřeby projevují (viz Příloha A).

Probuzení vyšších potřeb je tedy závislé na uspokojení potřeb nižších. Nejsou-li nižší potřeby uspokojovány, vynucují si přednostní pozornost¹⁰⁴.

Dosažení nejvyšší úrovně prakticky znamená dokonalé rozvinutí nejvyššího množství potencialit člověka¹⁰⁵.

Další schéma paradigmatu Rovnováhy a synergie čtyř potřeb můžeme převzít od S. R. Coveye (viz Příloha B). Skutečnou vnitřní rovnováhu, naplnění a radost nalézáme tam, kde se jednotlivé potřeby překrývají¹⁰⁶.

Seberealizace, tak jak ji chápe Palán, je snaha subjektu být tím, za koho se považuje. Realizace (uskutečňování) vlastního potenciálu. Výsledkem je nalezení uspokojení v určité činnosti. Pocit všeobecné saturace vlastních potřeb, naplnění uplatnění svých schopností, znalostí a dovedností¹⁰⁷.

Seznam potenciálních přínosů pro zahraničního dobrovolníka můžeme uvést: procvičení cizího jazyka, seznámí se s odlišnou kulturou, navázání nových kontaktů, získání nových zkušeností, zvýšení motivace v dalším životě, zvýšení sebejistoty, nabytí sociálního začlenění (začlenění, identifikace), vzdělání v sociálních vztazích, prohlubování měkkých dovedností neboli „soft skills“.

Měkké dovednosti se týkají toho, JAK spolupracovat. Tedy osobní a lidské roviny, která má mnoho vrstev. Záleží na tom, jak spolu vycházíme, jak se cítíme a myslíme, jaké

---

¹⁰³ NAKONEČNÝ, M. *Úvod do psychologie*. Praha: Academia, 2003. s. 465. ISBN 80-200-0993-0.

¹⁰⁴ ŘÍČAN, P. *Psychologie osobnosti*. Praha: Grada Publishing, 2007. s. 106. ISBN 978-80-247-1174-4.

¹⁰⁵ HARTL, P. *Kompendium pedagogické psychologie*. Praha: Univerzita Karlova - nakladatelství Karolinum, 1999. s. 214. ISBN 80-7184-841-7.

¹⁰⁶ COVEY, S. R. *To nejdůležitější na první místo*. Praha: Management Press, 2009. s. 52. ISBN 978-80-7261-187-4.

¹⁰⁷ PALÁN, Z. *Základy andragogiky*. Praha: VŠJAK, 2003. s.192. ISBN 80-86723-03-8.

hodnotové představy, motivy a potřeby máme a společně sdílíme. V každém člověku dochází k souhře mnoha dovedností a vždy záleží na konkrétní situaci, jaké kvality si žádá. K rozvoji měkkých dovedností je třeba určit osobní kompetence. Mezi ně patří: suverenita, sebeorganizace a sebeřízení, schopnost se autenticky vyjadřovat, orientace na cíl a na výsledek, odolnost proti stresu a další¹⁰⁸.

V Příloze C je schematicky znázorněno, co přesně lze v měkkých dovednostech dál rozvíjet.

---

¹⁰⁸ MÜHLEISEN, S. a OBERHUBER, N. 2008. *Komunikační a jiné dovednosti*. Praha: Grada, 2008. stránky 20-29. ISBN 978-80-247-2662-5.

PRAKTICKÁ ČÁST

4 PŘÍPRAVA A STRATEGIE VÝZKUMU

Pro výzkum vlivu zahraničního dobrovolnictví na dospělého jedince byla zvolena metodologie kvantitativního empirického výzkumu, formou dotazníkového šetření v elektronické podobě.

Kvantitativní výzkum umožňuje reprezentativní šetření populace, které lze zobecnit na cílovou populaci. Zároveň umožňuje testování teorií. Má četné výhody jako například relativně rychlý sběr dat a jejich rychlou analýzu. Poskytuje přesná numerická data¹⁰⁹.

Výhodou metody dotazníkového šetření je sběr velkého počtu dat v relativně krátké době. Mezi další výhody patří také nízká finanční a personální náročnost, anonymita respondentů a reprezentativní výsledky. Dotazník se skládá ze 45 otázek, které sledují 7 stanovených hypotéz.

V případě nominálních proměnných byly použity pro vyhodnocení základního souboru následující operace: četnost, tj. počet respondentů v jednotlivých kategoriích a relativní četnost, tj. procentuální zastoupení jednotlivých kategorií ve výzkumu¹¹⁰.

V případě ordinálních proměnných, které zavádí kategorie, uspořádání těchto kategorií umožňuje porovnat hodnotu vztaženou k jednomu respondentovi s hodnotou vztaženou k jinému respondentovi. Bylo možné tak využít následující statistiky:

- četnost (frekvence) - počet respondentů v jednotlivých kategoriích,
- relativní četnost - procentuální zastoupení jednotlivých kategorií ve výzkumu,
- minimum - nejmenší uvedená hodnota (kategorie),
- maximum - největší uvedená hodnota (kategorie),

---

¹⁰⁹ HANZL, D. 2012. *Metody a techniky sociálního výzkumu*. Třebíč: AMAPRINT-Kerndl, 2012. s. 21. ISBN 978-80-87710-01-2.

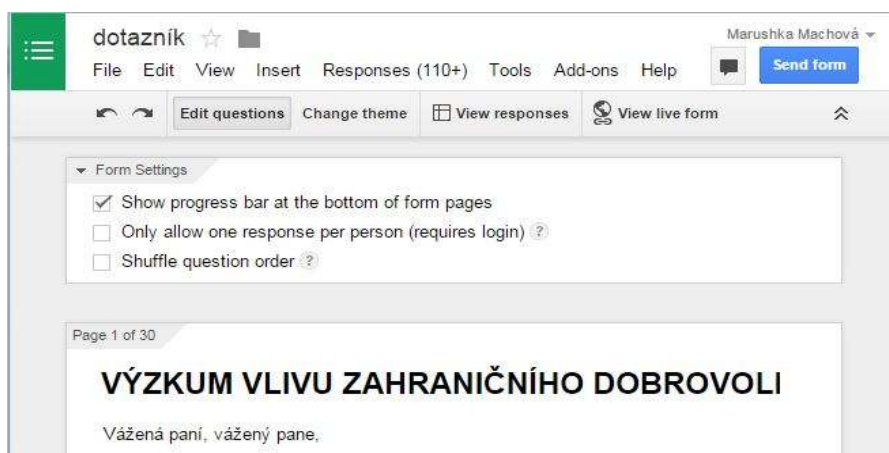
¹¹⁰ SKUTIL, M. a kol., *Základy pedagogicko-psychologického výzkumu pro studenty učitelství*. Praha: Portál, 2011. s. 161. ISBN 978-80-7367-778-7.

- medián - pokud respondenty seřadíme, jedná se o hodnotu, kterou má prostřední z nich,
- kvartily - pokud respondenty seřadíme, jedná se o hodnoty, jež náležejí respondentům, kteří se nacházejí ve čtvrtině a ve třech čtvrtinách,
- percentily - zobecnění předchozích možností (např. 90% percentil je hodnota, která říká, že 90 % respondentů uvedlo hodnotu nižší nebo stejnou, 25 % percentil je dolní kvartil, 50% percentil je medián, 75% percentil je horní kvartil, 100% percentil je maximum)¹¹¹.

Kardinální proměnná kardinální byla využita pouze doplňkově v případě určení demografických údajů vzorku (např. věku) a také určení doby strávené zahraničním dobrovolnictvím. S ohledem na skutečnost, že každou kardinální proměnnou je možné převést na proměnnou ordinální¹¹², byla tato data převedena do kategorií, tedy na proměnnou ordinálního charakteru.

Vzhledem k relativně krátkému časovému úseku, který byl na sběr dat vymezen, byl dotazník zpracován v elektronické podobě pomocí internetového webového nástroje Formuláře Google, viz obrázek 1.

Obrázek 1: Tvorba dotazníku pomocí Formuláře Google

Zdroj: autor práce, 2015 (prostřednictvím nástroje Formuláře Google)

¹¹¹ SKUTIL, M. a kol., *Základy pedagogicko-psychologického výzkumu pro studenty učitelství*. Praha: Portál, 2011. s. 162. ISBN 978-80-7367-778-7.

¹¹² SKUTIL, M. a kol., *Základy pedagogicko-psychologického výzkumu pro studenty učitelství*. Praha: Portál, 2011. s. 180. ISBN 978-80-7367-778-7.

Podle Průchy je elektronický dotazník zvláštním druhem písemného dotazování. Zaručuje nízkou časovou a finanční administraci. Mezi nevýhody uvádí malou návratnost¹¹³. Dotazník byl odeslán prostřednictvím e-mailu na jednotlivé vybrané respondenty a také akreditované organizaci INEX-SDA, která sdružuje a vysílá dobrovolníky do ciziny. Organizace INEX-SDA nahrála odkaz s dotazníkem na svou sociální síť Facebook, což mělo za následek vysokou návratnost vyplněných a zaznamenaných dat. Vzhledem k volnému šíření dotazníku pomocí sociální sítě není možné kvantifikovat návratnost vyplněných dotazníků. Zároveň je ale nutno uvést, že zahraniční dobrovolníci jsou relativně malou cílovou skupinou a mnohdy vykonají zahraniční dobrovolnictví jen jednou za život. I vzhledem k tomu byla návratnost od respondentů uspokojující a pro výzkum dostačující.

Výsledky šetření byly zpracovány metodou matematicko-statistického zpracování dat v tabulkovém procesoru Microsoft Excel.

4.1 Vymezení výzkumného cíle

Cílem je ověřit prospěšnost, růst osobnosti a nabytí motivace dospělého jedince, který se alespoň jednou účastnil zahraničního dobrovolnictví ať už s akreditovanou organizací či přes neziskovou organizaci nebo vlastní cestou. Jedná se tedy o dospělé dobrovolníky, kteří minimálně jednou vycestovali za dobrovolnou službou do ciziny.

Hlavní tezí této práce je, že dobrovolnictví, zejména to absolvované v zahraničí, má zásadní kladný vliv na vývoj osobnosti jedince, který je absolvoval. Tento fenomén představuje posun člověka v jeho motivaci, pohledu na jeho další působení, sebereflexi, sebejistotu, nabytí sociálního začlenění a vzdělání v sociálních vztazích. Může mít kladný vliv i na jeho další působení v rámci dalšího vzdělávání a začleňování se do pracovního procesu.

---

¹¹³ PRŮCHA, J. 2014. *Andragogický výzkum*. Praha: Grada, 2014. stránky 116-117. ISBN 978-80-247-5232-7.

5 VÝZKUMNÝ VZOREK

Výzkumný vzorek se skládá z respondentů z řad dospělých dobrovolníků, kteří dobrovolnou činnost vykonali alespoň jednou za život v zahraničí. Pro účel této práce byla použita metoda výběru prvků - dostupný (příležitostní výběr), kdy závěry takového šetření je potřebné vztahovat pouze k tomuto souboru¹¹⁴. Pro vyplnění dotazníku byly kontaktovány jednak neziskové organizace s akreditací (INEX SDA) a představitelé a dobrovolníci podílející se na činnosti neziskových organizací bez akreditace (Surya o.s.; Kejdom-keku; Junák, svaz skautů a skautek; apod.) a dále individuální osoby, které se s mezinárodním dobrovolnictvím zabývali nebo jej stále vykonávají.

Jako nástroj sběru dat byl zvolen dotazník, který byl zveřejněn on-line pomocí formuláře webového nástroje Formuláře Google. Sběr dat z vyplněných dotazníků začal dne 14. 1. 2015 a skončil dne 23. 1. 2015.

5.1 Kritéria přijatelnosti odpovědí

Pro zařazení respondenta do výzkumného vzorku byla stanovena následující kritéria přijatelnosti odpovědí:

- I. respondent se účastnil dobrovolné činnosti v zahraničí v minimální délce 1 den,
- II. respondent uvede relevantní způsob účasti na dobrovolné činnosti v zahraničí, to jest například:
  - prostřednictvím akreditované neziskové organizace,
  - prostřednictvím neakreditované neziskové organizace (ČR, nebo zahraniční)
  - jiný relevantním způsobem - např. realizovaná dobrovolná pomoc bez prostředníka (organizace),
- III. respondent rozumí definici dobrovolnictví v těchto třech definicích:
  - pomoc jiným lidem vykonanou ze svobodné vůle a bez nároku na odměnu,
  - vědomou nezištnou pomoc konanou ve prospěch druhých,

---

¹¹⁴ MAŇÁK, J., ŠVEC, V. In: SKUTIL, MARTIN a kol., Základy pedagogicko-psychologického výzkumu pro studenty učitelství. Praha: Portál, 2011. s. 162. ISBN 978-80-7367-778-7.

- neplacenou práci, z které mám jiný než finanční užitek (egocentrická).

V případě, že respondent splní, všechna tato tři kritéria, budou jeho odpovědi zařazeny do vyhodnocení. Vyhodnocení kritérií je provedeno v kapitole 8.1.

6 HYPOTÉZY A VÝZKUMNÉ OTÁZKY

6.1 Stanovení hypotéz

Hypotézy vycházejí z výzkumného cíle, tedy ověření teze, že výkon zahraničního dobrovolnictví má kladný přínos pro jedince, který toto dobrovolnictví vykonává, a z předpokládané existence fenoménu posunu člověka v jeho motivaci, pohledu na další jeho působení, sebereflexi, sebejistotě, nabytí sociálního začlenění a vzdělání v sociálních vztazích. Na základě dotazníkového šetření a vyhodnocení získaných dat budou hypotézy vyvráceny, nebo přijaty.

H 1 Zahraniční dobrovolnictví konají z více jak 50 % lidé s dosaženým vyšším stupněm vzdělání (na terciární úrovni).

Tato hypotéza souvisí s potřebou popsat vstupní úroveň vzdělání před absolvováním dobrovolnické činnosti v zahraničí.

H 2 Zahraniční dobrovolnictví má kladný vliv na jazykovou vybavenost dobrovolníka.

Tato hypotéza vychází z domněnky, že realizace pobytu v zahraničí přispěje k jazykové vybavenosti dobrovolníka.

H 3 Zahraniční dobrovolníci po návratu ze zahraničí pokračují v dalším vzdělávání.

Tato hypotéza je formulována na dedukci, že zahraniční dobrovolnictví předurčuje další vzdělávání dobrovolníka v oblasti dobrovolnictví, které vykonal.

H 4 Zahraniční dobrovolnictví je vykonáváno v oblastech, které dobrovolník vystudoval, nebo studuje.

Tato hypotéza souvisí s potřebou popsat vztah mezi vzděláváním dobrovolníka a oblastí, pro kterou se při vykonání dobrovolnictví rozhodne.

H 5 Absolvování zahraničního dobrovolnictví je formou zkušenostního vzdělávání.

Hypotéza je postavena na domněnce, že samotné rozhodnutí pro absolvování zahraničního dobrovolnictví je spojeno s potřebou zkušenostního vzdělávání jedince.

H 6 Zahraniční dobrovolnictví předurčuje další seberealizaci člověka.

Hypotéza souvisí s existencí kladného vlivu vykonaného zahraničního dobrovolnictví představující posun člověka v jeho motivaci, pohledu na další jeho působení, sebereflexi, sebejistotě, nabytí sociálního začlenění a vzdělání v sociálních vztazích.

H 7 Dobrovolnictví dopomáhá ke zlepšení vzdělání v oblasti „soft skills“, tedy měkkých dovedností (komunikační dovednosti, řešení konfliktů a vyjednávání, asertivní jednání, řešení problémů, apod.).

Tato hypotéza souvisí s domněnkou, že dobrovolnictví je do jisté míry náhradou za vzdělání v oblasti měkkých dovedností (např. komunikační dovednosti, řešení konfliktů a vyjednávání, asertivní jednání, řešení problémů, apod.) a může být tak považována za praktické vzdělávání dospělých v této oblasti

7 VYHODNOCENÍ

7.1 Vyhodnocení přijatelnosti respondentů

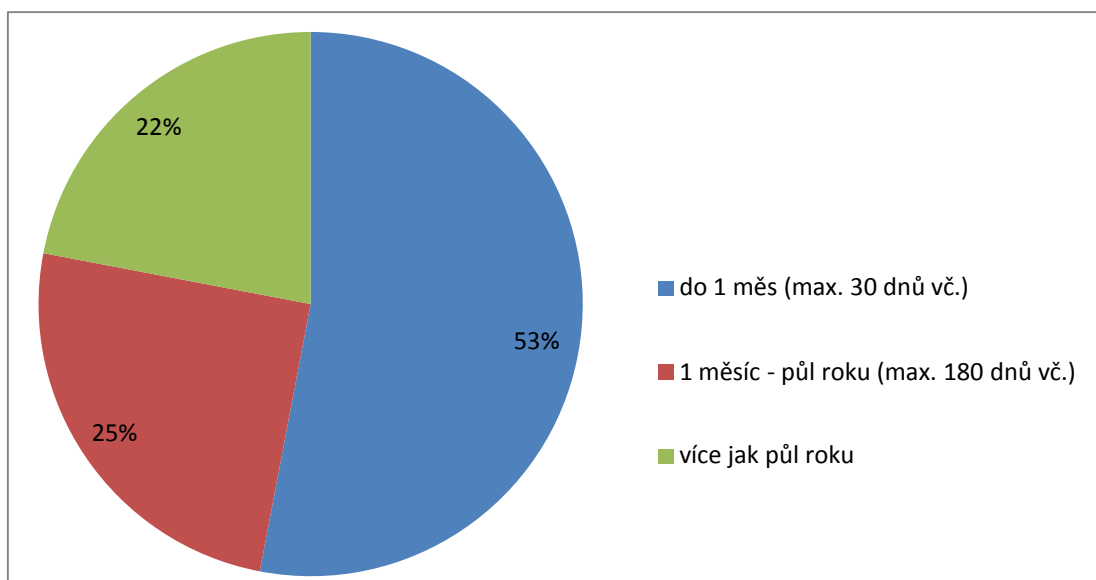
Dotazník byl vyplněn celkem od 113 respondentů. Pro přijatelnost odpovědí od respondentů bylo potřeba splnit kritéria dle kap. 6.1. Vyhodnocení těchto kritérií je uvedeno v následující části.

Vyhodnocení kritéria I

Z celkového počtu 113 respondentů museli být dva respondenti vyřazeni z důvodu nesplnění tohoto kritéria tím, že uvedli hodnotu nula na otázku č. 2 týkající se doby strávené při zahraničním dobrovolnictví.

Níže uvedený graf prezentuje procentuelní zastoupení doby absolvování dobrovolnictví v zahraničí ve zvolené časové kategorii.

Graf 1: Doba absolvovaná dobrovolnou činností v zahraničí

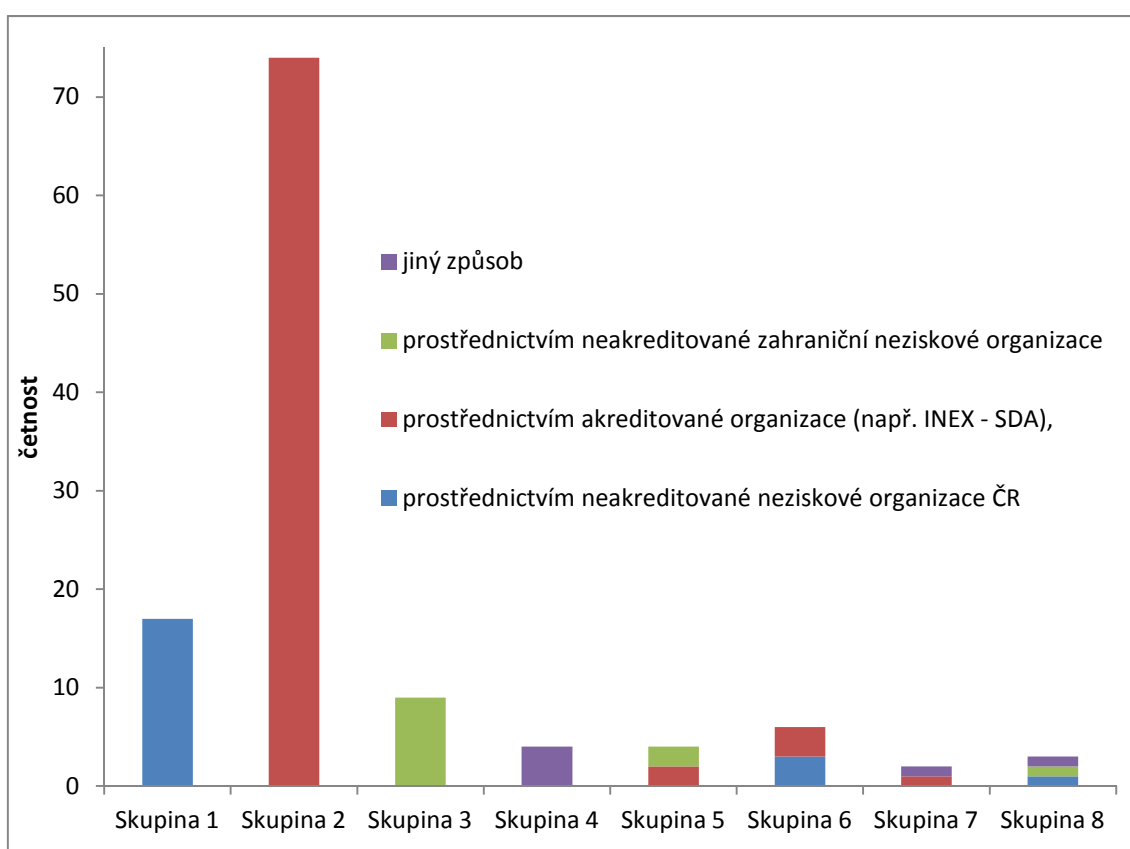
Zdroj: autor práce, 2015 (vlastní šetření)

Vyhodnocení kritéria II

Všichni respondenti na otázku č. 3 uvedli relevantní způsob účasti na dobrovolné činnosti v zahraničí. Ze vzorku 19 % respondentů uvedlo, že se zúčastnilo

dobrovolnictví v zahraničí prostřednictvím neakreditované neziskové organizace ČR, 72 % prostřednictvím akreditované organizace (např. INEX - SDA), 11 % prostřednictvím neakreditované zahraniční neziskové organizace a 5 % uvedlo, že vykonalo dobrovolnictví v zahraničí jiným relevantním způsobem (např. realizovaná dobrovolná pomoc bez prostředníka). Na otázku č. 3 bylo možné odpovědět i více než jedním způsobem odpovědi. Níže je uvedeno grafické zobrazení četnosti zvoleného způsobu vykonání dobrovolnictví v kombinacích.

Graf 2: Zobrazení četnosti různých způsobů účasti respondentů na zahraničním dobrovolnictví

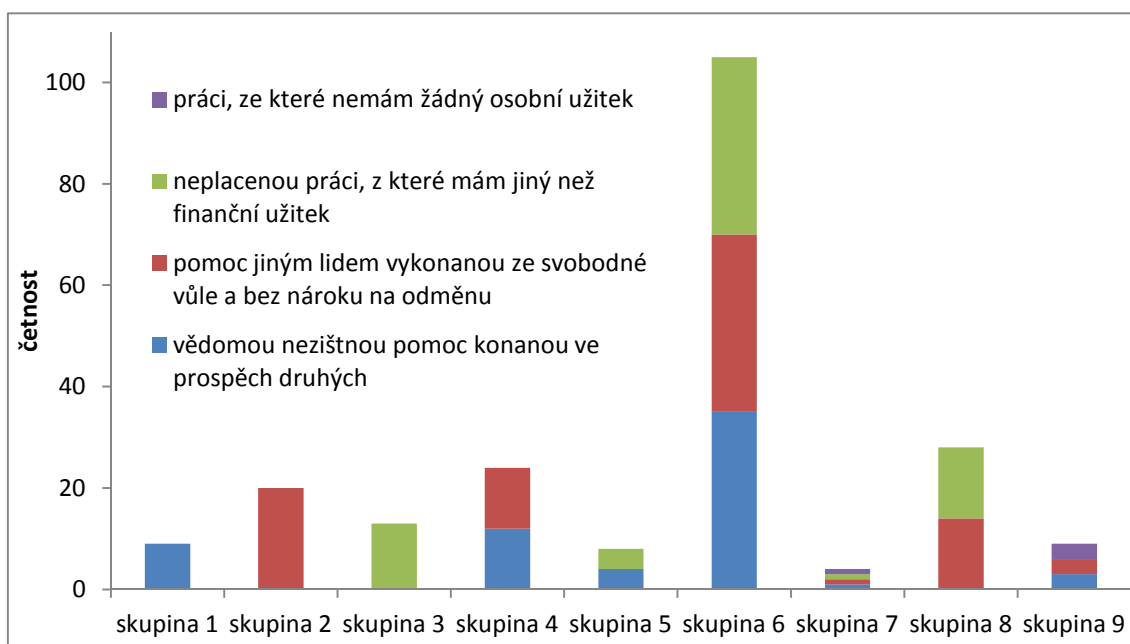
Zdroj: autor práce, 2015 (vlastní šetření)

Vyhodnocení kritéria III

Všichni respondenti uvedli na otázku č. 1 relevantní definici dobrovolnictví. Ze vzorku respondentů uvedlo 58 %, že chápe dobrovolnictví jako vědomou nezištnou pomoc konanou ve prospěch druhých, tj. altruismus, 77 % respondentů se přiklonilo k definici dle Friče s Vávrou, tj., pomoc jiným lidem vykonávanou ze svobodné vůle a bez nároku na odměnu (viz strana 13), 60 % respondentů uvedlo, že dobrovolnictví chápe jako

neplacenou práci, z které má jiný než finanční užitek a 4 % jako práci, ze které nemá žádný osobní užitek. S ohledem na to, že tato otázka nebyla striktně svázaná s jednou odpovědí, respondenti volili předložené možnosti tak, že se ve svém chápání nabídnuté definice překrývaly. Na základě kombinací volby bylo identifikováno 9 skupin dle četnosti volby - viz grafické znázornění níže.

Graf 3: Grafické zobrazení četností volby definice dobrovolnictví (pozn.: číslování skupin nesouvisí s číslováním na Grafu 2)

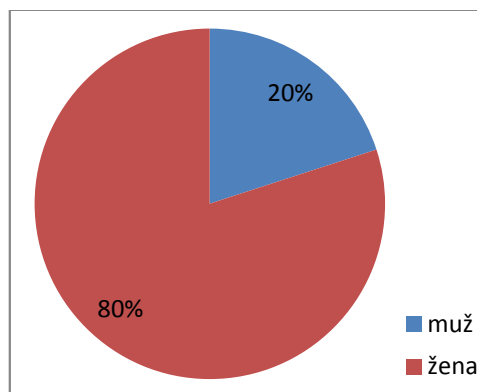
Zdroj: autor práce, 2015 (vlastní šetření)

Z výsledku je patrné, že všechny skupiny respondentů zvolily alespoň jednu z možností, která s dobrovolnictvím souvisí, a to, ať dobrovolnictví chápou správnou definicí (pomoc jiným lidem vykonanou ze svobodné vůle a bez nároku na odměnu), popř. je považují za altruismus (vědomou nezištnou pomoc konanou ve prospěch druhých), nebo jako vykonanou práci s osobním nefinančním užitekem (egocentrismus).

Na základě rozboru splnění přijatelnosti dle zvolených kritérií byly k vyhodnocení přijaty dotazníky od 111 respondentů, kteří vykonali dobrovolnou činnost v zahraničí.

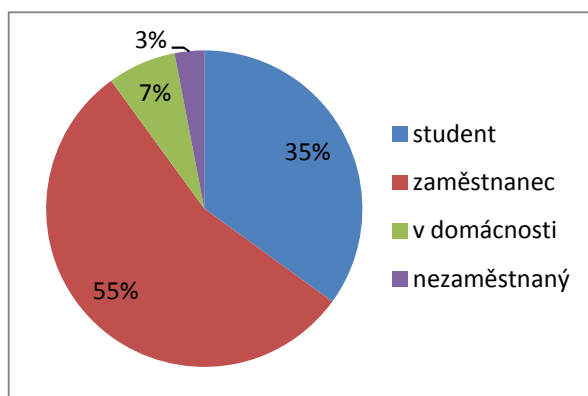
Níže je uveden souhrn demografických údajů výzkumného vzorku. U respondentů bylo zaznamenáno rozdělení dle pohlaví, dle aktuálního společenského postavení a rodinného stavu. Dále byl zaznamenán věk respondentů.

Graf 4: Rozdělení respondentů dle pohlaví

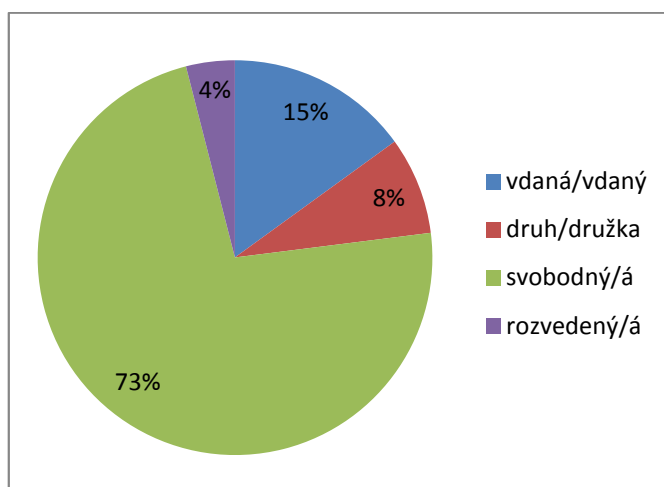
Zdroj: autor práce, 2015 (vlastní šetření)

Graf 5: Rozdělení respondentů dle jejich aktuálního společenského postavení

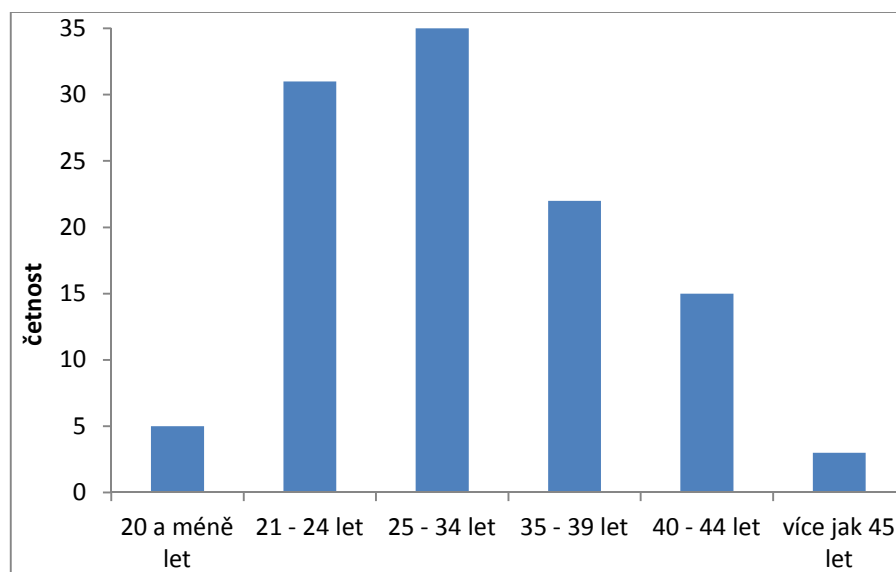
Zdroj: autor práce, 2015 (vlastní šetření)

Graf 6: Rozdělení respondentů dle rodinného stavu

Zdroj: autor práce, 2015 (vlastní šetření)

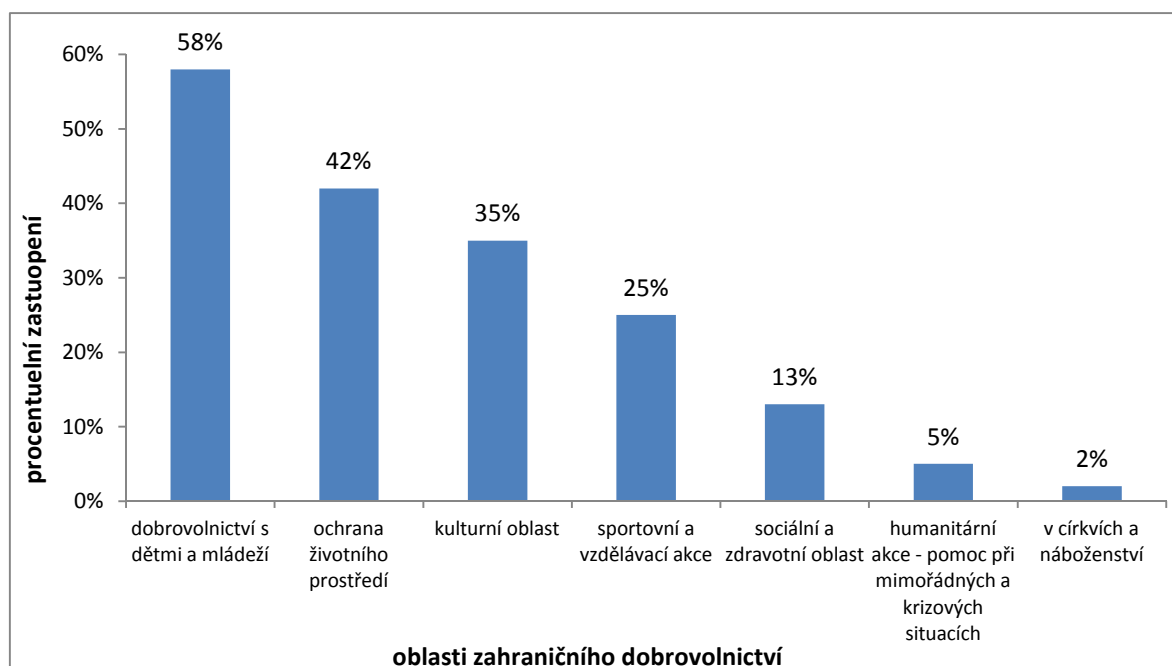
Graf 7: Věkové rozložení respondentů (průměrná hodnota je věk 29 let)

Zdroj: autor práce, 2015 (vlastní šetření)

V následujícím sloupcovém grafu jsou uvedeny oblasti zahraničního dobrovolnictví, v kterých respondenti participovali. S ohledem na skutečnost, že některé oblasti jsou specifické, bylo možné v rámci dotazníku volit více oblastí.

Graf 8: Zobrazení zastoupení účasti respondentů v jednotlivých oblastech dobrovolnictví (100 % odpovídá 111 respondentům, respondenti mohli volit kombinaci důvodů)

Zdroj: autor práce, 2015 (vlastní šetření)

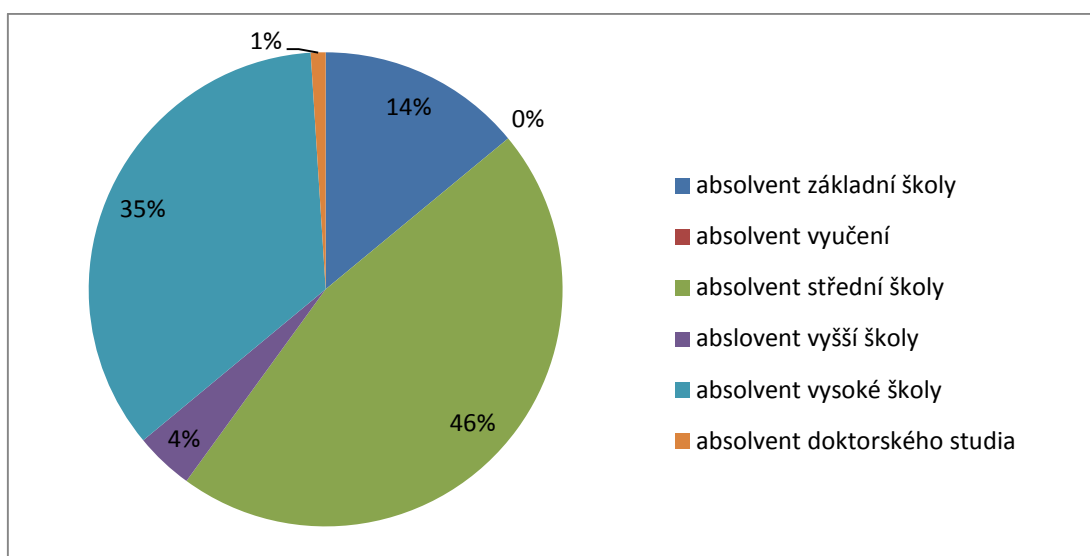
7.2 Vyhodnocení hypotéz

H 1 Zahraníční dobrovolnictví konají více lidé s dosaženým vyšším stupněm vzdělání (na terciární úrovni).

Jak bylo již uvedeno výše, tato hypotéza souvisí s potřebou popsat vstupní úroveň vzdělání před absolvováním dobrovolnické činnosti v zahraničí. K této hypotéze jsou vztaheny výzkumné otázky č. 6, 7 a 8.

S ohledem na to, že výsledkem dotazníku u těchto otázek nominální proměnná, lze pro vyhodnocení výsledků použít pouze základní statistické operace, tj. četnost a relativní četnost. Relativní četnosti odpovědí respondentů jsou znázorněny formou výšečového grafu níže.

Graf 9: Dosažené vzdělání respondentů před dosaženým dobrovolnictvím

Zdroj: autor práce, 2015 (vlastní šetření)

Z výsledků bylo zjištěno, že terciární úroveň vzdělání dosáhlo před absolvováním zahraničního dobrovolnictví pouze 36 % respondentů (vč. absolventů postgraduálního studia), tj. méně než 50 %. Hypotéza byla zamítnuta.

S ohledem na rozdělení vzorku, kdy 72 % respondentů mimo jiné uvedlo, že se zúčastnilo dobrovolnictví prostřednictvím akreditované organizace (např. INEX - SDA) bylo dále ověřováno, zda u těchto dobrovolníků se dosažené vzdělání před absolvováním dobrovolnictví liší oproti dosaženému vzdělání respondentů, kteří

uvedli, že absolvovali zahraniční dobrovolnictví prostřednictvím neakreditované organizace. Výsledky tohoto rozdělení je uvedeno v následující Tabulce 2.

Tabulka 2: Vstupní vzdělání respondentů před absolvováním zahraničního dobrovolnictví (rozděleno na prostřednictví akreditované/neakreditované organizace)

	základní	vyučení	středoškolské	vyšší odborné	vysokoškolské	postgraduální
prostřednictvím akreditované organizace	20 %	0 %	50 %	3 %	28 %	0 %
prostřednictvím neakreditované organizace	0 %	0 %	38 %	5 %	52 %	5 %

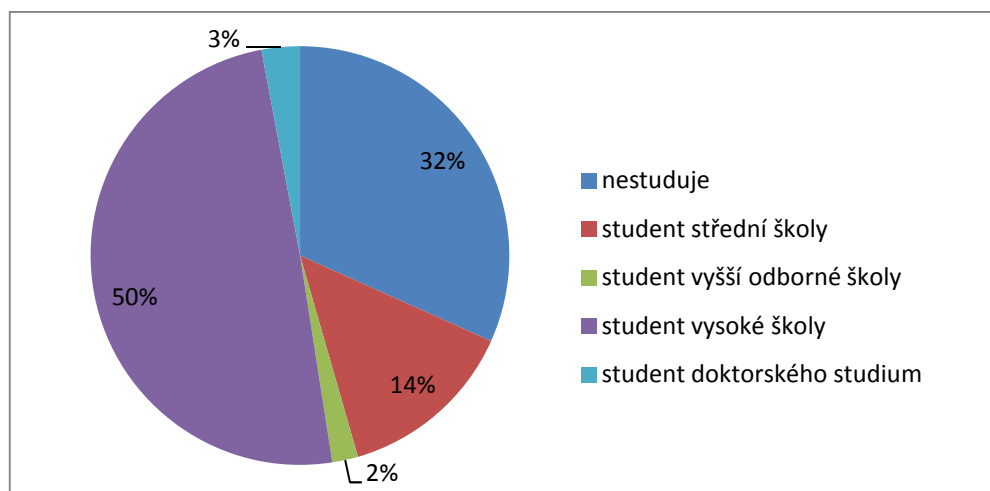
Zdroj: autor práce, 2015 (vlastní šetření)

U dobrovolníků neakreditované organizace bylo zjištěno, že 52 % z respondentů mělo před absolvováním dobrovolnictvím v zahraničí vysokoškolské vzdělání. Vzhledem k tomu, že hypotéza byla stanovena k celému vzorku, tak na zamítnutí tato okolnost nemá vliv.

Na základě zjištěné skutečnosti, že 68 % respondentů uvedlo, že v době, kdy se věnovali dobrovolné činnosti v zahraničí, studovalo, je zde zařazen rozbor stupňů jejich studia. Z koláčového grafu níže je patrné, že 50 % respondentů v době zahraničního dobrovolnictví studovalo vysokou školu.

V případě, že by původní hypotéza byla stanovena „Zahraníční dobrovolnictví konají více studenti a absolventi vysokých škol“, bylo by možné hypotézu potvrdit. Kritérium takto definované hypotézy by v takovém případě splnilo v součtu 89 % respondentů (vč. absolventů vysokých škol a studentů a absolventů doktorského studia).

Graf 10: Zobrazení rozložení stupňů studujících dobrovolníků v zahraničí (vč. podílu respondentů, které v tu dobu nestudovalo)

Zdroj: autor práce, 2015 (vlastní šetření)

Pozn.: Z výšečového grafu výše vyplývá, že 14 % respondentů v době zahraničního dobrovolnictví studovalo střední školu. Pro účel této práce tak předpokládáme, že tak činilo v souladu s ustanovením § 3 zákona č. 198/2002 Sb., o dobrovolnické službě a o změně některých zákonů o dobrovolnictví, tedy od 18 let věku.

H 2 Zahraniční dobrovolnictví má kladný vliv na jazykovou vybavenost dobrovolníka.

Domněnkou je, že realizace pobytu v zahraničí přispěje k jazykové vybavenosti dobrovolníka. K této hypotéze jsou vztaheny otázky č. 9 - 21.

Pro potvrzení/zamítnutí hypotézy bylo potřeba zjistit, zda u vzorku respondentů došlo ke zlepšení jejich jazykové vybavenosti. Respondenti byli dotazováni (otázky č. 9 - 20) na jazykovou úroveň před a po absolvovaném dobrovolnictví v zahraničí (hodnocení bylo prováděno numerickými posuzovacími škálami). Respondenti byli povinni uvést hodnocení jazykové úrovně u jednoho cizího jazyka a doplňkově u dalších dvou. Nekompletní odpovědi a chybné odpovědi (např. uvedení jiných vstupních jazyků) byly z vyhodnocení vyřazeny. Pro vyhodnocení byly použity výsledky všech jazyků (tj. pokud respondent uvedl více jazyků, pro vyhodnocení byly použity všechny jeho odpovědi). Zlepšení jazykové vybavenosti bylo zjišťováno ve stavu před a po absolvování zahraničního dobrovolnictví. V následující Tabulce č. 3 jsou uvedeny statistické hodnoty jazykových úrovní respondentů.

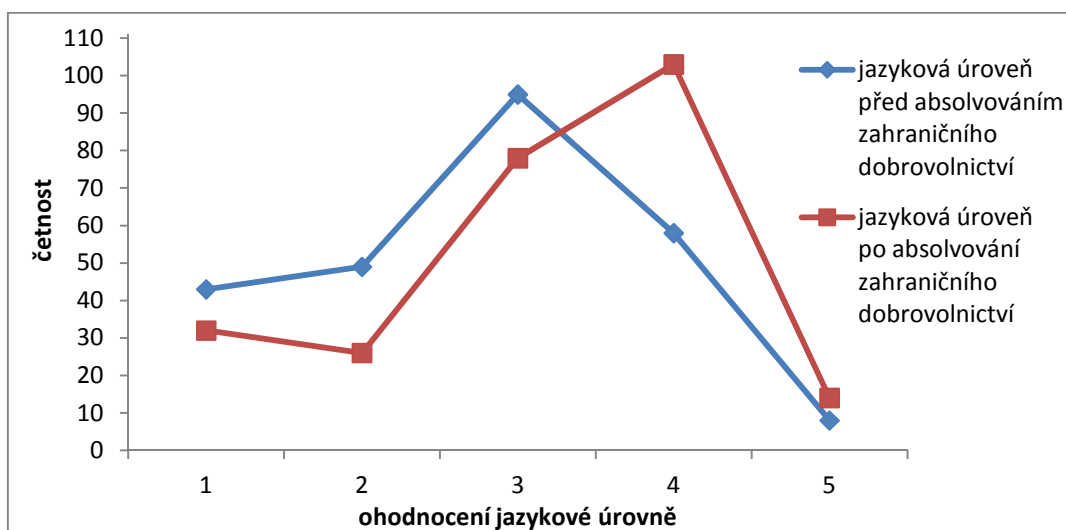
Tabulka 3: Popis statistický hodnot - ohodnocení jazykové vybavenosti respondentů před a po absolvování zahraničního dobrovolnictví (stupeň 1 ~ žádné zlepšení jazykové vybavenosti nenastalo, stupeň 5 ~ nastalo zásadní zlepšení jazykové vybavenosti)

	Min (0 %)	10% percentil	Dolní kvartil (25 %)	Medián (50 %)	Horní kvartil (75 %)	90% Percentil	Max (100 %)
Před absolvováním zahraničního dobrovolnictví	1	1	2	3	4	4	5
Po absolvováním zahraničního dobrovolnictví	1	1	3	3	4	4	5

Zdroj: autor práce, 2015 (vlastní šetření)

S ohledem na ordinální typ dat by bylo vhodné pro vyhodnocení zlepšení jazykového vybavení použít medián, ale z uvedené tabulky je patrné, že se medián v daném případě nemění. Pro názornost je níže uvedeno zobrazení absolutních četností odpovědí respondentů formou bodového grafu se spojnicí.

Graf 11: Zobrazení četnosti formou bodového grafu se spojnicí - ohodnocení jazykové vybavenosti respondentů před a po absolvování zahraničního dobrovolnictví (stupeň 1 ~ jazyková úroveň začátečník, stupeň 5 ~ jazyková úroveň odpovídající rodilému mluvčímu)

Zdroj: autor práce, 2015 (vlastní šetření)

Z tohoto zobrazení je již možné jasně vyčíst zvýšení četností vyšších hodnot ohodnocení jazykové úrovně (posun vrcholu na Grafu 11). Velikost zlepšení úrovně jazykového ohodnocení bylo vyhodnoceno rozdílem součtů hodnot ve stavu před

absolvováním zahraničního dobrovolnictví a po jeho absolvování. **Bylo prokázáno, že došlo ke zlepšení součtové jazykové úrovně vzorku respondentů o 15 %. Zároveň bylo zjištěno, že se zvýšila střední hodnota ohodnocení jazykové úrovně z hodnoty 2,8 na hodnotu 3,2, tj. průměrná jazyková úroveň se zvýšila o hodnotu 0,4.**

Pozn.: Není překvapivým výsledkem, že absolutní četnost ohodnocení stupněm 5 je nízká. Je tomu tak z důvodu, že stupeň 5 odpovídal jazykové úrovni rodilého mluvčího.

Dále byla respondentům za účelem křížového potvrzení výsledku položena otázka č. 21, zda pocítili na sobě zlepšení jazykového vybavení po absolvování zahraničního dobrovolnictví (byla využita numerická posuzovací škála, přičemž hodnota 1 znamenala „žádné zlepšení nenastalo“ a 5 „nastalo zásadní zlepšení“). Pro potvrzení hypotézy bylo stanoveno, že medián hodnot by měl dosahovat alespoň hodnoty 4. Z odpovědí respondentů byla vyřazena jedna hodnota vzdáleného pozorování, kdy dobrovolník prováděl tuto činnost v zahraničí dva roky.

Tabulka 4: Popis statistický hodnot - ohodnocení zlepšení jazykové vybavenosti po absolvování zahraničního dobrovolnictví (stupeň 1 ~ žádné zlepšení jazykové vybavenosti nenastalo, stupeň 5 ~ nastalo zásadní zlepšení jazykové vybavenosti)

Min (0 %)	10% percentil	Dolní kvartil (25 %)	Medián (50 %)	Horní kvartil (75 %)	90% Percentil	Max (100 %)
1	1	2	4	4	5	5

Zdroj: autor práce, 2015 (vlastní šetření)

Na základě tohoto statistického vyhodnocení je možné konstatovat, že minimálně 50 % respondentů uvedlo hodnotu 4 (medián = 4), která je druhou nejvyšší hodnotou.

Na základě těchto dvou výsledků, které jednoznačně potvrzují trend zlepšování jazykové úrovně dobrovolníků, **je možné tuto hypotézu přijmout.**

H 3 Zahraniční dobrovolníci po návratu ze zahraničí pokračují v dalším vzdělávání.

Tato hypotéza je formulována na dedukci, že zahraniční dobrovolnictví předurčuje další vzdělávání dobrovolníka v oblasti dobrovolnictví, které vykonal. K této hypotéze jsou vztaheny otázky č. 22 - 25.

Pro potvrzení této hypotézy bylo stanoveno, že alespoň 25 % dobrovolníků pokračují v dalším vzdělání v oblasti dobrovolnictví, které vykonali.

Bylo zjištěno, že 5 % respondentů vykonalo zahraniční dobrovolnictví v oblasti, kterou původně nestudovali a po vykonání dobrovolnictví se dále vzdělávali v oblasti, která souvisela s oblastí, ve které vykonali zahraniční dobrovolnictví. 8 % respondentů studovalo, nebo mělo dokončené vzdělání, které nepřímo souviselo s oblastí zahraničního dobrovolnictví a následně studovalo obor, který s vykonaným zahraničním dobrovolnictvím souvisel, nicméně i tato **hypotéza byla zamítnuta**. Celkové výsledky rozboru jsou uvedeny v tabulce níže.

Tabulka 5: Rozbor dalšího vzdělávání po absolvování zahraničního dobrovolnictví

		Vzdělávání/vzdělání respondentů před absolvováním zahraničního dobrovolnictví		
		v oblasti související s oblastí vykonaného zahraničního dobrovolnictví	nepřímo související s oblastí vykonaného zahraničního dobrovolnictví	nesouvisející s oblastí vykonaného zahraničního dobrovolnictví
Vzdělávání respondentů po absolvování zahraničního dobrovolnictví	v oboru, který souvisí s oblastí, ve které jsem vykonal/a dobrovolnictví	14 %	8 %	5 %
	v oboru, který nesouvisí s oblastí, ve které jsem vykonal/a dobrovolnictví	5 %	17 %	36 %
	dále jsem se nevzdělával/a	6 %	1 %	8 %

Zdroj: autor práce, 2015 (vlastní šetření)

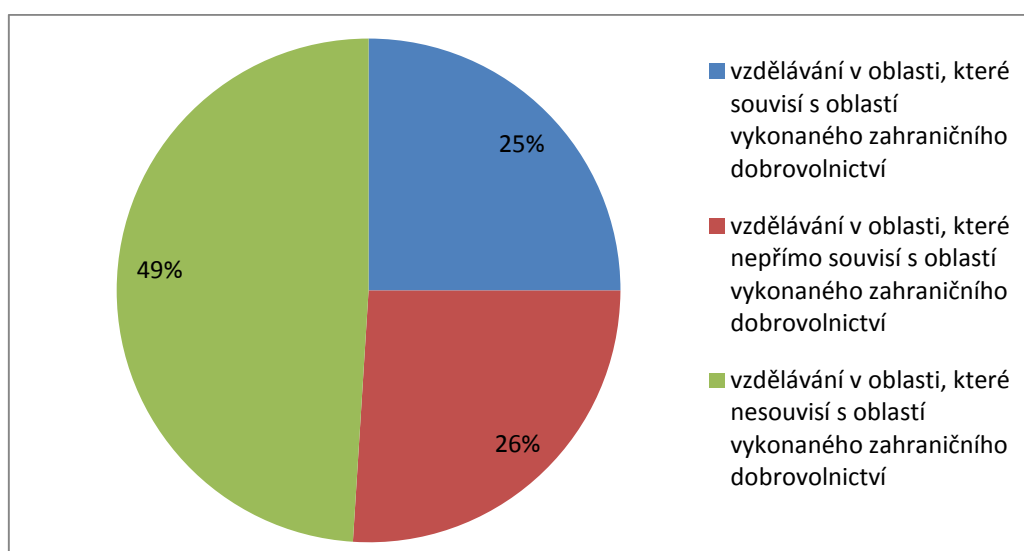
H 4 Zahraniční dobrovolnictví je vykonáváno v oblasti, které dobrovolník vystudoval, nebo studuje.

Tato hypotéza byla stanovena na základě domněnky, že existuje vztah mezi vzděláváním dobrovolníka a oblastí, pro kterou se při vykonání dobrovolnictví rozhodne. Pro potvrzení této hypotézy bylo stanoveno kritérium, že víc jak 50 % respondentů uvede, že vykonalo zahraniční dobrovolnictví v oblasti, kterou studovali nebo vystudovali. K této hypotéze jsou vztaheny otázky č. 22 a 23.

Nejprve bylo zjištěno, že si pouze 22 % respondentů vybralo oblast zahraničního dobrovolnictví podle oblasti, kterou studovali (otázka č. 23). 78 % respondentů zvolilo

pro výkon zahraničního dobrovolnictví jinou oblast, než byla oblast jejich studia. Na následujícím grafu je znázorněn poměr odpovědí respondentů k jejich oblasti vzdělávání, případně vzdělání.

Graf 12: Rozdělení respondentů dle oblasti dobrovolnictví ve vztahu k jejich vzdělávání/vzdělání

Zdroj: autor práce, 2015 (vlastní šetření)

Bylo zjištěno, že pouze 25 % respondentů se vzdělávalo, popř. bylo vzděláno, v oblasti, která souvisela s oblastí zahraničního dobrovolnictví, jež vykonali. I tato **hypotéza byla zamítnuta**.

H 5 Absolvování zahraničního dobrovolnictví je formou zkušenostního vzdělávání.

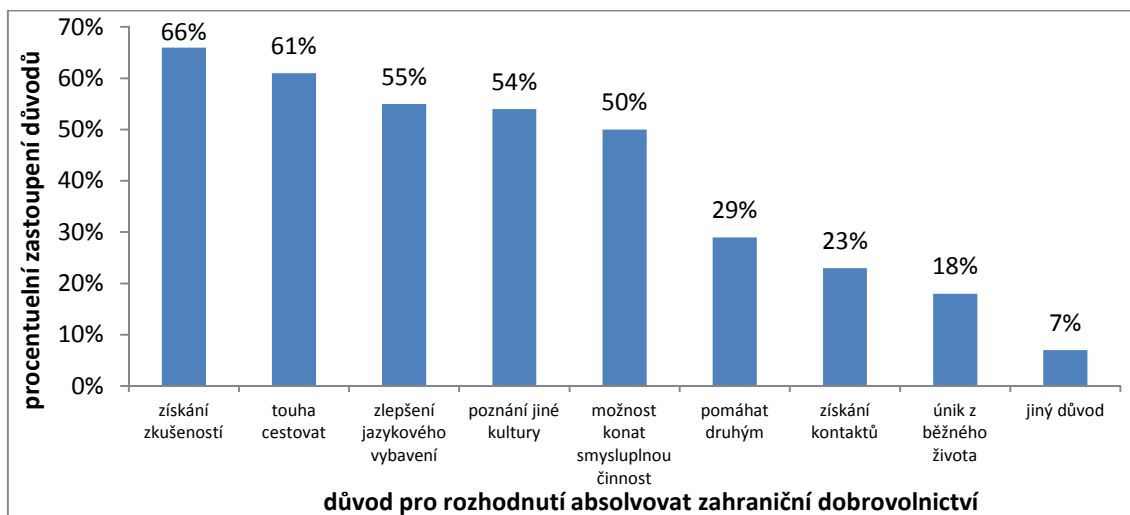
Jak bylo již uvedeno, hypotéza je stanovena na domněnce, že samotné rozhodnutí pro absolvování zahraničního dobrovolnictví je spojeno s potřebou zkušenostního vzdělávání jedince. K této hypotéze jsou vztaheny otázky č. 27 a 28.

Z výsledků dotazníkového šetření bylo zjištěno, že hlavním důvodem pro rozhodnutí absolvovat zahraniční dobrovolnictví je u vzorku respondentů právě získání zkušeností (66 %). V Grafu 13 (na následující straně) je znázorněno procentuální zastoupení jednotlivých důvodů, které respondenti uvedli.

Potřeba zkušenostního vzdělání lze také dedukovat ze skutečnosti, že dalšími důvody, které respondenti uvedli, byla touha cestovat (61 %), zlepšení jazykového vybavení

(55 %) a poznání jiné kultury (54 %). Tyto důvody je možné mimo považovat za další cesty k získání zkušeností.

Graf 13: Zobrazení procentuálního zastoupení důvodů pro rozhodnutí absolvovat zahraniční dobrovolnictví (100 % odpovídá 111 respondentům, respondenti mohli volit kombinaci důvodů)

Zdroj: autor práce, 2015 (vlastní šetření)

Tento výsledek je možné interpretovat jako cílenou potřebu získat prostřednictvím absolvování dobrovolné činnosti v zahraničí zkušenosti.

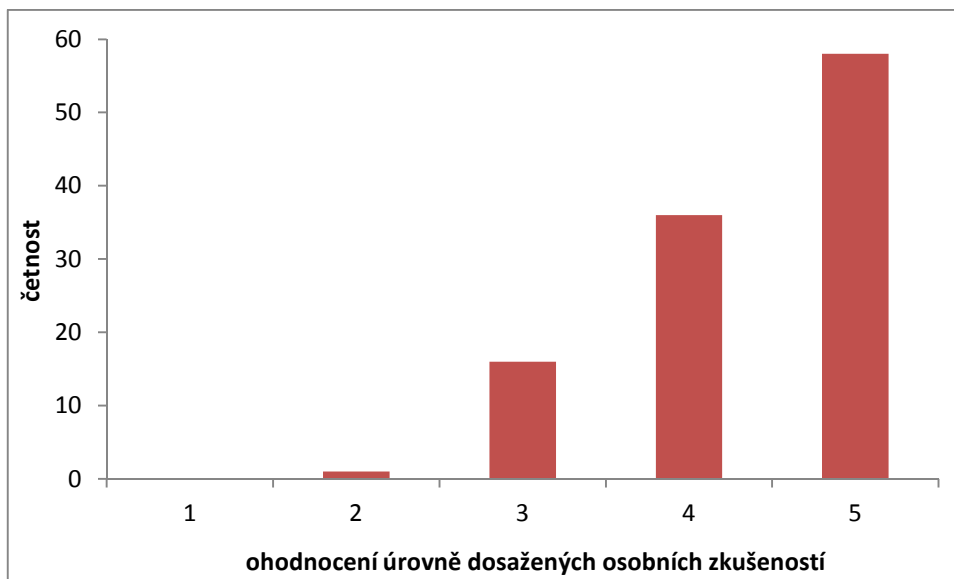
Za účelem potvrzení či vyvrácení hypotézy byli respondenti v rámci dotazníkového šetření vyzváni k ohodnocení úrovně osobních zkušeností dosažené absolvováním zahraničního dobrovolnictví. Tato proměnná byla shledána jako ordinálního typu a pro vyhodnocení byl vzhledem k šikmému rozdělení vybrán medián. Výsledky statistiky jsou prezentovány v tabulce níže.

Tabulka 6: Statistika ohodnocení úrovně osobních zkušeností dosažených zahraničním dobrovolnictvím

Min (0 %)	10% percentil	Dolní kvartil (25 %)	Medián (50 %)	Horní kvartil (75 %)	90% Percentil	Max (100 %)
1	3	4	5	5	5	5

Zdroj: autor práce, 2015 (vlastní šetření)

Graf 14: Zobrazení četnosti ohodnocení úrovně osobních zkušeností dosažených zahraničním dobrovolnictvím (výrazné záporné zešíkmení)

Zdroj: autor práce, 2015 (vlastní šetření)

Z výše uvedené tabulky lze konstatovat, že minimálně polovina respondentů uvedla hodnotu 5, což odpovídá úrovni získání velkého množství nových zkušeností. Absolutní četnosti jsou zobrazeny ve sloupcovém Grafu 14 výše. **Hypotéza byla přijata.**

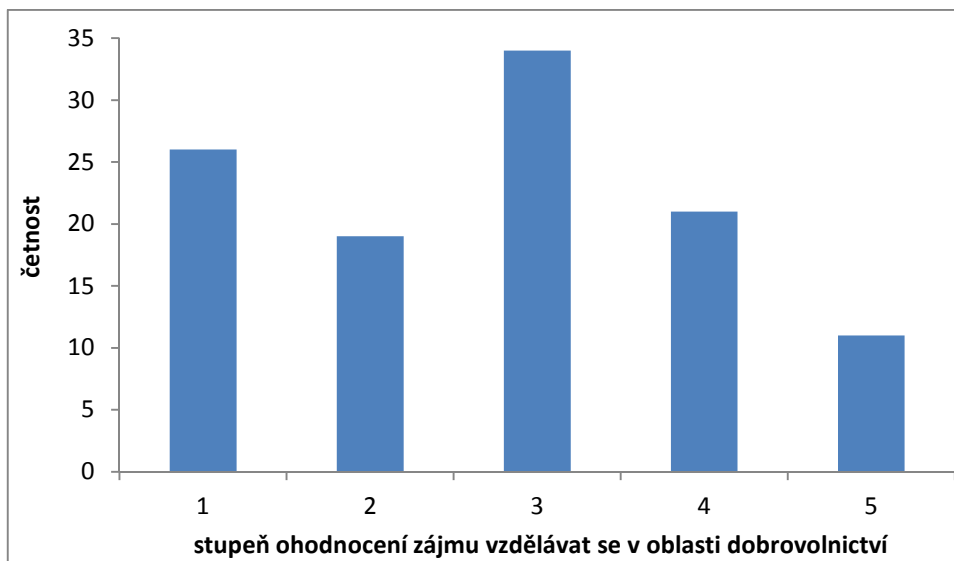
H 6 Zahraniční dobrovolnictví předurčuje další seberealizaci člověka.

Hypotéza je stanovena na dedukci, že existuje kladný vliv vykonaného zahraničního dobrovolnictví na posun člověka v jeho motivaci, pohledu na jeho další působení, sebereflexi, sebejistotu, nabytí sociálního začlenění a vzdělání v sociálních vztazích. K této hypotéze jsou vztaženy otázky č. 5, 26, 29 - 32.

V rámci dotazníkového šetření bylo zároveň zjišťováno, zda měli respondenti po absolvování zahraničního dobrovolnictví zájem vzdělávat se více v oblasti, ve které dobrovolnictví vykonávali (otázka č. 26). Níže uvedený sloupcový graf uvádí statistické vyhodnocení ohodnoceného zájmu respondentů k dalšímu vzdělávání v oblasti vykonaného dobrovolnictví.

Graf 15: Zobrazení absolutních četností ohodnocených stupňů zájmu vzdělávat se v oblasti vykonaného dobrovolnictví (stupeň 1 ~ platí nejméně, stupeň 5 ~ platí nejvíce)

Zdroj: autor práce, 2015 (vlastní šetření)

Tabulka 7: Statistika ohodnocení stupňů zájmu vzdělávat se v oblasti vykonaného dobrovolnictví (stupeň 1 ~ platí nejméně, stupeň 5 ~ platí nejvíce)

Min (0 %)	10% percentil	Dolní kvartil (25 %)	Medián (50 %)	Horní kvartil (75 %)	90% Percentil	Max (100 %)
1	1	2	3	4	4	5

Zdroj: autor práce, 2015 (vlastní šetření)

Z výsledku je možné vyvodit, že nelze jednoznačně potvrdit, že respondenti měli zvýšený zájem dále se vzdělávat v oblasti vykonaného dobrovolnictví.

Dále bylo z dotazníkového šetření zjištěno, že 27 % zaměstnaných respondentů pracuje v oblasti, která souvisí se zahraničním dobrovolnictvím, 9 % respondentů hledá uplatnění související s vykonaným dobrovolnictvím a 7 % respondentů již zaměstnání změnilo na oblast související se zahraničním dobrovolnictvím.

Tabulka 8: Respondenti v zaměstnání po absolvování zahraničního dobrovolnictví

Zaměstnaní respondenti (74 % vzorku)			
pracují v oblasti činnosti, která souvisí s vykonaným zahraničním dobrovolnictvím	po absolvování dobrovolnictví změnili zaměstnání na oblast, která souvisí s vykonaným zahraničním dobrovolnictvím	pracují v oblasti, která nesouvisí s oblastí vykonaného zahraničního dobrovolnictví, ale hledají uplatnění v oblasti související s vykonaným dobrovolnictvím	pracují v oblasti, která nesouvisí s oblastí vykonaného zahraničního dobrovolnictví a jiné uplatnění související s vykonaným dobrovolnictvím nehledají
27 %	7 %	9 %	57 %

Zdroj: autor práce, 2015 (vlastní šetření)

Z výše uvedené tabulky lze dedukovat, že 43 % zaměstnaných respondentů, buď pracovalo v oblasti související s oblastí vykonaného zahraničního dobrovolnictví, nebo na tuto oblast své zaměstnání změnilo a případně takové zaměstnání hledá. Tento výsledek indikuje skutečnost, že u této části respondentů je silná vazba na oblast dobrovolnictví a lze konstatovat, že oblast dobrovolnictví spojují se svým profesním uplatněním. Z dotazníkového šetření (otázka č. 29) bylo dále zjištěno, že po absolvování zahraničního dobrovolnictví **77 % respondentů v dobrovolné činnosti pokračovalo.**

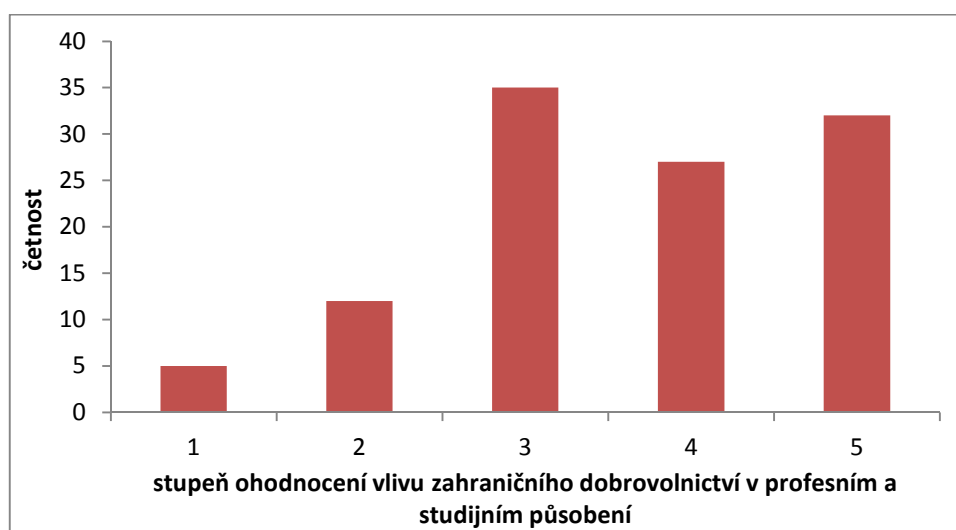
Dále byli respondenti v rámci dotazníku požádáni, aby ohodnotili vliv absolvování zahraničního dobrovolnictví v dalším profesním či studijním působení (v pozitivním smyslu).

Tabulka 9: Statistické vyhodnocení ohodnocení vlivu absolvování zahraničního dobrovolnictví v profesním a studijním působení (stupeň 1 ~ ovlivnilo minimálně, stupeň 5 ~ ovlivnilo zásadně)

Min (0 %)	10% percentil	Dolní kvartil (25 %)	Medián (50 %)	Horní kvartil (75 %)	90% Percentil	Max (100 %)
1	2	3	4	5	5	5

Zdroj: autor práce, 2015 (vlastní šetření)

Graf 16: Zobrazení četností stupňů ohodnocení vlivu absolvování zahraničního dobrovolnictví v profesním a studijním působení (stupeň 1 ~ ovlivnilo minimálně, stupeň 5 ~ ovlivnilo zásadně)

Zdroj: autor práce, 2015 (vlastní šetření)

Lze tak konstatovat, že více než 50 % respondentů ohodnotilo vliv absolvování zahraničního dobrovolnictví v profesním a studijním působení stupněm 4 a vyšším.

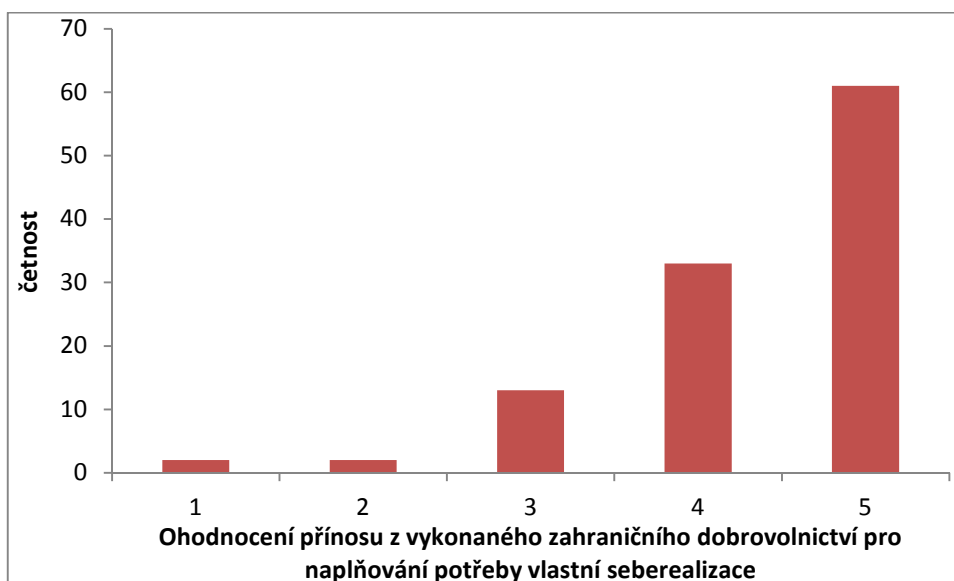
V rámci testování této hypotézy byli respondenti dotazováni (otázka č. 32) přímo na ohodnocení přínosu z vykonaného zahraničního dobrovolnictví pro naplňování potřeb vlastní seberealizace. Tj. např. nabytí zkušeností, motivace, jazykového vybavení, pro získání chtěné práce, navázání sociálních vztahů, apod. Tato proměnná byla shledána opět jako ordinálního typu a pro vyhodnocení byl vzhledem k šikmému rozdělení vybrán také medián. V následující tabulce je uvedena výsledná statistika.

Tabulka 10: Statistika ohodnocení přínosu z vykonaného zahraničního dobrovolnictví pro naplňování potřeby vlastní seberealizace (stupeň 1 ~ přínos byl minimální, stupeň 5 ~ přínos byl velmi významný)

Min (0 %)	10% percentil	Dolní kvartil (25 %)	Medián (50 %)	Horní kvartil (75 %)	90% Percentil	Max (100 %)
1	3	4	5	5	5	5

Zdroj: autor práce, 2015 (vlastní šetření)

Graf 17: Zobrazení četností stupňů ohodnocení přínosu z vykonaného zahraničního dobrovolnictví pro naplňování potřeby vlastní seberealizace (stupeň 1 ~ přínos byl minimální, stupeň 5 ~ přínos byl velmi významný) s výrazným záporným zešikmením

Zdroj: autor práce, 2015 (vlastní šetření)

Z výše uvedené tabulky lze konstatovat, že minimálně polovina respondentů uvedla hodnotu 5, což odpovídá získání velmi významného přínosu z vykonaného zahraničního dobrovolnictví.

Hypotéza byla přijata z následujících důvodů:

- 77 % respondentů po vykonání zahraničního dobrovolnictví v dobrovolné činnosti pokračovalo,
- 43 % zaměstnaných respondentů buď dále pracovalo v oblasti související s oblastí vykonaného zahraničního dobrovolnictví, nebo na tuto oblast své zaměstnání změnilo, nebo takové zaměstnání hledá,
- většina dobrovolníků ohodnotila vliv absolvování zahraničního dobrovolnictví v profesním a studijním působení stupněm 4 (z 5 stupňů).
- většina dobrovolníků ohodnotila přínos z vykonaného zahraničního dobrovolnictví stupněm 5 (velmi významný).

Zejména významný výsledek byl dosažen při ohodnocení vlastního přínosu z vykonaného zahraničního dobrovolnictví pro naplňování potřeby vlastní seberealizace.

H 7 Dobrovolnictví dopomáhá ke zlepšení vzdělání v oblasti „soft skills“, tedy měkkých dovedností (komunikační dovednosti, řešení konfliktů a vyjednávání, asertivní jednání, řešení problémů, apod.).

Tato hypotéza je založena na domněnce, že dobrovolnictví je do jisté míry i náhradou za vzdělání v oblasti měkkých dovedností (např. komunikační dovednosti, řešení konfliktů a vyjednávání, asertivní jednání, řešení problémů, apod.) a může tak být považována za praktické vzdělávání dospělých v této oblasti.

K této hypotéze byly položeny škálovací otázky č. 33 - 41 (numerické posuzovací škály), kdy respondenti měli postupně ohodnotit zlepšení jednotlivých schopností měkkých dovedností po absolvování zahraničního dobrovolnictví.

Vzhledem k ordinálnímu typu dat, bylo pro účel této práce jako kritérium pro přijetí hypotézy stanoveno, že minimálně 5 měkkých dovedností (jejich zlepšení) bude respondenty ohodnoceno tak, že více než 50 % procent (tj. medián) uvede minimálně hodnotu 4 (tj. druhé nejlepší ohodnocení zlepšení schopnosti měkké dovednosti). V takovém případě bude evidentní, že k zlepšení měkkých dovedností u respondentů opravdu došlo.

Tabulka 11: Statistické vyhodnocení ohodnocení zlepšení schopností měkkých dovedností po absolvování zahraničního dobrovolnictví (stupeň 1 ~ platí nejméně, stupeň 5 ~ platí nejvíce)

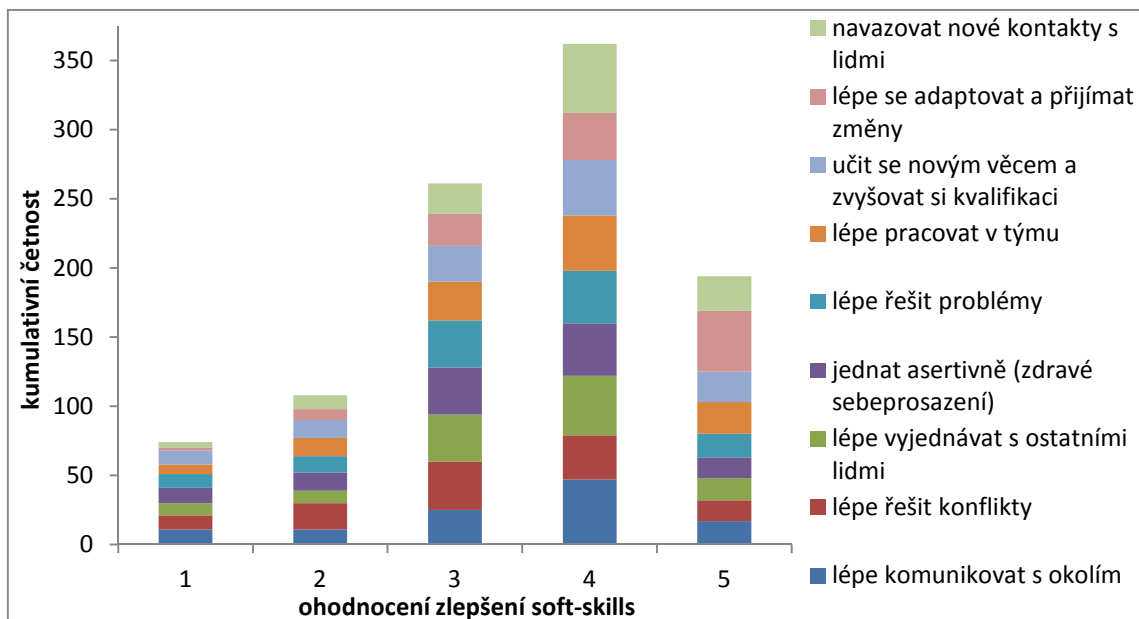
Měkká dovednost	Min (0 %)	10% percentil	Dolní kvartil (25 %)	Medián (50 %)	Horní kvartil (75 %)	90% Percentil	Max (100%)
<u>lépe komunikovat s okolím</u>	1	2	3	4	4	5	5
<u>lépe řešit konflikty</u>	1	2	2	3	4	5	5
<u>lépe vyjednávat s ostatními lidmi</u>	1	2	3	4	4	5	5
<u>jednat asertivně (zdravé sebeprosazení)</u>	1	2	3	3	4	5	5
<u>lépe řešit problémy</u>	1	2	3	3	4	5	5
<u>lépe pracovat v týmu</u>	1	2	3	4	4	5	5
<u>učit se novým věcem a zvyšovat si kvalifikaci</u>	1	2	3	4	4	5	5
<u>lépe se adaptovat a přijímat změny</u>	1	3	3	4	5	5	5
<u>navazovat nové kontakty s lidmi</u>	1	2	3	4	4	5	5

Zdroj: autor práce, 2015 (vlastní šetření)

Z přehledu ve výše uvedené tabulce lze konstatovat, že u šesti měkkých dovedností respondenti dosáhli pro medián hodnoty 4. **Hypotézu tak můžeme přijmout.**

Pro lepší názornost bylo zpracováno následující zobrazení odpovědí respondentů v sloupcovém grafu kumulativních četností.

Graf 18: Zobrazení kumulativní četnosti ohodnocení zlepšení schopností měkkých dovedností po absolvování zahraničního dobrovolnictví (stupeň 1 ~ platí nejméně, stupeň 5 ~ platí nejvíce)

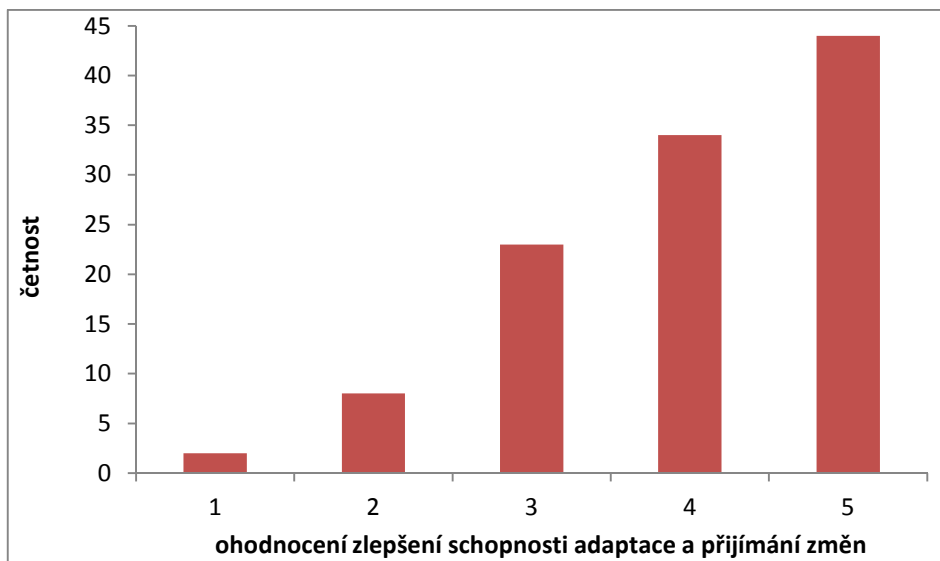

Zdroj: autor práce, 2015 (vlastní šetření)

Zde je zřetelné, že respondenti hodnotili zvýšení svých schopností nejvíce stupněm 4, dále stupněm 3 a dále následoval stupeň 5, 2 a 1. Na základě zjištěné skutečnosti je možné se domnívat, že respondenti hodnotu 5 volili s rezervou.

Ze statistických hodnot měkkých dovedností z Tabulky 11 bylo zjištěno, že respondenti hodnotili nejlépe zlepšení schopností adaptace a přijímání změn. Na níže uvedeném sloupcovém diagramu je prezentováno grafické zobrazení četnosti ohodnocení zlepšení této měkké dovednosti. Tento výsledek je možné považovat za velmi významný.

Graf 19: Zobrazení četnosti ohodnocení zlepšení schopností adaptace a přijímání změn (stupeň 1 ~ platí nejméně, stupeň 5 ~ platí nejvíce) se záporným zešikmením

Zdroj: autor práce, 2015 (vlastní šetření)

Přehled vyhodnocení hypotéz

Pro přehlednost je na závěr této kapitoly uveden přehled vyhodnocení hypotéz.

Tabulka 12: Přehled vyhodnocení hypotéz

Ozn.	Hypotéza	výsledek
H1	Zahraniční dobrovolnictví konají více lidé s dosaženým vyšším stupněm vzdělání (na terciární úrovni).	Zamítnuta ☒
H2	Zahraniční dobrovolnictví má kladný vliv na jazykovou vybavenost dobrovolníka.	Přijata ☑
H3	Zahraniční dobrovolníci po návratu ze zahraničí pokračují v dalším vzdělávání.	Zamítnuta ☒
H4	Zahraniční dobrovolnictví je vykonáváno v oblasti, které dobrovolník vystudoval, nebo studuje.	Zamítnuta ☒
H5	Absolvování zahraničního dobrovolnictví je formou zkušenostního vzdělávání.	Přijata ☑
H6	Zahraniční dobrovolnictví předurčuje další seberealizaci člověka.	Přijata ☑
H7	Dobrovolnictví dopomáhá ke zlepšení vzdělání v oblasti „soft skills“, tedy měkkých dovedností (komunikační dovednosti, řešení konfliktů a vyjednávání, asertivní jednání, řešení problémů, apod.).	Přijata ☑

Zdroj: autor práce, 2015 (vlastní šetření)

ZÁVĚR

Cílem práce bylo zejména ověřit prospěšnost vykonání zahraničního dobrovolnictví pro dospělého jedince. Za tímto účelem byl proveden výzkum na vzorku dobrovolníků, kteří svou dobrovolnou činnost konali v zahraničí. Pomocí předem stanovených kritérií bylo ověřeno, že respondenti výzkumu jsou opravdu dobrovolníci, kteří alespoň jednou vykonali dobrovolnickou činnost v zahraničí. Bylo tomu buď prostřednictvím akreditované organizace, přes neziskovou organizaci nebo tak učinili jinou vlastní cestou. Byly stanoveny hypotézy v oblasti vzdělávání zahraničních dobrovolníků, jejich jazykové vybavenosti, nabytí zkušeností, seberealizaci a zlepšení vzdělání v oblasti měkkých dovedností. Bylo zjištěno, že většina respondentů z řad zahraničních dobrovolníků byli studenti a absolventi vysokých škol. Neplatí však tvrzení, že by respondenti vykonali zahraniční dobrovolnictví v oblasti činnosti, kterou studovali. Také se respondenti po absolvování zahraničního dobrovolnictví ve většině případů dále v oblasti, která by souvisela s jejich dobrovolnickou činností, nevzdělávali. V případě zaměstnaných dobrovolníků byly zaznamenány případy respondentů, kteří po absolvování zahraničního dobrovolnictví změnili zaměstnání na oblast, která souvisí s oblastí vykonaného dobrovolnictví, nebo v této oblasti pracovní uplatnění hledají. Z výsledků se prokázalo, že více jak tři čtvrtiny respondentů v dobrovolné činnosti pokračovalo.

Na základě vyhodnocení výsledků bylo zjištěno, že se absolvováním zahraničního dobrovolnictví respondentům částečně zvýšila úroveň znalosti cizího jazyka. Nelze však zobecnit, že by výkon zahraničního dobrovolnictví suploval jazykové vzdělávání, spíše k tomuto vzdělání přispívá další praxí. Významným výsledkem bylo, že respondenti absolvováním zahraničního dobrovolnictví získali velké množství nových osobních zkušeností a zahraničním dobrovolnictvím si zajistili velmi významný přínos pro naplňování potřeby vlastní seberealizace (tj. zkušeností, motivace, jazykového vybavení, např. pro získání chtěné práce, navázání sociálních vztahů, apod.). Zároveň bylo zjištěno, že zahraniční dobrovolnictví mělo pro respondenty významný vliv v dalším profesním či studijním působení.

U respondentů výzkumného vzorku bylo dále ověřeno, že absolvování zahraničního dobrovolnictví lze považovat částečně za vzdělávání v oblasti měkkých dovedností.

Velmi významný výsledek byl v této oblasti nalezen ve zlepšení schopností adaptace a přijímání změn.

Na základě výsledků výzkumu lze konstatovat, že prospěšnost zahraničního dobrovolnictví růst osobnosti a nabytí motivace dospělého jedince u respondentů výzkumu byla potvrzena. Respondenti si zajistili osobní prospěch z vykonaného zahraničního dobrovolnictví formou nabytí zkušeností, motivace a další seberealizace.

Dále lze konstatovat, že v rámci této práce se prokázal jako vhodnou výzkumnou metodou právě kvantitativní empirický výzkum. Vhodným formulováním hypotéz a otázek dotazníkového šetření byla zajištěna možnost kvalitní interpretace dat ve vztahu k cíli výzkumu.

V teoretické části byla účelně provedena rešerše problematiky dobrovolnictví, související legislativy, dospělého jedince jako dobrovolníka, historických teorií i současného trendu, motivace a altruismu u dobrovolníků, solidarity, seberealizace, ale i vzdělávání dospělých jedinců ve vztahu k dobrovolnictví, jako například vzdělání v oblasti měkkých dovedností. V praktické části byly aplikovány teoretické základy a za použití kvantitativního výzkumu s dotazníkovým šetřením byl na vzorku zahraničních dobrovolníků ověřen přínos tohoto typu dobrovolnické činnosti pro osobnostní růst jedince.

Výstup z provedeného výzkumu by bylo možné uplatnit zejména jako vodítko při dalším směřování zkušenostního vzdělávání dospělých jedinců při vykonání zahraničního dobrovolnictví. Přínos řešené problematiky je možné spatřovat v důležitosti a prospěšnosti dobrovolnictví pro jedince, komunitu a pro celou společnost. Vzhledem k ověřenému kladnému vlivu zahraničního dobrovolnictví na dospělého jedince je možné výstup této práce aplikovat pro nastartování motivace dospělých osob k této činnosti.

Doporučení pro další výzkum vychází zejména z rozsahu a možností výzkumu provedeného v rámci této bakalářské práce. Zejména by bylo vhodné zajistit lepší možnost reprezentativnosti prvků výzkumného vzorku, kterou při dostupném (příležitostném) výběru není možné splnit.

Doporučení pro vysokoškolskou oblast a praxi spočívá zejména v potřebě propagace zahraničního dobrovolnictví a jeho kladného vlivu pro participující dospělé jedince i pro společnost.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Seznam použitých českých zdrojů

AKVINSKÝ, T. In: SEDLÁČEK, T. *Ekonomie dobra a zla*. Praha: 65.pole, 2012. ISBN 978-80-87506-10-3.

BLATNÝ, M. a PLHÁKOVÁ, A. *Temperament, inteligence, sebepojetí*. Brno: Psychologický ústav Akademie věd ČR Brno a Sdružení SCAN, 2003. ISBN 80-86620-05-0.

BOČEK, J. a LOCHMAN, O. *Dobrovolně přes hranice*. Praha: Vydáno v rámci projektu Flagship ČR - Dobrovolnictví pro všechny, 2012.

COVEY, S. R. *7 návyků vůdčích osobností*. Praha: Pragma, 1994. ISBN 80-85213-41-9.

COVEY, S. R. *8.návyk Od efektivnosti k výjimečnosti*. Praha: Management Press, 2010. ISBN 978-80-7261-138-6.

COVEY, S. R. *To nejdůležitější na první místo*. Praha: Management Press, 2009. ISBN 978-80-7261-187-4.

KOLEKTIV AUTORŮ. *Dobrovolnictví bez hranic*. Kroměříž: Klub UNESCO Kroměříž, 2007.

FARKOVÁ, M. *Vybrané kapitoly z psychologie*. Praha: VSJAK, 2006. ISBN: 80-86723-22-4.

FRIČ, P. a POSPÍŠILOVÁ, T. *Vzorce a hodnoty dobrovolnictví v české společnosti na začátku 21. století*. Praha: Agnes Agentura neziskového sektoru, 2010. ISBN 978-80-903696-8-9.

FRIČ, P. a VÁVRA, M. *Tři tváře komunitního dobrovolnictví*. Praha: Agnes a Hestia, 2012. ISBN 978-80-90369-9-6.

FURGER, F. *Etika seberealizace, osobních vztahů a politiky*. Praha: Academia, 2003. ISBN 80-200-1061-0.

GIDDENS, A. *Sociologie*. 1. vydání. Praha: Argo, 2013. ISBN 728-80-257-0807-1.

GOLDMANN, R. a CICHÁ, M. *Etika zdravotní a sociální práce*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2004. ISBN 80-244-0907-0.

HANZL, D. *Metody a techniky sociálního výzkumu*. Třebíč: AMAPRINT-Kerndl, 2012. ISBN 978-80-87710-01-2.

- HARTL, P. a HARTLOVÁ, H. *Psychologický slovník*. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-303-X.
- HARTL, P. *Kompendium pedagogické psychologie*. Praha: Univerzita Karlova - nakladatelství Karolinum, 1999. ISBN 80-7184-841-7.
- HAYESOVÁ, N. *Základy sociální psychologie*. Praha: Grada Publishing, 2013. ISBN 978-80-262-0534-0.
- HODAČ, T., a další. *Dobrovolnictví*. Praha: Národní institut dětí a mládeže, 2009.
- KUČERA, D. *Moderní psychologie*. Praha: Grada Publishing, a.s., 2013. ISBN 978-80-247-4621-0.
- LEEDS. In: NAKONEČNÝ, M. *Sociální psychologie*. Praha: Academia, 1999. ISBN 80-200-0690-7.
- MACHOVÁ, M. *Letem Dobrovolnickým světem: projekt zaměřený na dobrovolnou službu v zahraničí*. Jihlava: SVOŠS, o.p.s., 2014.
- MAŇÁK, J., ŠVEC, V. In: SKUTIL, MARTIN a kol., *Základy pedagogicko-psychologického výzkumu pro studenty učitelství*. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-7367-778-7.
- MATOUŠEK, O. *Základy sociální práce*. Praha: Portál, 2012. ISBN 978-80-262-0211-0
- MÜHLEISEN, S. a OBERHUBER, N. *Komunikační a jiné dovednosti*. Praha: Grada, 2008. ISBN 978-80-247-2662-5.
- NAKONEČNÝ, M. *Lexikon psychologie*. Praha: Vodnář, 1995. ISBN 80-85255-74-X.
- NAKONEČNÝ, M. *Sociální psychologie*. Praha: Academia, 1999. ISBN 80-200-0690-7.
- NAKONEČNÝ, M. *Úvod do psychologie*. Praha: Academia, 2003. ISBN 80-200-0993-0.
- NOVOTNÁ, J. *Vývojová psychologie*. Jihlava: SVOŠS, o.p.s., skripta, 2012.
- OMOTO, A. M. SNYDER, M. In: FRIČ, P. a VÁVRA, M. *Tři tváře komunitního dobrovolnictví*. Praha: Agnes a Hestia, 2012. ISBN 978-80-90369-9-6.
- SEDLÁČEK, T. *Ekonomie dobra a zla*. Praha: 65.pole, 2009. ISBN 978-80-903944-3-8.
- SKUTIL, M. a kol. *Základy pedagogicko-psychologického výzkumu pro studenty učitelství*. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-7367-778-7.
- SOKOL, J. *Malá filosofie člověka a slovník filosofických pojmů*. Praha: Vyšehrad, 2007. ISBN 978-80-7021-884-6.
- TOŠNER, J. a SOZANSKÁ, O. *Dobrovolníci a metodika práce s nimi v organizacích*. Praha: Portál, 2006. ISBN 80-7178-514-8.

WITTE, E. A. In: NAKONEČNÝ, M. *Sociální psychologie*. Praha: Academia, 1999. ISBN 80-200-0690-7.

PALÁN, Z. *Základy andragogiky*. Praha: VŠJAK, 2003. ISBN 80-86723-03-8.

PRŮCHA, J. *Andragogický výzkum*. Praha: Grada, 2014. ISBN 978-80-247-5232-7.

ŘÍČAN, P. *Psychologie osobnosti*. Praha: Grada Publishing, 2007. ISBN 978-80-247-1174-4.

Seznam použitých zahraničních zdrojů

DEKKER, P a HALMAN, L. *Voluntering and Values: An Introduction*. New York: Kluwer Academic/Plenum Publishers, 2003. ISBN 0-306-47737-8.

ORGANIZATION, INTERNATIONAL LABOUR. *Manual on the measurement of volunteer work*. OSN (ILO), 2011. ISBN 978-92-2-125071-5.

Seznam použitých internetových zdrojů

Evropský rok dobrovolnictví 2011 [online] [cit. 2014-11-22].

Dostupné z <http://www.dobrovolnik.cz/>

International Voluntary Service, Volunteering for Peace and Justice [online] [cit. 2014-11-22]. Dostupné z <http://ivsgb.org/info/>. [Online]

Evropská dobrovolná služba (EDS) [online] [cit. 2014-11-22].

Dostupné z <http://www.eurodesk.cz/>.

Hestia [online] [cit. 2014-11-22]. Dostupné z <http://www.hest.cz/cs-CZ//>.

HMSO, *National statistics*. [online] Social trends. edition 2004. no.34. page 26. table 2.1 Household by size. ISBN 0-11-621732-4. Dostupné z:

<http://www.ons.gov.uk/ons/rel/social-trends-rd/social-trends/index.html>.

INEX-SDA, [online] [Citace: 1. 1 2014.] Dostupné z:

http://www.inexsda.cz/cs/dobrovolnictvi/workcampy/Jak_na_to.

DUHA, *Trochu jinak* [online] [Citace: 15. 11 2013.] www.trochujinak.cz.

ŠKRABAL, J. *Jaké je složení domácností ČR?* www.csu.cz. Český statistický úřad.

2013. [Online] 7. 3. 2013. [Citace: 28. 12 2014.] Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/tz.nsf/i/jake_je_slozeni_domacnosti_v_cr20130307..

Seznam použitých legislativních zdrojů

Česko. Zákon č.86 ze dne 23. dubna 2014,kterým se mění zákon č. 198/2002 Sb., o dobrovolnické službě a o změně některých zákonů (zákon o dobrovolnické službě), ve znění pozdějších předpisů. In: Sbírka zákonů, Česká republika. 2014. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/>.

Česko. Zákon č. 198/2002 Sb. ze dne 24. dubna 2002 o dobrovolnické službě a o změně některých zákonů o dobrovolnictví (zákon o dobrovolnické službě). In: Sbírka zákonů, Česká republiky. 2002. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/>.

SEZNAM ZKRATEK

ČR - Česká republika

EDS - Evropská dobrovolná služba

EQ/EI - Education Quotient/Emocionální (emoční) inteligence

EU - Evropská unie

EVS - European Voluntary Service

HMSO - Her Majesty's Stationery Office

ILO - International Labour Organization

IQ - Inteligenční kvocient (mechanická neboli mentální inteligence)

IVS - International Voluntary Service

MV - Ministerstvo vnitra

OSN - Organizace spojených národů

o.s. - Občanské sdružení

SCI - Service Civil International

SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A GRAFŮ

Seznam obrázků

Obrázek 1: Tvorba dotazníku pomocí Formuláře Google	45
---	----

Seznam tabulek

Tabulka 1: Úrovně naslouchání	37
Tabulka 2: Vstupní vzdělání respondentů před absolvováním zahraničního dobrovolnictví.....	57
Tabulka 3: Popis statistický hodnot - ohodnocení jazykové vybavenosti respondentů před a po absolvování zahraničního dobrovolnictví	59
Tabulka 4: Popis statistický hodnot - ohodnocení zlepšení jazykové vybavenosti po absolvování zahraničního dobrovolnictví.....	60
Tabulka 5: Rozbor dalšího vzdělávání po absolvování zahraničního dobrovolnictví.....	61
Tabulka 6: Statistika ohodnocení úrovně osobních zkušeností dosažených zahraničním dobrovolnictvím.....	63
Tabulka 7: Statistika ohodnocení stupňů zájmu vzdělávat se v oblasti vykonaného dobrovolnictví....	65
Tabulka 8: Respondenti v zaměstnání po absolvování zahraničního dobrovolnictví.....	66
Tabulka 9: Statistické vyhodnocení ohodnocení vlivu absolvování zahraničního dobrovolnictví v profesním a studijním působení.....	66
Tabulka 10: Statistika ohodnocení přínosu z vykonaného zahraničního dobrovolnictví pro naplňování potřeby vlastní seberealizace	67
Tabulka 11: Statistické vyhodnocení ohodnocení zlepšení schopností měkkých dovedností po absolvování zahraničního dobrovolnictví.....	70
Tabulka 12: Přehled vyhodnocení hypotéz.....	72

Seznam grafů

Graf 1: Doba absolvovaná dobrovolnou činností v zahraničí	51
Graf 3: Zobrazení četností různých způsobů účasti respondentů na zahraničním dobrovolnictví	52
Graf 4: Grafické zobrazení četnosti volby definice dobrovolnictví.....	53
Graf 5: Rozdělení respondentů dle pohlaví.....	54
Graf 6: Rozdělení respondentů dle jejich aktuálního společenského postavení	54

Graf 7: Rozdělení respondentů dle rodinného stavu	54
Graf 8: Věkové rozložení respondentů	55
Graf 9: Zobrazení zastoupení účasti respondentů v jednotlivých oblastech dobrovolnictví.....	55
Graf 10: Dosažené vzdělání respondentů před dosaženým dobrovolnictvím	56
Graf 11: Zobrazení rozložení stupňů studujících dobrovolníků v zahraničí.....	58
Graf 12: Zobrazení četností formou bodového grafu se spojnicí - ohodnocení jazykové vybavenosti respondentů před a po absolvování zahraničního dobrovolnictví	59
Graf 13: Rozdělení respondentů dle oblasti dobrovolnictví ve vztahu k jejich vzdělávání/vzdělání	62
Graf 14: Zobrazení procentuálního zastoupení důvodů pro rozhodnutí absolvovat zahraniční dobrovolnictví.....	63
Graf 15: Zobrazení četností ohodnocení úrovně osobních zkušeností dosažených zahraničním dobrovolnictvím	64
Graf 16: Zobrazení absolutních četností ohodnocených stupňů zájmu vzdělávat se v oblasti vykonaného dobrovolnictví.....	65
Graf 17: Zobrazení četností stupňů ohodnocení vlivu absolvování zahraničního dobrovolnictví v profesním a studijním působení	67
Graf 18: Zobrazení četností stupňů ohodnocení přínosu z vykonaného zahraničního dobrovolnictví pro naplňování potřeby vlastní seberealizace	68
Graf 19: Zobrazení kumulativní četnosti ohodnocení zlepšení schopností měkkých dovedností po absolvování zahraničního dobrovolnictví.....	71
Graf 20: Zobrazení četnosti ohodnocení zlepšení schopností adaptace a přijímání změn	72

SEZNAM PŘÍLOH

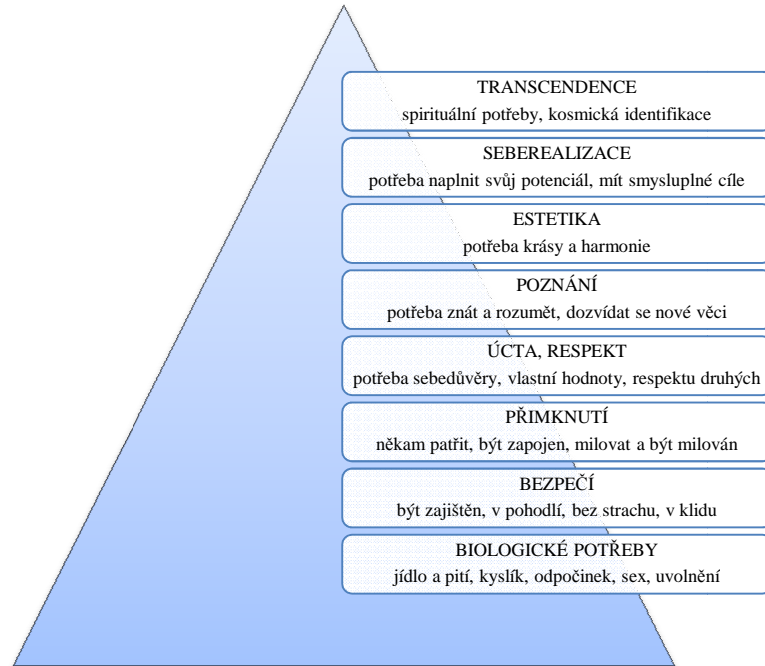
Příloha A - Maslowova hierarchie potřeb,

Příloha B - Paradigma Rovnováhy a synergie čtyř potřeb,

Příloha C - Měkké dovednosti neboli „soft skills“,

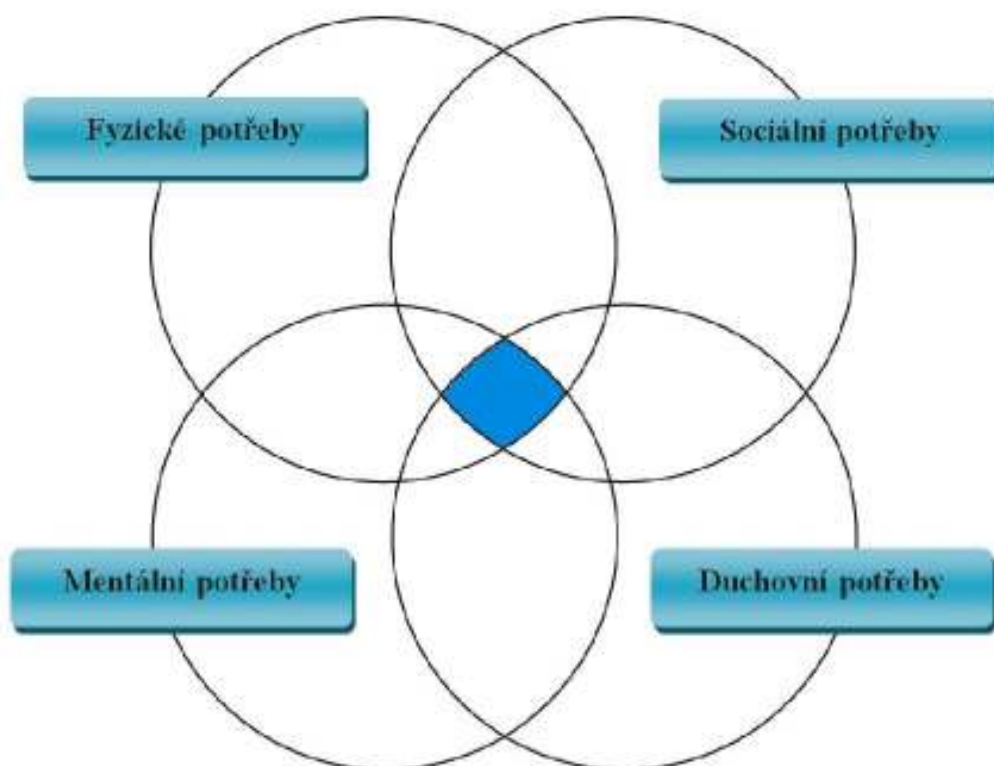
Příloha D - Dotazník.

Příloha A - Maslowova hierarchie potřeb

Zdroj: ŘÍČAN, P. Psychologie osobnosti. Praha: Grada Publishing, 2007.
ISBN 978-80-247-1174-4.

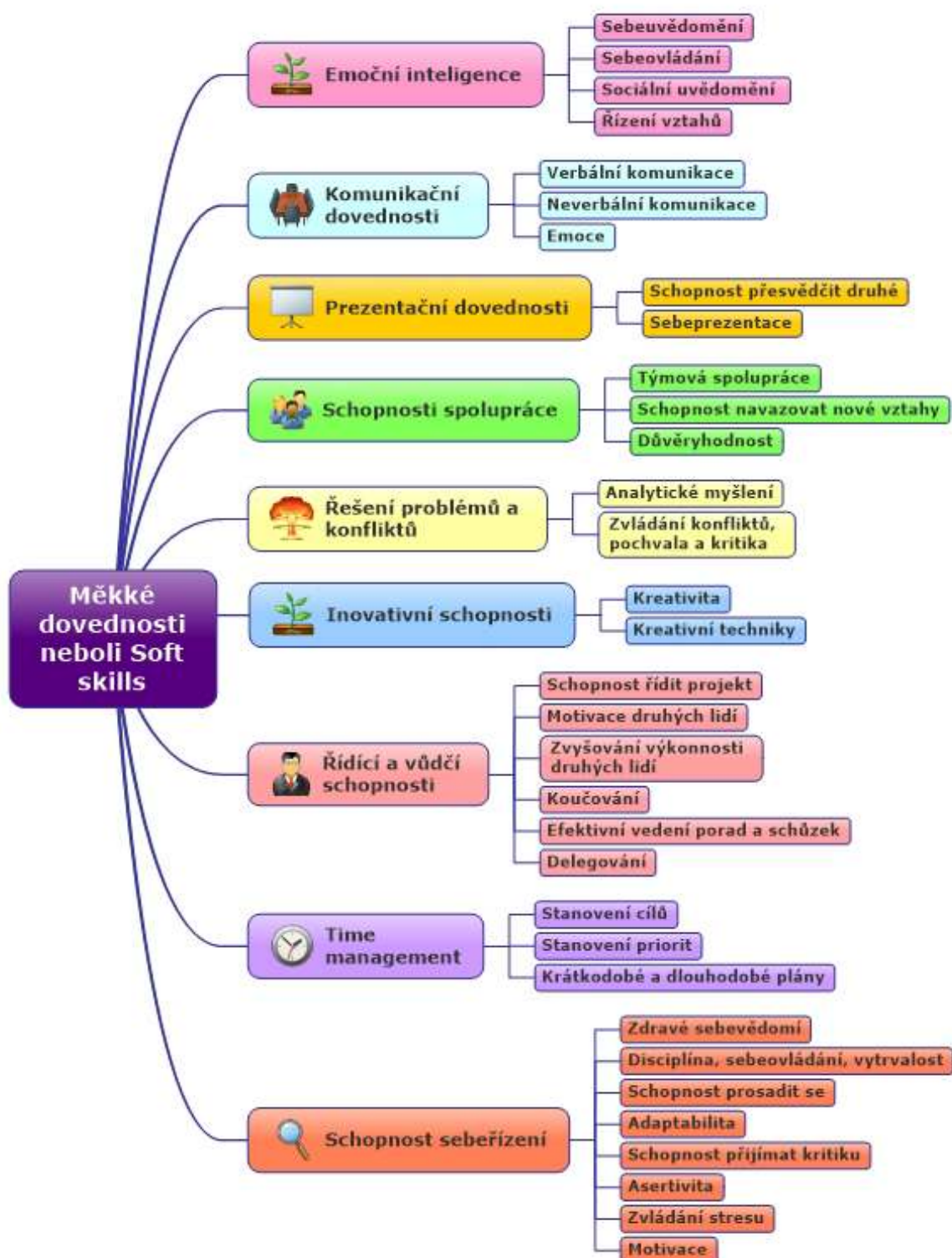
Příloha B - Paradigma Rovnováhy a synergie čtyř potřeb

Zdroj: COVEY, S. R. *To nejdůležitější na první místo*. Praha: Management Press, 2009. s. 52.

ISBN 978-80-7261-187-4.

Příloha C - Měkké dovednosti neboli „soft skills“

Zdroj: autor práce, 2015 (upraveno dle <http://www.softskills.wz.cz/>)

VÝZKUM VLIVU ZAHRANIČNÍHO DOBROVOLNICTVÍ V PERCEPCI DOSPĚLÉHO JEDINCE, ROZVOJI JEHO OSOBNOSTI A SEBEREALIZACE

Vážená paní, vážený pane,

jsem studentka Univerzity J. A. Komenského v Praze a realizuji výzkum vlivu zahraničního dobrovolnictví v oblasti rozvoje člověka a jeho další seberealizace. Dovoďte mi Vás požádat o věnování krátkého času nad vyplněním tohoto dotazníku. Dotazník je určen pro účastníky jakéhokoliv druhu dobrovolné činnosti v zahraničí.

Dotazník je zcela anonymní a uvedené údaje budou sloužit pouze pro účely mé bakalářské práce.

Děkuji Vám za ochotu věnovat Váš čas k zodpovězení otázek a v případě jakýchkoliv otázek mne neváhejte kontaktovat.

Marie Machová

e-mail: marie@machova.com

mobil: +420 606 62 22 02

*Povinné pole

Instrukce k vyplnění

Každou otázku v dotazníku si vždy nejdříve pečlivě přečtěte. Následně si vyberte možnost dle instrukcí u otázky.

V případě, že jste se účastnil/a zahraničního dobrovolnictví vícekrát, své odpovědi vztahujte k počátkům své dobrovolnické kariéry.

K jednotlivým odpovědím se můžete v průběhu vyplňování dotazníku kdykoliv vrátit.

1. Za dobrovolnictví považujete *

můžete zvolit více možností
Zaškrtněte všechny platné možnosti.

- pomoc jiným lidem vykonanou ze svobodné vůle a bez nároku na odměnu
- nevím
- neplacenou práci, z které mám jiný než finanční užitek
- vědomou nezištnou pomoc konanou ve prospěch druhých
- práci, ze které nemám žádný osobní užitek

2. Uveďte, jaký nejdelší pobyt (v jednom kuse) jste dobrovolnou činností v zahraničí strávil/a *

vepište odpověď a uveďte časovou jednotku (rok/měsíc/den), hodnota musí být nejméně 1 den

---

3. Jakým způsobem jste se zahraničního dobrovolnictví zúčastnil/a? *

můžete zvolit více možností
Zaškrtněte všechny platné možnosti.

- prostřednictvím akreditované organizace (např. INEX - SDA)
- prostřednictvím neakreditované neziskové organizace ČR
- prostřednictvím neakreditované zahraniční neziskové organizace
- Jiné: _____

4. V jaké oblasti jste dobrovolnictví v zahraničí vykonával/a? *

v případě kombinace činnosti zaškrtněte nejvíce 3 možnosti
Zaškrtněte všechny platné možnosti.

- dobrovolnictví s dětmi a mládeží
- humanitární akce - pomoc při mimořádných a krizových situacích
- kulturní oblast
- sociální a zdravotní oblast
- sportovní a vzdělávací akce
- v církvích a náboženství
- ochrana životního prostředí

5. Věnujete se zahraničnímu dobrovolnictví opakovaně? *

Označte jen jednu elipsu.

- absolvuji pravidelně vícekrát ročně,
- absolvuji pravidelně jednou ročně
- absolvuji pravidelně v delší periodě, než jeden rok
- absolvoval/a jsem opakovaně v minulosti
- absolvoval/a jsem jedenkrát v minulosti

6. Jaké jste dosáhl/a nejvyššího vstupně vzdělání před absolvováním zahraničního dobrovolnictví? *

zvolte jednu z možností
Označte jen jednu elipsu.

- základní
- vyšší odborné
- postgraduální
- středoškolské
- vysokoškolské
- vyučení

7. Studoval jste v době, kdy jste se věnoval dobrovolné činnosti v zahraničí? *

Označte jen jednu elipsu.

- ano *Přeskočte na otázku 8.*
- ne *Přeskočte na otázku 9.*

8. V případě, že jste v době absolvování zahraničního dobrovolnictví studoval/a, vyberte níže, v jakém stupni to bylo. *

zvolte jednu z možností
Označte jen jednu elipsu.

- vyučení
 středoškolské
 vyšší odborné
 vysokoškolské
 postgraduální

Jazyková vybavenost před absolvováním zahraničního dobrovolnictví

9. Jaký cizí jazyk jste před absolvováním zahraničního dobrovolnictví ovládal/a? *

vepište

_____

10. úroveň prvního jazyka před absolvováním zahraničního dobrovolnictví *

ohodnoťte úroveň zvoleného jazyka na stupnici 1 - 5 (v době před zahraničním dobrovolnictvím)

Označte jen jednu elipsu.

	1	2	3	4	5	
jazyková úroveň začátečnická	☐	☐	☐	☐	☐	jazyková úroveň odpovídající roditelému mluvčímu

11. druhý cizí jazyk (není povinné)

vepište

_____

12. úroveň druhého jazyka před absolvováním zahraničního dobrovolnictví

ohodnoťte úroveň zvoleného jazyka na stupnici 1 - 5 (v době před zahraničním dobrovolnictvím)

Označte jen jednu elipsu.

	1	2	3	4	5	
jazyková úroveň začátečnická	☐	☐	☐	☐	☐	jazyková úroveň odpovídající roditelému mluvčímu

13. **třetí cizí jazyk (není povinné)**

vepište

---

14. **úroveň třetího jazyka před absolvováním zahraničního dobrovolnictví**

ohodnoťte úroveň zvoleného jazyka na stupnici 1 - 5 (v době před zahraničním dobrovolnictvím)

Označte jen jednu elipsu.

1   2   3   4   5

jazyková úroveň
začátečnick

jazyková úroveň
odpovídající roditělu
mluvčímu

Jazyková vybavenost po absolvování zahraničního dobrovolnictví

15. **Jaký cizí jazyk jste po absolvování zahraničního dobrovolnictví ovládal/a? ***

vepište

---

16. **úroveň prvního jazyka po absolvování zahraničního dobrovolnictví ***

ohodnoťte úroveň zvoleného jazyka na stupnici 1 - 5 (po absolvování zahraničního dobrovolnictví)

Označte jen jednu elipsu.

1   2   3   4   5

jazyková úroveň
začátečnick

jazyková úroveň
odpovídající roditělu
mluvčímu

17. **druhý cizí jazyk (není povinné)**

vepište

---

18. **úroveň druhého jazyka po absolvování zahraničního dobrovolnictví**

ohodnoťte úroveň zvoleného jazyka na stupnici 1 - 5 (po absolvování zahraničního dobrovolnictví)

Označte jen jednu elipsu.

1   2   3   4   5

jazyková úroveň
začátečnick

jazyková úroveň
odpovídající roditělu
mluvčímu

19. **třetí cizí jazyk (není povinné)**

vepište

---

20. **úroveň třetího jazyka po absolvování zahraničního dobrovolnictví**

ohodnoťte úroveň zvoleného jazyka na stupnici 1 - 5 (po absolvování zahraničního dobrovolnictví)

Označte jen jednu elipsu.

	1	2	3	4	5	
jazyková úroveň začátečnická	☐	☐	☐	☐	☐	jazyková úroveň odpovídající rodilému mluvčímu

21. **Pocítil/a jste na sobě zlepšení jazykového vybavení po absolvování zahraničního dobrovolnictví? ***

ohodnoťte na stupnici 1 až 5

Označte jen jednu elipsu.

	1	2	3	4	5	
žádné zlepšení v jazykové vybavenosti nenastalo	☐	☐	☐	☐	☐	nastalo zásadní zlepšení jazykové vybavenosti

22. **V době absolvování zahraničního dobrovolnictví jste se vzdělával/a, popř. jste byl/a vzdělán/a v oboru, který: ***

vyberte jednu z možností

Označte jen jednu elipsu.

- přímo souvisí s oblastí vykonaného zahraničního dobrovolnictví
- nepřímo souvisí s oblastí vykonaného zahraničního dobrovolnictví
- nesouvisí s oblastí vykonaného zahraničního dobrovolnictví

23. **Oblast zahraničního dobrovolnictví jste si vybral/a podle oblasti, kterou jste studoval/a ***

Označte jen jednu elipsu.

- ano *Přeskočte na otázku 24.*
- ne *Přeskočte na otázku 25.*

24. **Jako student/ka jste se po absolvování dobrovolnictví dále vzdělával/a ***

zvolte jednu možnost

Označte jen jednu elipsu.

- v oboru, který souvisí s oblastí, ve které jste vykonal/a dobrovolnictví
- v oboru, který nesouvisí s oblastí, ve které jste vykonal/a dobrovolnictví
- dále jste se nevzdělával/a

Přeskočte na otázku 26.

25. **Jako absolvent/ka jste se po absolvování dobrovolnictví dále vzdělával/a ***

zvolte jednu možnost
Označte jen jednu elipsu.

- v oboru, který souvisí s oblastí, ve které jsem vykonal/a dobrovolnictví
- v oboru, který nesouvisí s oblastí, ve které jsem vykonal/a dobrovolnictví
- dále jsem se nevzdělával/a

26. **Po absolvování zahraničního dobrovolnictví jste měl/a zájem vzdělávat se více v oblasti, ve které jste dobrovolnictví vykonával/a. ***

ohodnoťte na stupnici 1 - 5
Označte jen jednu elipsu.

	1	2	3	4	5	
platí nejméně	☐	☐	☐	☐	☐	platí nejvíce

27. **Z jakého hlavního důvodu jste se rozhodl/a pro absolvování zahraničního dobrovolnictví. ***

zvolte maximálně dvě možnosti
Zaškrtněte všechny platné možnosti.

- získání zkušeností
- únik z běžného života
- zlepšení jazykového vybavení
- poznání jiné kultury
- získání kontaktů
- možnost konat smysluplnou činnost
- pomáhat druhým
- touha cestovat
- Jiné: _____

28. **Absolvováním zahraničního dobrovolnictví jste dosáhl/a přiměřené úrovně osobních zkušeností ***

ohodnoťte na stupnici 1 - 5
Označte jen jednu elipsu.

	1	2	3	4	5	
nové zkušenosti jsem nezískal	☐	☐	☐	☐	☐	získal jsem velké množství nových zkušeností

29. **Po absolvování zahraničního dobrovolnictví jste v dobrovolné činnosti pokračoval ***

Označte jen jednu elipsu.

- ano
- ne

30. **Po absolvování dobrovolnictví pracujete ***

zvolte možnost
Označte jen jednu elipsu.

- v oblasti činnosti, která souvisí s Vaším zahraničním dobrovolnictvím
- po absolvování dobrovolnictví jste změnil zaměstnání na oblast činnosti, která souvisí s vykonaným zahraničním dobrovolnictvím
- v současné době nepracuji
- v oblasti, která nesouvisí s oblastí Vašeho zahraničního dobrovolnictví, ale hledám jiné uplatnění související s vykonaným dobrovolnictvím nehledáte
- v oblasti, která nesouvisí s oblastí Vašeho zahraničního dobrovolnictví a jiné uplatnění související s vykonaným dobrovolnictvím nehledáte

31. **Jak moc Vás ovlivnilo absolvování zahraničního dobrovolnictví ve Vašem dalším profesním či studijním působení (v pozitivním smyslu)? ***

ohodnoťte na stupnici 1 - 5
Označte jen jednu elipsu.

- 1 2 3 4 5
- ovlivnilo minimálně   ovlivnilo zásadně

32. **Jak byste ohodnotil/a přínos pro Vás z vykonaného zahraničního dobrovolnictví pro naplňování potřeby vlastní seberealizace (např. zkušenosti, motivace, jazykového vybavení, apod. pro získání chtěné práce, navázání sociálních vztahů, ad.) ***

ohodnoťte na stupnici 1 - 5
Označte jen jednu elipsu.

- 1 2 3 4 5
- přínos byl minimální   přínos byl velmi významný

Po absolvování zahraničního dobrovolnictví jste byl/a schopen/na

ohodnoťte jednotlivá tvrzení na stupnici 1 - 5

33. **lépe komunikovat s okolím ***

Označte jen jednu elipsu.

- 1 2 3 4 5
- platí nejméně   platí nejvíce

34. **lépe řešit konflikty ***

Označte jen jednu elipsu.

- 1 2 3 4 5
- platí nejméně   platí nejvíce

35. **lépe vyjednávat s ostatními lidmi ***

Označte jen jednu elipsu.

	1	2	3	4	5	
platí nejméně	☐	☐	☐	☐	☐	platí nejvíce

36. **jednat asertivně (zdravé sebeprosazení) ***

Označte jen jednu elipsu.

	1	2	3	4	5	
platí nejméně	☐	☐	☐	☐	☐	platí nejvíce

37. **lépe řešit problémy ***

Označte jen jednu elipsu.

	1	2	3	4	5	
platí nejméně	☐	☐	☐	☐	☐	platí nejvíce

38. **lépe pracovat v týmu ***

Označte jen jednu elipsu.

	1	2	3	4	5	
platí nejméně	☐	☐	☐	☐	☐	platí nejvíce

39. **učit se novým věcem a zvyšovat si kvalifikaci ***

Označte jen jednu elipsu.

	1	2	3	4	5	
platí nejméně	☐	☐	☐	☐	☐	platí nejvíce

40. **lépe se adaptovat a přijímat změny ***

Označte jen jednu elipsu.

	1	2	3	4	5	
platí nejméně	☐	☐	☐	☐	☐	platí nejvíce

41. **navazovat nové kontakty s lidmi ***

Označte jen jednu elipsu.

	1	2	3	4	5	
platí nejméně	☐	☐	☐	☐	☐	platí nejvíce

42. Jaké je Vaše pohlaví? *

Označte jen jednu elipsu.

žena

muž

43. Jaké je Vaše společenské postavení? *

Označte jen jednu elipsu.

jsem student/ka

jsem nezaměstnaný/á

jsem zaměstnaný/á

jsem v domácnosti

44. Jaký je Váš rodinný stav? *

Označte jen jednu elipsu.

jsem svobodný/á

jsem vdaná/ ženatý

jsem rozvedený/á

jsem druh/družka

45. **Jaký je Váš rok narození ***

Označte jen jednu elipsu.

- 1995
- 1994
- 1993
- 1992
- 1991
- 1990
- 1989
- 1988
- 1987
- 1986
- 1985
- 1984
- 1983
- 1982
- 1981
- 1980
- 1979
- 1978
- 1977
- 1976
- 1975
- 1974
- 1973
- 1972
- 1971
- 1970
- 1969
- 1968
- 1967
- 1966
- 1965
- 1964
- 1963
- 1962
- 1961
- 1960 a dříve

Dotazník je kompletní...

Děkuji Vám za Váš čas a přeji Vám krásný den...

Marie Machová

Používá technologii

Vizualizace dotazníku na internetové adrese <http://goo.gl/forms/TqI02fk17F>

VÝZKUM VLIVU ZAHRANIČNÍHO DOBROVOLNICTVÍ V PERCEPCI DOSPĚLÉHO JEDINCE, ROZVOJI JEHO OSOBNOSTI A SEBEREALIZACE

Vážená paní, vážený pane,

Jsem studentka Univerzity J. A. Komenského v Praze a realizuji výzkum vlivu zahraničního dobrovolnictví v oblasti rozvoje člověka a jeho další seberealizace. Dovoďte mi Vás požádat o věnování krátkého času nad vyplněním tohoto dotazníku. Dotazník je určen pro účastníky jakéhokoliv druhu dobrovolné činnosti v zahraničí.

Dotazník je zcela anonymní a uvedené údaje budou sloužit pouze pro účely mé bakalářské práce. Děkuji Vám za ochotu věnovat Váš čas k zodpovězení otázek a v případě jakýchkoliv otázek mne neváhejte kontaktovat.

Marie Machová

e-mail: marie@machova.com

mobil: +420 606 62 22 02

[Pokračovat »](#)

3% dokončeno

Používá technologii
 Google Forms

Obsah není vytvořen ani schválen Googlem.

[Nahlásit zneužití](#) - [Smluvní podmínky služby](#) - [Další smluvní podmínky](#)

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: Marie Machová

Obor: 7501R022 - Vzdělávání dospělých (Bc. VD Voš)

Forma studia: kombinované studium

Název práce: Výzkum vlivu zahraničního dobrovolnictví v percepci dospělého jedince, rozvoji jeho osobnosti a seberealizace

Rok: 2015

Počet stran textu bez příloh: 66

Celkový počet stran příloh: 14

Počet titulů českých použitých zdrojů: 37

Počet titulů zahraničních použitých zdrojů: 2

Počet internetových zdrojů: 8

Vedoucí práce: Mgr. Jana Zachová